

LUKU

Baaru nnaa kè Luku kè

Yesu Kirisi ina 1:5-2:52

Yaaya Batisikèri waazikèna 3:1-3:20

Yesu batisikèna 3:21-4:13

Yesu yādannèna Galili 4:14-9:50

Zaa Galili ai Yerusalem 9:51-19:27

Yesu kuuna Yerusalem 19:28-22:46

Yesu gana kòn à fènao 22:47-24:53

¹ Gbē paridee ɔ kpà, lɛ wà yā kè kè wa té tɔkè takada guu zéazea, ² lán gbē kè aɔɔ de yā pì sèedadeenɔ ũ kòn a baarukparinɔ ɔwe nà zaa káaku. ³ Tia sa mapi sɔ, lán ma wée tɛ yā pìnɔzi nà doodo zaa a daena, má è à maa mà kènne zéazea, ma gbē bèede Tiofilu, ⁴ lɛ n yā kè wà dànnɛ sãnsã dɔ.

Malaika gĩake à Yaaya Batisikèri ina yā ò

⁵ Yudea bùsu kí Hɛrɔdu gurɔ sa'ori kee kuu, à tón Zakari. À kú Abia sa'orinɔ gáli guumɛ. À naɔ tón Elizabeti, Aruna boriimɛ dɔ. ⁶ Aɔ plaaa n píngi maa Ludanɛ. Aɔègɔ kuu taari sai, aɔ Dii doka kòn yā kè à dienɔ kúna. ⁷ Mɔde aɔ né vĩro, zaake Elizabeti né pãaamɛ, ben aɔ gɔɔn plaaa n píngi zi kù.

⁸ Gurɔ kè sa'ona kà n gália, Zakari bé èe sa'ona Ludaa zĩi kee. ⁹ Lán sa'ori pìnɔ è ke nà, aɔ kàbankpe kè, ben kàbankpe Zakari kù, lɛ à gá tuaetiti kpata Dii kpén. ¹⁰ Tuaetitikpatagurɔ parii kàkɔa kpɛɛɛa píngi aɔɛe adua kee. ¹¹ Ben Dii malaika bò à mòzi à zè tuaetitikpataki ɔplazi. ¹² Kè Zakari à è, à kè giri, vĩa à kù. ¹³ Ben malaika pì bène: Nton tó vĩa n kũro

Zakari. Luda n wéεκεε sì, n naõ Elizabeti é né i gõgbẽ ù, né tó kpáne Yaaya. ¹⁴ N pɔɔ é ke nna, né yáa dɔ, gbẽɔ é pɔnnaa ke à ina yã musu pari, ¹⁵ zaake eégõ dε Diine gbẽnsi ùmε. Eé wẽε ke í gbãa ke miro, Luda Nini égõ kúa zaa à da gbεεεmmε. ¹⁶ Eé tó Isarailino aε dɔ Dii n Ludaa pari, ¹⁷ eé dɔ Diine aε kɔn Luda Nini gbãaa kè Ilia vī yāao. Eé tó denɔ lé ke do kɔn n néné, eé tó swāyāmarisaideenɔ gbẽ maaanɔ ɔndɔ sε. Eé tó gbẽɔ gõ kú soru guu Diine.

¹⁸ Ben Zakari bè malaika pìne: Mé yã pì sãnsãn dõ diamε? Zaake mare zikūnan ma ù, ben ma naõ zi kù dɔ. ¹⁹ Ben malaika pì wèàla à bè: Mámbe Gablieli ù, mεégõ zena Luda aεzĩ. Àmbe à ma zĩ mà yã pì onne mà baaru nnaa pì kpánne. ²⁰ N ma, n néné é naε, né fɔ n yã oro ai yã pì gá keo, kè née ma yã kè eé ke a gurɔɔa síro yānzi. ²¹ Gurɔɔ m̀a sɔ wè Zakari dāa. À gikena Luda kpén bò n saε. ²² Kè à bò, èε fɔ à yã ònyoro, ben wà dõ kè à wéεgupu è Luda kpémme. Lán à néné nàε nà, ben èε yã ooñne kɔn ɔɔ. ²³ Kè Zakari sa'ogurɔɔ pàpa, ben à tà bε. ²⁴ Beee gbεra à naõ Elizabeti nò sì, ben à a zĩnda ùte ai mɔ sɔɔro à bè: ²⁵ Dii yã kè kèmmε, à ma wēnda gwà, à ma bɔ wín.

Malaika gĩake à Yesu ina yá ò

²⁶ À mɔ swεedodee guu Luda malaika Gablieli zĩ Galili lakutu kè wè be Nazareti guu. ²⁷ À gàa nɔkparε lezii kè à tón Mariama kiia. À gɔkparma vī Dauda borii ù. À tón Yusufu. ²⁸ Kè malaika pì gè à kiia, à bène: Fɔɔ aubarikade! Dii kúnyo. ²⁹ Mariama bídi kè maamaa yã pì, à laasuu lè à bè: Ì beee mì dε diamε? ³⁰ Ben malaika pì bène:

Mariama, ònton tó vĩa n kũro,
zaake Luda gbẽkeẽ kènneme.

³¹ Ì ma! Né nò sí ò né i gōgbẽ ũ,
né tó kpáne Yesu.

³² Eégō de gběnsi ũ,
weé à sísi Luda Musude Né.
Dii Luda é à kpá
à dezi Dauda kpatan,

³³ eégō kí blee Yakubu boriinone gurō pínɡi,
à kíblena éɡō yāana vĩro.

³⁴ Ben Mariama bè malaika pìnɛ: Kè má gōgbẽ dō
zikiro, beee é sí ke diamɛ? ³⁵ Malaika wèàla à bè:
Luda Nini é summa,
Luda Musude gbāaa é danla.

Beee yānzi né kè né ii pì kuuna éɡō adona,
weé à sísi Luda Né.

³⁶ N danɛ Elizabeti néɡōgbẽ nòsina se a zikū guu.
Nōgbẽ kè wà diɛ pāaa ũu pì kú kōn nò mō swɛɛdoo
tia. ³⁷ Zaake Luda kiian baabo pínɡi è sí ken. ³⁸ Ben
Mariama bè: Dii zòblerin ma ũ. À kemɛ lán ní ò nà.
Ben malaika pì tà à à tòn.

Mariama gana Elizabeti gwa

³⁹ Gurō mōa Mariama fɛɛ à gāa lakutu kè kú
Yudea bùsu gusĩsideen gō. ⁴⁰ À gāa Zakari bɛ, ben
à i kpà Elizabetia. ⁴¹ Kè Elizabeti Mariama i pì mà,
à né vĩ à gbɛɛɛ guu, ben Luda Nini sù Elizabetia,
⁴² à wii gbāaa lè à bè: Aubarikadeen n ũ de nōgbẽ
pínɡila. Aubarikadeen né kè kú n gbɛɛɛn ũ dō. ⁴³ Bón
ma ũ kè ma Dii da mō ma gwaa? ⁴⁴ Gurō kè ma
n i mà dé, né kè kú ma gbɛɛɛn vĩ kōn ponnaao.
⁴⁵ Aubarikadeen n ũ, mmōn kè n yā kè Dii ònnɛɛ sì,
kè éé kɛ.

Mariama Dii tó sɛna lezĩ

⁴⁶ Ben Mariama bè:

Mée Dii tó sɛɛ lezĩ ma swè guu,

⁴⁷ ma pɔɔ e kɛɛ nna Luda ma Mìsiria,

⁴⁸ zaakɛ à ma yã dà,

mamɔma à zòbleri kè mée ká póke lézĩroo.

Zaa tia ai gurɔ pínɡi weé bemɛ aubarikadeemɛ,

⁴⁹ zaakɛ Luda gbãade yã bíta kèmɛ.

À tó kú adona.

⁵⁰ È wènda dɔ gbɛ kè aɔè a vĩa kɛɛnɔnɛ

ai ń boriia.

⁵¹ À a gàsã pòro à a gbãaa òdɔaíne,

à ãadārinɔ fãakɔa kɔn ń laasuunɔ.

⁵² À gbãadeenɔ bò kpatan,

à talakanɔ sè lezĩ.

⁵³ À pó maaanɔ kpà nɔaderinɔa aɔ kà,

mɔde à ɔɔdeenɔ gbàre ɔkori.

⁵⁴ À a zòbleri Isarailinɔ ãan ká,

aɔ yã e sãnlo.

⁵⁵ À wènda dɔ Ibraĩne kɔn a borii pìnɔ

lán à ò wa dezinɔnɛ nà.

⁵⁶ Mariama vɛɛ kɔn Elizabetio lán mɔ aagɔɔ bà, ben

à tà bɛ.

Yaaya Batisikeri ina

⁵⁷ Elizabeti né'igurɔ kà, ben à né ì gɔgbɛ ũ. ⁵⁸ Kè à

fáandideenɔ kɔn à danɛnɔɔ mà lán Dii wènda dɔnɛ

nà, aɔ pɔnnaa kèò. ⁵⁹ À gurɔ sɔraagɔdee zĩ aɔ mò

bàngu kɛ né pìnɛ, ɛ wà à de Zakari tó kpánɛ, ⁶⁰ ben à

da bè: Auo! Weé à sísi Yaayamɛ. ⁶¹ Aɔ bènɛ: Gbɛkee

kú n danɛnɔ té kè à tó beee vĩro. ⁶² Ben aɔ yã ò à

denɛ kɔn ɔɔ, ɛ wà dɔ dian à yezi wà tó kpánɛ nà.

⁶³ Zakari walaa gbèka, ben à kèa: À tón Yaaya. Yã

pì bò n sàe n píngi. ⁶⁴ Gwe gɔɔ à néné gùe, à lé bò èe yã oo èe Luda sáabu kpaa. ⁶⁵ Ben vĩa n fáandideeno kũ n píngi, ben Yudea bũsu gusĩsĩde gbẽnɔ e yã pì tɔkẽe n píngi. ⁶⁶ Ben gbẽ kè aɔ yã pì mànɔ kũna n nòse guu wà bè: Bón né pì égɔ de a ũ ziaa? Zaake Dii ɔ ligazime.

Zakari annabikɛyã'ona

⁶⁷ Luda Nini sù à de Zakaria, ben à annabikɛyã ò à bè:

⁶⁸ Wà Dii Isarailinɔ Luda sáabu kpá!

À mò à a gbẽnɔ bò.

⁶⁹ À Misiri gbãadee bòwe

a zòbleri Dauda bori té,

⁷⁰ lán à ò a annabinɔ gázĩ nà zaa gikena.

⁷¹ Aɔ bè eé wa sí wa ibeenɔ,

eé wa bɔ gbẽ kè aɔ zàwaguu pìnɔ ɔzĩ.

⁷² Leme à wa dezinɔ wẽnda gwà le,

à bà kuunańyo yã e sãnlo.

⁷³ À la dà wa dezi Ibraĩne

⁷⁴ à bè é wa bɔ wa ibeenɔ ɔzĩ,

é wa gba zé wà dɔazi vĩa sai,

⁷⁵ le wa kuuna gɔne adona gbẽ maaanɔ ũ

ai wa wèndi lén.

⁷⁶ Mpi sɔ ma né,

weé n sísi Luda Musude annabi,

zaake mbe né dɔ Diine aɛ n zé kekene.

⁷⁷ Né tó à gbẽnɔ dɔ lán eé n mì sí nà,

lán eé n durunɔ kěĩne nà.

⁷⁸ Zaake wa Ludaa sùu vĩ,

bɔna musu eé mó wa gwa lán gudɔna bà,

⁷⁹ le à guu pu gbẽ kè aɔ kú gusiaa guunɔne

kɔn gbẽ kè aɔ kú gaa lézĩnɔ,

le à wa gbá da aafia zén.

⁸⁰ Né pì bíta kù à gò kágbāadee ũ. A kú gbáan ai gurɔ kè à bò Isarailinɔne gupuraa.

2

Yesu Kirisi ina (Mat 1:18-25)

¹ Gurɔ m̀ba Siza Ogosutu b̀ kɔn yāo à bè wà a b̀su gbẽnɔ naro ń píngi. ² Naroná káaku kè wà kèn gwe gurɔ kè Kiriniu de Siria b̀su gbẽnsi ũ. ³ Baade píngi g̀a a be wéte le wà à tó da takadan. ⁴ Yusufu s̀ b̀ Nazareti, Galili b̀sun à g̀a Dauda be lakutu Betelẽmu, Yudea b̀sun, ke à de Dauda borii ũ yānzi. ⁵ À g̀a le wà à tó da takadan gwe kɔn a nokpamma Mariama kè ǹsinao, ⁶ ben gurɔ kè aɔ kú gwe, à né'igurɔ kà, ⁷ ben à a né daudu ì. À bisa fífia à à d̀e pókádeenɔ p̀blebɔn, kè aɔe guu e nibɔnɔ pitakiiaro yānzi.

⁸ Sādārinɔ kú b̀su d̀nkɔ pì guu, aɔe ii s̀ete aɔe ń s̀anɔ dākpaawāavĩ. ⁹ Ben Dii malaika b̀ à m̀nzi, Dii gākui guu p̀ à ligānzi, ben vĩa ń kũ maamaa. ¹⁰ Malaika p̀ bènéne: Àton tó vĩa a kũro, zaake ma m̀ mà baaru nnaa kpáareme, gbẽ píngi pɔ é ke nna maamaa. ¹¹ Wà Misiri ìare Dauda wéten gwāavĩa, àmbe Mesaya ũ Dii ũ. ¹² Sèeda kè eé tó à à d̀on ye: É nékpāntē e daena pókádeenɔ p̀blebɔn, bisa fífia. ¹³ Kāndo ludambe z̀kpɛenɔ kú kɔn malaika p̀o lèdo paripari, aɔe Luda s̀abu kpaa wà bè:

¹⁴ Wà Luda tó b̀ zaa musu, gbẽ kè aɔ yā kènne nnaano aafia e tɔɔtea.

¹⁵ Kè malaika pìno gùńla aĩ tà ludambɛ, ben sādārinɔ békɔnɛ: Wà gá Betelemu, lɛ wà yā kè kè pì e, yā kè Dii tò wá dǎ. ¹⁶ Ben aĩ fɛɛ wà gàa kpakpaa aĩ bò Mariama kɔn Yusufuoa kɔn nékpāntɛ pìo daena pókādeenɔ póblebɔn. ¹⁷ Kè aĩ à è, aĩ yā kè wà ònne né pì musu ò. ¹⁸ Ben yā kè sādārinɔ ò pì bò gbɛ kè aĩò mǎnɔ saɛ n píngi. ¹⁹ Mariama yā pì kūna a nòse guu píngi èe laasuu lɛɛa. ²⁰ Sādārinɔ liara wà tà, aĩòe Luda tó sɛɛ lezĩ aĩòe à sáabu kpaa yā kè aĩò mà ben aĩò è yānzi, zaake à kè lán wà ònne nà.

Tɔkpāna Yesunɛ

²¹ À gurɔ sɔraagɔdee zĩ né bāngukɛgurɔ kà, ben wà tó kpānɛ Yesu, tó kè malaika ò zaalɛ wèe à nò síroo.

Yesu ɔɔana Diinɛ

²² Kè aĩ gbāsĩbɔgurɔ kà, aĩ à sè wà gàa à ɔɔa Diinɛ Yerusalemu lán Musa doka ò nà. ²³ Zaake à kú Dii doka takadan wà bè, wà daudunɔ kpá Diia. ²⁴ Aĩ sa'opɔ kè wà diɛ Dii doka takadan kpà, wà bè pɔtɛɛ mèn plaaa ke lukulukunɛ bɔrɔ mèn plaa.

²⁵ Gbɛkee kú Yerusalemu à tón Simɛɔ. Gbɛ maaamɛ, à Luda vĩa vĩa à wɛɛ dɔ Isarailinɔ mĩsinazi. Luda Ninii kúa, ²⁶ ben à bènɛ eé ga Dii gbɛ kè wè be Mesaya ena sairo. ²⁷ Luda Nini dònɛ aɛ, ben à gè Luda ua guu. Kè Mariama kɔn Yusufuo mò kɔn n né Yesuo yā kè wà diɛ doka takadan kɛna yānzi, ²⁸ ben Simɛɔ à sì a ɔzĩ à Luda sáabu kpà à bè:

²⁹ N̄ mamɔma n zòbleri gbare aafia guu sa lán n òmɛ nà Dii,

³⁰ zaake ma wɛɛ sì Mĩsiri kè n diɛlɛ,

³¹ kè n à yā kèkɛ bori píngi wáa.

³² Éégɔ dɛ gupuraa ũ lɛ à guu pu bori pāndenɔnɛ

à n gbē Isarailinɔ tó sé lezĩ.

³³ Yã kè à ò né pì musu bò à de kɔ̃n à dao sae.

³⁴⁻³⁵ Simɛɔ sa maaa ò́nne, ben à bè né pì da Maria-manɛ:

Àmbe eégɔ de sèeda kè Isarailinɔ é gízi ũ,

pɔsiaa é n swè zɔ̃ lán fèdaa bà.

Isaraili kenɔ é kaate aɔ kenɔ é m̀sina e à gāzĩ,

aɔ ǹse guu yã é bɔ gupuraa.

³⁶ Nɔgbē annabi kee kú gwe à tón Ana, Fanueli né, Asa boriime. Nɔgbē pì zi kù kótokoto. À zã kè kɔ̃n a gɔ̃kɔpammao wè swɛɛplaa, ³⁷ ben à gɔ̃ gyaanɔ ũ ai wè basiigɔ awɛɛsiigɔ. È bɔ Luda uaro, ègɔ dɔɔ Ludazi fāantē kɔ̃n gwāavĩo kɔ̃n linyinao kɔ̃n aduakɛnao. ³⁸ Zĩ beeeaa gɔ̃ à sɔ̃nzi, à Luda sáabu kpà, èe né pì yã oo gbē kè aɔ wèe dɔ Yerusalemu bɔnazinɔne n ṕingi.

Liara tana Nazareti

³⁹ Kè Yusufu kɔ̃n Mariamao kè lán à kú Dii doka takadan nà ṕingi wà yãa, aɔ liara wà tà n be wéte Nazareti, Galili b̀usun. ⁴⁰ Né pì fèe à gbāa kù. Ɔndɔ m̀a, ègɔ kú kɔ̃n Luda aubarikao.

Yesu gana Luda ua a néngo zĩ

⁴¹ Wè kɔ̃n wèo Yesu de kɔ̃n à dao è gá Banla zĩbaa ke Yerusalemume. ⁴² Kè Yesu kà wè kuri awɛɛplaa, aɔ liara wà gaa zĩbaa ke lán aɔe ke nà. ⁴³ Kè zĩbaa yãa, aɔe taa, ben aɔ né Yesu gɔ̃ Yerusalemu, aɔ à yã d̃oro. ⁴⁴ Aɔe daa à kú n gbēnɔ téme. Kè aɔ táa ò gurɔ do, ben aɔe à wetee n danɛnɔ kɔ̃n n gbē d̃onanɔ té. ⁴⁵ Kè aɔe à ero, aɔ liara wà gaa à wete Yerusalemu. ⁴⁶ À gurɔ aagɔdee zĩ aɔ à è Luda ua guu vèena yādannerinɔ té, èe swā kpaa n yāzi, èe yã

lalaaríma. ⁴⁷ À yā dōna kōn à yāwenlanao bō gbē kē aōe à yā maano sae ní pínɡi. ⁴⁸ Kē à de kōn à dao à è, à bō ní sae, ben à da bène: Bóyānzí ní kēwe lēzi? N de kōn mapio bídi kē n wētēna yānzí. ⁴⁹ À wēnla à bè: À kē dia ée ma wētē? Á dō kē à kō sio mà a De bókōtē kēnloo? ⁵⁰ Mōde aōe yā kē à òńne pì dōro dōro.

⁵¹ Yesu liara à tànyo Nazareti à ní yā mà. À da yā pìno kūna a nòse guu pínɡi. ⁵² Yesu bíta kù, à ɔndō kàara à nna kōn Ludao kōn gbēnteenɔ.

3

Yaaya Batisikeri waazikena

(Mat 3:1-12, Maa 1:1-8, Yoh 1:19-28)

¹ Siza Tiberia kíblena wē gērodee guu Pōntiu Pílatin Yudea būsú gbēnsi ũ, Hērɔdu e kí blee Galili, à vīi Filipi e kí blee Iturea būsun kōn Tarakōniti būsuo, Lisania sōo e kí blee Abilēne būsun. ² Anasa kōn Kayafaon sa'orikino ũ. Gurɔɔ m̀ba Luda yā ò Zakari né Yaayanē gbáan. ³ Ben à fēe èe ligaa Yoda baa k̄aa kpa kōn baa kē kpaaɔzi pínɡi, èe waazi kēe gbēnɔne. À òńne aō ní nòse liē aō batisi kē, Luda é ní durunno kēńne. ⁴ Lán à kú annabi Isaya takada guu nà à bè:

À baarukpari kòto ma dɔ gbáan,
èe bee à zé kēkē Diine,
à zé wéwēnɔ porone súusu.

⁵ Guzure pínɡi é tata,
kpíiino kōn sìsĩno é dae pínɡi.
Zé kotinano é poro súusu,
zé wokūwokūno é kpakōsō,

⁶ gbē sãnda pínɡi é e lán Luda è ní mì sí nà.

⁷ Gbẽnɔ ègɔ mɔɔ à kiia pari aɔ batisi ke, ben è beńne: Gbẽntee pitigoonɔ! Dé bé à lé dàawa à bàà sí pɔfẽ kè Luda é pitammane? ⁸ À nòseliena yã ke, weégɔ dɔ kè a liɛ. Kè Ibraĩ de a dezi ũ, àtongɔ daa kè beee bé eé a bɔro. Mée ooare, Luda é fɔ à gbè kènɔ ke Ibraĩ boriinɔ ũ. ⁹ Kpása diena línɔzi kò. Luda é lí kè è né maaa iroo zɔ à zu té guu.

¹⁰ Gbẽnɔ à là wà bè: Tó lemɛ, wé ke diamɛ? ¹¹ À wèńla à bè: Gbẽ kè uta vĩ mèn plaaa à à doo kpá gbẽ kè vĩrooa. Gbẽ kè póblee vĩ à ke le dɔ. ¹² Be'ɔsirinɔ mò batisi ke, ben aɔ à là wà bè: Danneri, wé ke diamɛ? ¹³ À wèńla à bè: Àton be'ɔ síńma de lán wà diɛ nàlaro. ¹⁴ Sozanɔ à là: Wapinɔ sɔ, wé ke diamɛ? À beńne: Àton gbāaa mɔ gbẽnɔne à ń blero. À ze kɔn fĩa kè wè boareeo.

¹⁵ Gbẽnɔ tãmaa e kaara. Baade pínɡi e laasuu lɛɛ a nòse guu Yaaya yã, tó àmbe Mɛsaya ũ. ¹⁶ Yaaya beńne ń pínɡi: Mée a batisi ke kɔn íomɛ, mɔde gbẽke é mó à gbāaa demala, mée ká mà à kyatee bɔbɔnero. Àmbe eé a batisi ke kɔn Luda Ninio kɔn téo. ¹⁷ À gbaka kũna kè eé pó fão. Eé pówɛɛ ká a dɔn, eé à sàko ká té kè è garoo guu. ¹⁸ Yaaya baaru nna kpannena guu à nàkɔrɛńma kɔn yã pāndenɔo pari. ¹⁹ Ben à kpàkẽ kí Hɛrɔduzi a vĩ naɔ Hɛrɔdia yã musu kɔn yã zaa pānde kè à kènɔ pínɡi, ²⁰ ben Hɛrɔdu èara à yã zaaa kè dɔ, à Yaaya dà kpésiaan.

Yesu batisikena

(Mat 3:13-17, Maa 1:9-11)

²¹ Kè Yaaya e gbẽnɔ batisi kɛɛ ń pínɡi, à Yesu batisi kè se. Gurɔɔ kè Yesu e adua kɛɛ, ludambɛɛ wèkɔa, ²² ben Luda Nini sù, à de lán pɔtɛɛ bà. Ben à kòto

mà bɔna ludambɛ à bè: Mbe ma Né mèn do léle
yenzidee ũ, kè ma pɔɔ nnamma maamaa.

Yesu bori bɔzia
(Mat 1:1-17)

²³ Gurɔɔ kè Yesu nà a zĩia, à kà wě baaakuri taka.
Wèe daa Yusufu né'iname.

Yusufu sɔ Eli néme,

²⁴ Eli sɔ Matata néme,

Matata sɔ Levi néme,

Levi sɔ Mɛlɛki néme,

Mɛlɛki sɔ Yanai néme,

²⁵ Yanai sɔ Yusufu néme,

Yusufu sɔ Matatia néme,

Matatia sɔ Amɔsi néme,

Amɔsi sɔ Naumu néme,

Naumu sɔ Eɛli néme,

Eɛli sɔ Nagai néme,

²⁶ Nagai sɔ Maata néme,

Maata sɔ Matatia néme,

Matatia sɔ Sɛmɛi néme,

Sɛmɛi sɔ Yoseki néme,

Yoseki sɔ Yoda néme,

Yoda sɔ Yoanana néme,

²⁷ Yoanana sɔ Resa néme,

Resa sɔ Zɛrubabeli néme,

Zɛrubabeli sɔ Sealatieli néme,

Sealatieli sɔ Nɛri néme,

Nɛri sɔ Mɛlɛki néme,

²⁸ Mɛlɛki sɔ Adi néme,

Adi sɔ Kosamu néme,

Kosamu sɔ Elɛmadamu néme,

Elɛmadamu sɔ Eɛ néme,

Eɛ sɔ Yɔsua néme,

²⁹ Yɔsua sɔ Elieza néme,

Elieza sɔ Yorimu néme,

Yorimu s̄ Matata néme,
Matata s̄ Levi néme,
Levi s̄ Simεο néme,
³⁰ Simεο s̄ Yuda néme,
Yuda s̄ Yusufu néme,
Yusufu s̄ Yonamu néme,
Yonamu s̄ Eliakimu néme,
Eliakimu s̄ Melea néme,
³¹ Melea s̄ Mena néme,
Mena s̄ Matata néme,
Matata s̄ Natā néme,
Natā s̄ Dauda néme,
Dauda s̄ Yεse néme,
³² Yεse s̄ Ɔbedi néme,
Ɔbedi s̄ Bɔaza néme,
Bɔaza s̄ Salamɔ néme,
Salamɔ s̄ Nas̄ néme,
Nas̄ s̄ Aminadabu néme,
³³ Aminadabu s̄ Ramu néme,
Ramu s̄ Ezerɔnu néme,
Ezerɔnu s̄ Perez̄i néme,
Perez̄i s̄ Yuda néme,
Yuda s̄ Yakubu néme,
³⁴ Yakubu s̄ Isaaku néme,
Isaaku s̄ Ibraĩ néme,
Ibraĩ s̄ Tera néme,
Tera s̄ Nao néme,
Nao s̄ Serugu néme,
³⁵ Serugu s̄ Rεu néme,
Rεu s̄ Pεlegi néme,
Pεlegi s̄ Eberu néme,
Eberu s̄ Sela néme,
Sela s̄ Kaina néme,
³⁶ Kaina s̄ Apasada néme,
Apasada s̄ Semu néme,

Semu sɔ̃ Nuu néme,
 Nuu sɔ̃ Lamɛki néme,
 Lamɛki sɔ̃ Metusela néme,
 37 Metusela sɔ̃ Enɔku néme,
 Enɔku sɔ̃ Yarɛdi néme,
 Yarɛdi sɔ̃ Malalɛli néme,
 Malalɛli sɔ̃ Kenana néme,
 Kenana sɔ̃ Enɔsu néme,
 38 Enɔsu sɔ̃ Sɛti néme,
 Sɛti sɔ̃ Adamu néme,
 Adamu sɔ̃ Luda néme.

4

Yesu yɔ̃agwana

(Mat 4:1-11, Maa 1:12-13)

1 Yesu bɔ̃ Yoda èe suu pana kɔ̃n Luda Ninio, ben
 Ninii pì gàao gbáan. 2 Ibilisi à yɔ̃ à gwà gwe ai guro
 baplaa. Guro m̀̀a èe pòke blero. Kè guro baplaaa
 pì pàpa, nɔaa e à dɛɛ. 3 Ben Ibilisi bène: Tó Luda Nén
 n ũ, n be gbè kè li buredi ũ. 4 Yesu wèàla à bè: À kú
 Luda yān wà bè: Póbleen gbēntee ègɔ̃ kúo adoro.

5 Ben Ibilisi gàao gu lezĩn, ben à anduna kpatanɔ̃
 ɔ̃dɔanɛ píngi a zeki gbèn gɔ̃ 6 à bè: Mé n gba beeenɔ̃
 iko píngi kɔ̃n a gakuio, zaake à kú ma ɔ̃zĩme, gbɛ̃ kè
 má yezin mé kpáa. 7 Tó n dɔnzi kɛme, eé gɔ̃ n pɔ̃ ũ
 píngime. 8 Yesu wèàla à bè: Wà kè wà bè, n dɔnzi kɛ
 Dii n Ludanɛ n̄gɔ̃ dɔɔzi ado.

9 Ben Ibilisi gàao Yerusalemu à à zè Luda kpé
 misɔ̃ntɛa à bè: Tó Luda Nén n ũ, n ɔ̃ kpá n zĩndazi
 kè, 10 zaake wà kè Luda yān wà bè:
 Eé n yā o a malaikanɔ̃nɛ aɔ̃ n dākpa.

11 Aɔ̃é n sé n̄ ɔ̃zĩ le n̄ton gɛ̃n sí gbèaro yānzi.

12 Yesu wèàla à bè: Wà bè ònton Dii n Luda lé n gwaro.

13 Kè Ibilisi Yesu yò à gwà kòn yā píngio à yāa, ben à à tòn ai zīkea dɔ.

*Yesu nana a zīia Galili
(Mat 4:12-17, Maa 1:14-15)*

14 Yesu liara à tà Galili kòn Luda Nini gbāaa, ben à tó dà bùsu pìla píngi. 15 È yā dañne n aduakεkpεnɔ guu, baade píngi è à sáabu kpá.

*Nazarεtideenɔ gina Yesuzi
(Mat 13:53-58, Maa 6:1-6)*

16 Ben à gaa Nazareti, guu kè à né blèn. Kámmabogurɔ zī à gaa aduakεkpεn lán è ke ná. À fεε à zè lε à kyó ke, 17 ben wà annabi Isaya takada kpàa. Kè à pòro, à bò guu kè wà yā kèkii kèn-a wà bè:

18 Dii Ninii kúma,
à ma diε mà baaru nnaa kpá takaasideenɔne,
à ma zī mà gɔ́ńzĩndane kpàakpa ke
gbē kè aɔ́ n zĩnda vĩroonɔne,
mà wéεwēna kpàakpa ke vĩanɔne,
mà gbē kè aɔ́ yinanɔ poro,

19 mà Dii gbēkekenneegurɔ kpàakpa ke.

20 Ben à takada pì kòko à kpà dɔnlɛria à v̄εε. Gbē kè aɔ́ kú kpé guunɔ wéε fīa n píngi. 21 Ben à nà yā'onnenaa à bè: Luda yā kè pàpa gbāa lán ée maa ná. 22 Yā maaa kè da à lén bò n sae n píngi, aɔ́ε à tó nnaa sii wà bè: Yusuflu nén yèroo?

23 Ben à bèñne: Má dɔ sãnsãn kè é yáasi kè zume. Tó mbe likita ũ, n n zĩnda kēkōa. É beme mà yā kè á mà má kè zaa Kapεnamu ke ma be wéte guu kè dɔ.

24 Yāpuraan mée ooare, annabi ègõ bɛɛ vī a bɛ wéte guuro. 25 Mée ooare yāpura, kè ludambɛ zé tàta Ilia gurɔ, gyaanɔɔ pari. Lou e maro ai wè aagõ kɔn mɔ swɛɛdoo, ben dekaa bíta kà Isarailinɔ bùsun píngi, 26 mɔde Luda e Ilia zī n gbẽkearo, sé gyaanɔ kè kú Zarɛfa, Sidɔ saɛ. 27 Annabi Elisa gurɔ sɔ, Isarailinɔ bùsun kusunɔɔ dimmɛ, mɔde èe n gbẽke kɛkɔaro, sé Siria bùsu gbẽ Naama.

28 Kè gbẽ kè aɔ kú aduakɛkpɛ guunɔ yā pì mà, aɔ fè maamaa n píngi. 29 Ben aɔ bò kɔn Yesuo wéte kpɛɛ aɔ gàao sìsī kè n wéte káɛa gòroa, lɛ wà ɔ sɔzi à lée à sín yānzi. 30 Ben à bò n té à tà.

*Yesu zīnde kɛkɔana Kapenamu
(Maa 1:21-28)*

31 Yesu tà Kapenamu, Galili bùsun, ben èe yā daańne kámmabogurɔ zī. 32 À yādannɛna bò n saɛ, zaake à yā iko vī. 33 Gõgbẽ zīnde kee kú aduakɛkpɛn gwe, ben à wii gbāaa lè à bè: 34 Á'a! Bón wá vī kɔ zīi, Yesu Nazaretí? N mɔ n wa kaaten yó? Má dɔ gbẽ kè n de a ũ, mbe Luda gbẽ kè kú adona ũ. 35 Ben Yesu gí zīn pìne à bè: N yīte! N go gõgbẽ pì. Ben zīn pì gõgbẽ pì pàɛ gbẽnɔ té à gò, èe à kɛnnaro. 36 Gbẽnɔ bídi kè n píngi, aɔɛ kɔ lalaa: Bó taka bori yān gwee? È yā da zīnnɔnɛ kɔn iko gbāaa, ben aɔɛ gomma. 37 Ben à tó dà bùsu pìla píngi.

*Gyareenɔ kɛkɔana pari
(Mat 8:14-17, Maa 1:29-34)*

38 Kè à bò aduakɛkpɛn, ben à tà Simɔ bɛ. Simɔ naɔ daa e mɛwāaa kɛɛ maamaa, ben wà à yā ònɛ.

³⁹ Yesu zèàla à gí mèwāaa pìnɛ, ben à mè yīi kù. Zaa gwe gɔɔ à fɛɛ à póblee kèńɛ.

⁴⁰ Kè ɔfántɛ gɛ̀ kpén, gbɛ̀ kè aɔɔ gyāree vīnɔ mònɔyo Yesu kiia, ben à ɔ̀ kèkɛ́ n̄ baadea à n̄ kēkōa kōn n̄ gyā bori sānda pínɡio. ⁴¹ Zīnɔ sɔɔ e bɔɔ gbɛ́nɔ guu kōn wīiio pari wà bè: Mbe Luda Né ũ. Mɔde è gínɛ aɔ yā o, kè aɔ à d̄ Mɛsaya ũ yānzì.

Yesu waazikɛna Galili
(Maa 1:35-39)

⁴² Gukēkōana Yesu bò wéte guu à gāa gusae, ben gbɛ́nɔ e à wɛtɛɛ. Kè aɔ b̀a, aɔ yezi à n̄ tóro. ⁴³ Ben à bèńɛ: Sé mà kpata kè b̀ Luda kiia baaru kpá wéte kpaaanɔne d̄, zaake beee yānzin Luda ma zīzi. ⁴⁴ Ben à gāa èe waazi kɛɛ Yudea bùsu aduakɛkpɛnɔ guu.

5

Yesu iba káakunɔ sisina
(Mat 4:18-22, Maa 1:16-20)

¹ Zīkea Yesu zɛna Genesareti sèbe baa, ben gbɛ́nɔ kàkōazi pari lɛ wà Luda yā ma yānzì, aɔɔe nakōrɛɛa. ² Ben à góro'ite è kaena baa mèn plaa, sɔɔkɔnɔ b̀ɛn aɔɔe n̄ táarunɔ pipii. ³ Ben à gɛ̀ góro pìnɔ doke guu kè de Simɔ́ pó ũ, à wéɛ kèa à góro pì yīpa fète à gēo ín. Ben à v̄ɛ góro pì guu à yā dà gbɛ́nɔne.

⁴ Kè à yā ò à yāa, ben à bè Simɔ́ne: N̄ gá kōn góroo í lòn, à táaru zu, é kpò kù. ⁵ Simɔ́ wèàla à bè: Dannɛri, wa zīi kè ai guu gāa d̄o wée póke kūro, mɔde lán n̄ ò nà, mé zu. ⁶ Kè aɔɔ kè lɛ, aɔ kpò kàkōa gídigidi ai aɔ táarunɔ yezi à kē. ⁷ Ben aɔ ɔ̀ kè yáku n̄ górode daanɔne aɔ mó wà n̄ ïan ká. Kè aɔ m̀, aɔ kpò kà góro mèn plaaa pìnɔ guu à pà ai aɔ yezi wà vlɛɛ. ⁸ Kè

Simɔ Pita è lɛ, à kùɛ Yesu gbá saɛ à bè: Ñ gu ma saɛ Dii, zaake durunkɛrin ma ũ. ⁹ Simɔ bídi kè kɔn gbɛ kè aɔ kú lɛdoonɔ n pínɡi kpò parii kè aɔ kú pì yānzi. ¹⁰ Lɛmɛ dɔ Yemisi kɔn Yohanao, Zebedi né kè aɔ dɛ kɔ gbɛ ũ kɔn Simɔ bídi kè se. Ben Yesu bè Simɔnɛ: Ñton tó vĩa n kũro. Zaa gbáa gbɛnteen néɡɔ wɛɛ. ¹¹ Kè aɔ kà kɔn n góroo baa, ben aɔ pɔ pínɡi tòn wà tɛzi.

Kusu kɛkɔana

(Mat 8:1-4, Maa 1:40-45)

¹² Zĩkea Yesu kú wɛtɛ ke guu, ben ɡɔgbɛ kè kusu dààlaa mò. Kè à Yesu è, à dàɛ a puua à wɛɛ kɛà à bè: Dii, tó n yezi, né fĩ n ma kɛkɔa wásawasa. ¹³ Ben Yesu ɔ bɔ à kɛà à bè: Má yezi, n ɡɔ wásawasa. Zaa gwe ɡɔɔ à kusu yáa. ¹⁴ Ben Yesu bènɛ: Ñton o gbɛke maro. Ñ ɡá n n zĩnda ɔɔa sa'orinɛ n sa'opo kè Musa diɛ kpá n kɛkɔana sèeda ũ gbɛnɔnɛ.

¹⁵ Yesu baaru dàgula dɛ yáala. Gbɛnɔ è kakɔa pari wà à yá ma, lɛ à n kɛkɔa kɔn n ɡyāanɔ dɔ. ¹⁶ Ben Yesu è bɔ n tɛ à ɡá adua kɛ gusac.

Gbɛ kaɛna kɛkɔana

(Mat 9:1-8, Maa 2:1-12)

¹⁷ Zĩkea Yesu e yá daanɛ. Farisi kenɔ kɔn lundayadanneri kenɔ vɛɛna gwe. Aɔ bɔ Galili kɔn Yudea wétɛnɔ guu pínɡi kɔn Yerusalemuo. Luda gbáaa kúo, ben èe ɡyāreenɔ kɛkɔa. ¹⁸ Ben gbɛkenɔ mò, aɔ gbɛ kaɛna sɛna kɔn daɛbɔ, aɔɛ zé wɛtɛɛ wà ɡɛo wà à diɛ Yesu aɛ. ¹⁹ Kè aɔɛ ɡɛkii ero parii yānzi, ben aɔ didio kpé musu, aɔ kpé fĩ, ben aɔ à pita kɔn à daɛbɔ zà guu Yesu aɛ. ²⁰ Kè Yesu è aɔ a náanɛ vĩ, à bè: Ma gbɛ, n durunnɔ kɛmma.

²¹ Ludayādannērino kōn Farisi pìnoo ò ní nòse guu: Dén gbě kè èe dọkẹẹ Ludao kè ũ sẹẹ? Dé bé eé fǝ à durun kẹ́ńne, tó èe kẹ Luda ado baasiroo? ²² Yesu ní laasuu dǝ, ben à ní lá à bè: Bóyǎnzi ée laasuu beee taka lẹ a nòse guuzi? ²³ Tó ma bè à durunno kẹa, ke tó ma bè à fẹ a táa o, à kparee bé à aagaa? ²⁴ Má ò lẹ lẹ agǝ dǝ kẹ Gbēntee Né durunkēnnena iko vǝ tǝtẹ kẹmẹ. Ben à bè gbě kaena pìne: Ma bènne, ñ fẹ ñ n daebǝ sé ñ tá bẹ. ²⁵ Gwe gǝ a fẹ a zè ní wáa, à a daebǝ pì sè à tà bẹ, èe Luda sáabu kpaa. ²⁶ Baade píngi lé àe, ben aǝ Luda tó bǝ. Vǝ guu aǝ bè: Wa dabuyǝ è gbàa.

Levi sisina

(Mat 9:9-13, Maa 2:13-17)

²⁷ Beee gbẹra Yesu bǝ, ben à be'wǝsiri kẹ wè bene Levi è vẹena a be'wǝsikpen. À bène: Ñ mó ñ tẹmazi.

²⁸ Ben à fẹ a pǝ píngi tòn à tẹzi.

²⁹ Ben à pǝble bíta kẹ a bẹ à Yesu sìsia, be'wǝsirino kōn gbě pānden e pǝ bleenyo pari. ³⁰ Ben Farisino kōn ní ludayādannērino yǎkete kà a ìbanǝzi wà bè: Bóyǎnzi ée pǝ blee ée í mii kōn be'wǝsirino kōn durunkērinozi? ³¹ Ben Yesu wènla à bè: Gbě kẹ aafia vǝ bà kú likita yǎoro, sé gyáree. ³² Mée mó gbě maaano sísi aǝ ní nòse liero, sé durunkērino.

Léyina yǎ

(Mat 9:14-17, Maa 2:18-22)

³³ Ben wà bène: Yaaya ìbanǝ ègǝ lé yii aǝègǝ adua kẹ baabǝ. Lẹmẹ kōn Farisi ìbanǝ dǝ, mode n gběno ègǝ pǝ blee aǝègǝ í miime. ³⁴ Ben Yesu wènla à bè: É fǝ à be nǝseri gběno lé yi gurǝ kẹ à kúnyoó? ³⁵ À gurǝ é mó kẹ weé nǝseri pì bǝ ní té, gbasa aǝé lé yi

sa. ³⁶ Yesu yā lèkōziñne dō à bè: Gbēke è uta dufu li wà dì a ziilaro. Tó wà kè lè, uta dufu é yakame, à zii é kō sí kōn uta dufu nambata pìoro. ³⁷ Wè geepiwē dufu ká tūu zii guuro. Tó wà kè lè, wē dufu pì é tūu pūtāme, eé kwéé, tūu é yaka. ³⁸ Auo, wè geepiwē dufu ká tūu dufu guume. ³⁹ Gbē kè kō dō kōn wē zi minao è à dufu sáabu kpáro, è be à zii bé à nna.

6

Kámmabogurɔ yā

(Mat 12:1-14, Maa 2:23-3:6)

¹ Kámmabogurɔ zīkea Yesu e pāa buraanɔla, ben à ibanɔ pówɛɛ wòro aɔ suguu pà n ɔɔn, aɔɔe soo. ² Ben Farisi kenɔ bèñne: Bóyānzin ée yā kè de wè ke kámmabogurɔ zīroo keɛzi? ³ Yesu wèñla à bè: Ée à kyó ke á è lán Dauda kōn a gbēnɔ kè nà gurɔ kè nɔaa e n dɛeroo? ⁴ À gè Luda ua guu à buredi kè wà kàɛ Ludanɛ sè à sò, à kpà a gbēnɔa, buredi kè gbēkee à sona zé vīro, sé sa'orino. ⁵ Ben Yesu bèñne: Gbēntee Né bé à iko vī kámmabogurɔa.

⁶ Kámmabogurɔ pānde zī dō Yesu gè aduakekpen èe yā daañne. Gōgbē kee kú gwe à ɔplaa fēfēna. ⁷ Ludayādannɛrino kōn Farisinɔ e Yesu tàasi kee, tó eé à kēkōa kámmabogurɔ zī, lè wà yā e wà dia. ⁸ Á n laasuu dō, ben à bè gbē kè à ɔɔ fēfēna pìne: N fɛɛ n zɛ zà guu. Kè à fɛɛ à zè gwe, ⁹ ben Yesu bèñne: Mɛɛ a laame. À zé vī wà yā maaa ke kámmabogurɔ zīó, ke à zaaa? Wà gbē mì sín yó, ke wà demɛ? ¹⁰ Yesu n gwá à ligāzi n pīngi, ben à bè gōgbē pìne: N n ɔɔ pì poro. Kè à pòro, ben à ɔɔ kè a gbèn. ¹¹ Farisinɔ pɔ

fɛ maamaa, ben aɔ lé kpàkɔsɔ Yesuzi, dian aɔé kɛnɛ nà.

Zìri gɔɔn kuri awɛɛplaaano diena
(Mat 10:1-4, Maa 3:13-19)

¹² Guro beeeaa Yesu bò à gàa adua kɛ sɪsɪgɛɛzi, ben à wɛɛ kɛ Ludaa gwãavĩ ai guu gàa dɔo. ¹³ Kɛ guu dò, ben à a ìbano sɪsiazɪ, à gɔɔn kuri awɛɛplaaano bò n té, à n díɛ zìrino ũ. ¹⁴ Gbɛ pìnɔ tón yè: Simɔ kɛ à tó kpànɛ Pita, à dāaro Anduru, Yemisi, Yohana, Filipi, Batɔlɔmiu, ¹⁵ Matiu, Tomasi, Alafeu né Yemisi, Simɔ kɛ wè benɛ Aĩade, ¹⁶ Yemisi né Yudasi kɔn Yudasi Isikarioti kɛ gɔ bɔnkpɛɛdee ũuo.

Yesu yādannɛna Galili
(Mat 4:23-25)

¹⁷ Yesu pitańyo à zè gusararaaa, guu kɛ à ìba kpaaano kɔn pariio kún. Aɔ bò Yerusalemu kɔn Yudea búsuo pínɡi kɔn ísialea wéte kɛ kú Taya kɔn Sidɔo saɛnɔ. ¹⁸ Aɔ mò à yã ma, lɛ à n kɛkɔa kɔn n gyãano dɔ. Gbɛ kɛ zĩn e ĩa daamńmano kɛkɔa dɔ. ¹⁹ Baade pínɡi e wɛtɛɛ à ɔ kea, zaake gbãaa e bɔɔ à guu, èe gbɛ pínɡi kɛkɔamɛ.

Aubarikadeenɔn Yesu ìbano ũ
(Mat 5:1-12)

²⁰ Ben à wɛɛ sè à a ìbano gwà à bè:
Aubarikadeenɔn amɔa takaasideenɔ ũ,
zaake kpata kɛ bò Luda kiia dɛ a pɔ ũ.
²¹ Aubarikadeenɔn amɔa kɛ nɔaa e a dɛɛ tiaano ũ,
zaake é kã.
Aubarikadeenɔn amɔa kɛ ée ɔɔ dɔɔ tiaano ũ,
zaake é yáa dɔ.
²² Aubarikadeenɔn a ũ,
tó wà zàagu, tó wà gɪazi, tó wà a sɔsɔ,

tó wà a tó zaaa sì Gbēntee Né yānzi.

²³ Gurɔ kè yā beeenɔ a le, à pɔnnaa ke à vīvī kōn pɔnnaaɔ, zaake à láada bíta ludambɛ. Len aɔ dezino kè annabinɔne le.

²⁴ Wāiyoo amɔa ɔdeenɔ, a gĩake a a mè nnaa mà kò.

²⁵ Wāiyoo amɔa kè á kǎna tiaano, nɔaa é a de. Wāiyoo amɔa kè ée yáa dɔɔ tiaano, é sósobi ke à ɔɔ dɔ.

²⁶ Wāiyoo apino, tó baade píngi e a tó nnaa sii, zaake len aɔ dezino kè annabi egɛdeenɔne le.

*Yena ibɛɛzi
(Mat 5:38-48)*

²⁷ Mée oo amɔa kè ée ma yā maanɔne, àgɔ ye a ibɛɛnɔzi à à maaa ke gbɛ kè aɔ zàaguunɔne. ²⁸ À sa maaa o gbɛ kè aɔè sa zaaa oareenɔne. À adua ke gbɛ kè aɔè ãa daawaanɔne. ²⁹ Tó gbɛ n swān kè n gasu dooa, ñ à doo dɔne dɔ. Tó gbɛ n utadaa sìmma, ñton gíne kōn n dansikioro. ³⁰ Tó gbɛ pó wée kèmma, ñ kpáa. Tó gbɛ n pó sìmma, ñton gbekaaro. ³¹ À ke gbɛnɔne lán á yezi aɔ keare nà. ³² Tó gbɛ kè aɔɔ yeaziinɔn á yeñzi, bó sáabun á vīi? Baa durunkerinɔ ègɔ ye gbɛ kè aɔɔ yeñzinɔzi se. ³³ Tó gbɛ kè aɔè à maaa keareenɔn eè à maaa keíne, bó sáabun á vīi? Baa durunkerinɔ è ke le se. ³⁴ Tó gbɛ kè a wée dɔzi à pó eñmanɔn eè pó sêkǎñne, bó sáabun á vīi? Zaake durunkerinɔ è pó sêkǎkōne, le aɔ e wà à gɛɛ sí yānzime. ³⁵ Àgɔ ye a ibɛɛnɔzi à à maaa keíne. À pó sêkǎñne wéedɔzisai, é láada bíta e, égɔ de Luda Musude nénɔ ũ, zaake è à maaa ke guturunɔne kōn gbɛ zaaano. ³⁶ Àgɔ wēnda vī lán a De wēnda vī nà.

Kɔ̃ taari'ena
(Mat 7:1-6)

³⁷ Àton gbě taari ero, Luda é a taari e sero. Àton yā vɛɛ gbɛaro, Luda é yā vɛɛawaro. À sùu kɛ kɔ̃n gbɛnɔ, Luda é sùu kɛao. ³⁸ À gbě gba pɔ, Luda é a gba se. Eé zaka maaa kè à gbègbě à wè à pà yélele káare a utalen. Zaake zaka kè eè yɔ́on̄nen Luda é yɔ́on̄ne se.

³⁹ Ben à yā lèkɔ̃zińne à bè: Vĩa é fɔ̃ à gò kũ vianɛɔ? Aɔ̃ plaa ń pín̄gi é si wɛɛnloo? ⁴⁰ Ìba ègɔ̃ de a dannerilaro, mɔde gbě kè yā dàda à bɔ̃ezi de lán a danneri bàme. ⁴¹ Bóyānzí nées sɛ̃buru kè da n gbɛdaaaa wɛɛn eezi, bensɔ̃ nées lí kè da n wɛɛn yā daaroo? ⁴² Mmɔn kè nées líkusú kè da n wɛɛn eero, né kɛ dia n be n gbɛdaaaane, à tó n sɛ̃buru kè da à wɛɛn bɔ̃ne? Mɔnafikide! N̄ líkusú kè da n wɛɛn bɔ̃ gĩa, né gbasa n guu e wásawasa, le n e n sɛ̃buru kè kú n gbɛdaa wɛɛn bɔ̃ne.

Gbɛ d̄ɔ̃na a yákenaa
(Mat 7:16-20, 12:33-36)

⁴³ Lí maaa è né zaaa iro, lí zaaa è né maaa iro. ⁴⁴ Wè lí pín̄gi d̄ɔ̃ a néame. Wè kākāa bo lè líaro, wè geepi e gyantoaro. ⁴⁵ Gbɛ maaa è à maaa bɔ̃ à maaa kè kaena a guume. Gbɛ zaaa sɔ̃ è à zaaa bɔ̃ à zaaa kè kaena a guume. Zaake yā kè swè pàn lé è o.

Kpébori gɔ̃ɔ̃n plaaanɔ
(Mat 7:24-27)

⁴⁶ Bóyānzín eègɔ̃ ma sísií Dii, Diizi, ben eè yā kè má ò keroo? ⁴⁷ Gbɛ kè mò ma kiia, à ma yā mà ben à zĩi kèa, mé ɔ̃ɔ̃aare lán adee de nà. ⁴⁸ À de lán ébori kè wèe yɔ̃ zàazā à ɛɛ kpàe gbèa bàme. Kè swaa pà, í

dàgula à kà kpé pìzi, èe nigāro kè wà bò maa yānzi.
⁴⁹ Gbē kè à ma yā mà ben èe zī kearoo de lán ēbori
 kè ēe kpàe tɔɔtela pā wēeyɔsai bàme. Kè swa'i kàzi,
 ben à kwè bitim gɔɔ. Kpé pì yakana kè bíta.

7

Sozanɔ gbēnsi zīkeri kēkōana *(Mat 8:5-13)*

¹ Kè Yesu yā beeenɔ ò gbēnɔne píngi à yāa, ben à
 gāa Kapenamɔ. ² Romu sozanɔ gbēnsi kee kú gwe,
 à zīkeri vī kè à bèe vīne maamaa, ben èe gyāa kee
 ai à kà gana. ³ Kè gbēnsi pì Yesu baaru mà, à Yuda
 gbēnsinɔ zīa wà wée kea à mó à a zīkeri pì mì sí. ⁴ Kè
 aɔ kà Yesu kiia, aɔ wée kēa gbāngbān wà bè: Gbē pì
 kɔ sio n à ĩan ká. ⁵ À ye wa boriizi, àmbè à aduakεkpε
 dɔwe. ⁶ Ben Yesu gāańyo. Kè à kà kīi kɔn à beeo, ben
 gbēnsi pì a gbēnnanɔ zī wà yā kēkii onε: Dii, ñton ĩa
 da n zīndaaro, mée ká n gē ma beero. ⁷ Beee yānzin
 má diε kè mée ká mà mó n kiia ma zīndaro. N yā o,
 ma zīkeri é kēkōa. ⁸ Zaake mapi se wà iko vīmame,
 má iko vī sozanɔa. Mèè o aɔ gbē doone à gá, è sɔ gá.
 Mèè o à pāndenε à mó, è sɔ mó. Mèè o ma zīkerine à
 kè ke, è sɔ ke. ⁹ Kè Yesu yā pì mà, à bò à saε. Ben à
 liε à bè gbē kè aɔ tēazinɔne: Mée ooare, mée e gbēke
 ma náane kè le Isarailinɔ téro. ¹⁰ Kè zīri pìno liara wà
 sù, aɔ è zīkeri pì kēkōa.

Gyaanɔ né mèn do léle fēna gaan

¹¹ Beee gbɛra Yesu gāa wéte kè wè be Naini guu.
 À ibanɔ kɔn gbē pāndenɔ gāao paripari. ¹² Kè à kà kīi
 kɔn wéte pì bīileo, à è wà gè sɛna wèe boɔo. Gyaanɔ
 né mèn do léleme. Wétepiddeenɔ kú kɔn nɔgbē pìo

pari. ¹³ Kè Dii à è, ben à kènɛ wēnda à bènɛ: N̄ton ɔ́o d̄oro. ¹⁴ Ben à s̄ò gè p̄izi à ɔ́ kè à àkpatia. Kè gb̄ɛ kè āo s̄enanɔ́ z̄è, ben à bè: Ḡòkparɛ, má ònne n̄ f̄ɛɛ! ¹⁵ Ben gè p̄i f̄ɛɛ à v̄ɛɛ à nà yā'onaa. Ben Yesu à kpà à daa. ¹⁶ V̄ia gb̄ɛnɔ́ kù n̄ p̄íngi, āo Luda sáabu kpà wà bè: Wa annabi ìsi è wa té. Āo bè d̄o: Luda mò a gb̄ɛnɔ́ gwa. ¹⁷ Ben Yesu baaru dà Yudea bùsula k̄on bùsu kè ligazinɔ́ p̄íngi.

*Yaaya Batisik̄eri z̄irinɔ́
(Mat 11:2-19)*

¹⁸ Yaaya ìbanɔ́ yā p̄inɔ́ t̄òk̄ɛnɛ p̄íngi. Ben Yaaya n̄ ḡɔ́on plaaanɔ́ s̄isi ¹⁹ à n̄ z̄i Diia āo à la, àmbe gb̄ɛ kè eé mó ṹ, ke wàḡɔ́ w̄ɛɛ d̄o gb̄ɛ p̄āndezimɛ? ²⁰ Kè gb̄ɛ p̄inɔ́ kà Yesu kiia, āo bènɛ: Yaaya Batisik̄eri bé à wa z̄i wà n la, m̄be gb̄ɛ kè eé mó ṹ, ke wàḡɔ́ w̄ɛɛ d̄o gb̄ɛ p̄āndezimɛ? ²¹ Zaa gwe ḡo Yesu gb̄ɛnɔ́ k̄èk̄s̄a pari k̄on n̄ gyāanɔ́ k̄on n̄ wāwāanɔ́ k̄on n̄ z̄inɔ́. À tò v̄ianɔ́ guu è pari d̄o. ²² Ben à bè Yaaya z̄irinɔ́nɛ: À gá à yā kè á è bens̄o á m̄anɔ́ gb̄ānɛ. À onɛ v̄ianɔ́ e guu ee, ɛr̄enɔ́ e t̄aa oo, kusunɔ́ e k̄èk̄s̄a, swādoonɔ́ e yā maa, ḡenɔ́ e f̄ɛɛɛ, takaasideenɔ́ e baaru nna waazi maa. ²³ Aubarikadeen gb̄ɛ kè è fu ma yāaroo ṹ.

²⁴ Kè Yaaya z̄irinɔ́ tà, Yesu Yaaya yā ò pariinɛ à bè: Bón a gaa gwa gbáan? Kàba kè ã e n̄igāan yó? ²⁵ Bón a gaa gwa saa? Gb̄ɛ kè p̄ókās̄a z̄āɛ danan yó? Nnamari kè āòè p̄ókās̄a maaa daanɔ́ èḡo kú k̄ib̄ɛm̄ɛ. ²⁶ Bón a gaa gwa saa? Annabin yó? L̄em̄ɛ! M̄ɛɛ ooare à d̄ɛ annabila se. ²⁷ Zaake Yaayan wà à yā kè Luda yān wà bè: Mé ma z̄iri gbarɛ n ā

à zé kekenne.

²⁸ Mée ooare, nɔgbɛ né'ina guu gbɛkee e ká Yaaya ũro. Baa kɔn beeeo gbɛ kè de gbɛ kpɛɛdee ũ kpata kè bò Luda kiia guu deàla.

²⁹ Kè baade píngi à yā mà, ai kɔn be'ɔsirino sé, aɔ yā nnaa kpà Ludaa, zaake Yaaya n batisi kè.

³⁰ Farisino kɔn ludayādannerino sɔ gi yā kè Ludaa diɛ à kénnɛzi, ben aɔwe we Yaaya n batisi kèro.

³¹ Ben Yesu bè: Bón mé tɔɔrigbɛno lékɔzio? Bón aɔo bókɔbao? ³² Aɔo de lán né kè aɔo kú yàra guu, aɔwe lé zuukɔzino bà wèe bee:

Wa kure pèare, ée ɔ wāro.

Wa wɛnda lè siare, ée ɔ dɔro.

³³ Zaake Yaaya Batisikɛri mò, èe buredi sóro, èe wɛɛ miro, ben a bè zĩndeeɛ. ³⁴ Gbɛntee Né mò, è pó ble è í mi, ben a bè: Guturu wɛmirime, be'ɔsirino kɔn durunkɛrino gbɛnname. ³⁵ Mòde wè ɔndɔo dɔ a yākenaame.

Nósi gūnnade kuna Yesu gbáa

³⁶ Farisi ke Yesu sìsi à mó à pó bleao. Yesu gàa à be, ben èe pó blee gɛkɛsekɛna. ³⁷ Nɔgbɛ dàzaade kee kú wɛte pì guu. Kè à mà Yesu e pó blee Farisi pì be, ben à mò gwe gbāaa néngoo kè nósi gū nnaao kú à guu. ³⁸ À zè à kpɛɛ à gbá saɛ, èe ɔ dɔo. À wɛɛ'i e tɔo à kɛsekɛɛa, ben èe gogoo kɔn a mikáo, à lé pèpe à gbáa, ben à nósi gū nnaa pì kùà. ³⁹ Kè Farisi kè à à sìsi pì è le, ben à ò a swɛn: Tó gbɛ pì né annabime, le à nɔgbɛ kè èe ɔ kɛɛa kè taka dɔ, kè dàzaadeeme.

⁴⁰ Ben Yesu bè Farisi pìne: Simo, má yāke vī mà onne. Simo bè: Nò, Danneri. ⁴¹ Yesu bè: ɔɔdakɛri ke bé à kuu, gɔɔn plaaano à fīa kūna, gbɛ doo kondogi ɔɔ mèn wàa plaa kpé basɔro, gbɛ doo sɔ mèn baplaa

akuri. ⁴² Kè aǝ pǝke vǝ wà fǝa booro, ben à n kǝ aǝ plaa n pǝngi. Aǝ té, dé bé eégǝ yezi de a daalaa?

⁴³ Simǝ wèàla à bè: Mée daa gbǝ kè wà à kè kǝn ǝ bítaome. Yesu bène: N we maa. ⁴⁴ Ben Yesu ae dò nǝgbǝ pia, à bè Simǝne: N nǝgbǝ pǝ èǝ? Kè ma gǝ n be, née í kpáma ma gbá pǝpiro, nǝgbǝ pǝ sǝ ma gbá pǝpi kǝn a wée'io à gògo kǝn a mìkǝo. ⁴⁵ Née lé pémaro, nǝgbǝ pǝ sǝ, zaa gurǝ kè ma gǝ kè, èe kámma bo kǝn lépǝna ma gbáaoro. ⁴⁶ Née nǝsi ke ma miaro, nǝgbǝ pǝ sǝ nǝsi gǝnnadee kù ma gbánǝa. ⁴⁷ Beee yǝnzi mée oonne, à yemazi maamaa kè à durun bíta kèa yǝnzime. Gbǝ kè wà à kè kǝn à néngoo sǝ, yenzi néngon ègǝ vǝ. ⁴⁸ Ben à bè nǝgbǝ pǝne: N durunno kèmma. ⁴⁹ Ben gbǝ kè aǝe pǝ blee lèdoonǝ bèkǝne: Dén gbǝ pǝ ù, kè èe durunno kèérǝne? ⁵⁰ Ben Yesu bè nǝgbǝ pǝne: Ma náane kè n kè bé à n mì sì. N tá be aafia.

8

Nǝgbǝ kè aǝègǝ té Yesuzinǝ

¹ Beee gbera Yesu lǝga wéte kǝn wéteo, lakutu kǝn lakutuo, èe waazi kee èe kpata kè bò Luda kiia baaru nnaa kpaaǝne. À zǝri gǝon kuri awèeplaaanǝ gàao ² kǝn nǝgbǝ kè à zǝnnǝ bò n guu à n kèkǝa kǝn n gǝaanǝo. Mariama kè wè bene do Mariama Magadaleni kè Yesu zǝn mèn swèeplaaanǝ bǝe à guu kú n té ³ kǝn Herǝdu begwari Kuza naǝ Yoanao kǝn Suzanao kǝn nǝgbǝ pǝndenǝ pari. Aǝègǝ Yesu kǝn a zǝrinǝ gwaa kǝn pǝ kè aǝo vǝio.

*Yalekǝzina kǝn pǝwèfǝrio
(Mat 13:1-23, Maa 4:1-20)*

⁴ Wà bò wéte kɔ̃n wéteo wà kàkɔ̃a Yesuzi, ben à yā lèkɔ̃ziíne à bè: ⁵ Búbari ke bé à bò à gaa pówɛɛ fã. Lán èe fãa nà, à keno lèe zé guu wà taa òa, ben bāanɔ mò wà blè. ⁶ À keno lèe gbè sàra musu. Kè aɔ̀ bɔ̀e, ben aɔ̀ gaga, kè aɔ̀e mɔ̀ɔ̀ ero yānzi. ⁷ À keno lèe lèno guu, ben lè fɛ́ɛ́nyo lèdo à nàkɔ̃remma. ⁸ À keno sɔ̀ lèe tɔ̀te maaa guu, ben aɔ̀ bɔ̀e wà né ì lèo basɔ̀ro. Kè à ò lè, à pùtā à bè: Gbè kè swā vī à ma.

⁹ À ìbanɔ à là yā pì bɔ̀kɔ̃tenazi. ¹⁰ Ben à bè: Luda a gba zé à kpata kè bɔ̀ à kiia asiinɔ dɔ̀, mɔ̀de mɛ̀e o gbè kpaaanɔne kɔ̃n yālekɔ̃zinaome, lè aɔ̀ guu gwa póke'ena sai, aɔ̀ yā ma à dɔ̀ro dɔ̀na sai. ¹¹ Yā pì bɔ̀kɔ̃tenan yè: Pówɛɛ pì né Luda yāme. ¹² Zé guu pónɔ̀ de lán gbè kè aɔ̀e Luda yā maanɔ̀ bà, ben Ìbilisi è mó à yā pì bɔ̀ n swè guu, lè aɔ̀ton Luda náane ke à n mī síro yānzi. ¹³ Gbè sàra musu pónɔ̀ de lán gbè kè aɔ̀e Luda yā ma wà sí kɔ̃n pɔ̀nnaaonɔ̀ bà, mɔ̀de aɔ̀ kāsāa vīro. Aɔ̀e Luda náane ke guro plaa, mɔ̀de tó wà n yō wà gwà, aɔ̀e fume. ¹⁴ Pówɛɛ kè lèe lèno guunɔ̀ de lán gbè kè aɔ̀e Luda yā maanɔ̀ bà, mɔ̀de anduna kàhānkɛna kɔ̃n auziki yāo kɔ̃n pɔ̀nnakɛnao è nàkɔ̃remma, aɔ̀e fī wà né i à mārɔ̀. ¹⁵ Tɔ̀te maaa pónɔ̀ de lán gbè kè aɔ̀e Luda yā ma kɔ̃n nɔ̀sepuraao aɔ̀e sí kɔ̃n nɔ̀semaaaaonɔ̀ bà, ben aɔ̀e mɛ̀na fī ai aɔ̀ keo kaarana pó ũ.

Yālekɔ̃zina kɔ̃n fitiao
(Maa 4:21-25)

¹⁶ Wè fitia na wà taa kúɛa ke wà diɛ daɛbɔ̀ gbáruro. Wè di dabu musume, lè gbè kè aɔ̀e gɛ́ɛ́no gupuraa e yānzi. ¹⁷ Pókee kú utena kè weé gí bɔ̀o gupuraaziro. Asiyyā kee kuu kè weé ma wà gí o

gupuraaziro. ¹⁸ Beee yānzi à yā ma kōn làakario. Gbē kè pó vīn Luda é kaaranε. Gbē kè póke vīroo sō, baa pó kè èe daa á vīi Luda é sía.

Yesu danεnɔ

(Mat 12:46-50, Maa 3:31-35)

¹⁹ Yesu da kōn à dāaronɔ mò à kiia, ben aɔɔe e wà sòziro parii yānzi. ²⁰ Ben wà bèné: N da kōn n dāaronɔ kú bàazi, aɔɔ ye n kɔ'enazi. ²¹ Ben à wènlà à bè: Gbē kè aɔē Luda yā ma aɔ zīi keanɔn ma da kōn ma dāaronɔ ũ.

Yesu zàga'īa zεna

(Mat 8:23-27, Maa 4:35-41)

²² Zīkea Yesu gè góro'ite guu kōn a ìbanɔ, ben à bèné: Wà bikū sèbε baa. Ben aɔ dà zén. ²³ Gurɔɔ kè aɔɔe gaa, ii Yesu lè. Ben zàga'īa fεε sèbela, í e kaa góro guu, aɔɔ kú kari lézī. ²⁴ Ben à ìbanɔ sòzi aɔ à vù wà bè: Danneri! Danneri! Wée kaatεε! Ben à fεε à gī īane kōn í kè èe n góro yīpayīpaa, ben à zè, guu kè kítikiti. ²⁵ Ben à bèné: Á ma náane vīroo? Ben yā pì bò n saε, vīa n kū, ben aɔ bèkōne: Dén gbē kè ũ sεε? Baa īa kōn ío, è yā diéne, ben aɔē à yā mame.

Īade kēkōana

(Mat 8:28-34, Maa 5:1-20)

²⁶ Ben aɔ kà Gadara bùsun sèbε baa Galili bùsu ɔfāntɔbɔe kpa. ²⁷ Kè Yesu bikū í baa, à dàkɔre kōn wéte gōgbē kè zīn vīio. À gurɔplaa kè èe pókāsāa naawaro. Ègɔ kú bεro, sé mirakpetεa. ²⁸⁻²⁹ Wè à yi kōn mòkyakoonɔ wè à da lín à kūna yānzi, mɔde è mòkyakoo pìnɔ kēkēme, zīn pì è à si sèn. Kè à Yesu è, ben à wii lè à mò à kùε à aεzī, ben à pūtā à bè: Yesu, Luda Musude Né, bón wá vī kɔ ɔzī? N yā nna! Nton

wée tāmāro. À ò lɛ kɛ Yesu bè zīn pāsī pì bɔ à guu yānzime. ³⁰ Ben Yesu à là à bè: N tón diaa? Ben à wèàla à bè: Ma tón Pari. Zaake zīnnɔ kú à guu parime. ³¹ Ben zīn pìnnɔ agbaa kpà Yesune maamaa wà bè àton n̄ gbarɛ aɔ si gèwāa wèe zòoto guuro.

³² Alɛɛ kpàsa bíta kú gwe, aɔɛ pɔ blee s̄s̄igɛɛzi. Ben zīn pìnnɔ wée kɛ Yesua à n̄ gba zé aɔ gē n̄ guu. Yesu n̄ gbá zé, ³³ ben zīnnɔ gò gbē pìà wà gè alɛɛ pìnnɔ guu. Ben alɛɛ kpàsa pì wì bàò aɔ sòro s̄s̄igɛɛzi wà s̄i sèben wà gàga gwe. ³⁴ Kè aɔ alɛɛdārinɔ è lɛ, aɔ bàà lè wà gaa wà yā pì t̄k̄k̄n̄ne wéte guu k̄nn̄ buraanɔ. ³⁵ Ben wà bɔɛ lɛ wà yā kè kè pì gwa. Kè aɔ mò Yesu kiia, aɔ gbē kè zīnnɔ gòà pì è v̄ɛna Yesu gbá sae p̄k̄āsāo dana, à kú a làakaria. Ben v̄ia n̄ k̄ū. ³⁶ Kè gbē kè aɔ yā pì è w̄ɛnnɔ ònn̄e dian wà zīndee pì k̄k̄ōa nà, ³⁷ ben Gadara bùsu gbēnnɔ p̄ngi wée kè Yesua à bɔ n̄ bùsun, zaake v̄ia n̄ k̄ū maamaa. Ben à gè goro'ite guu èe taa. ³⁸ Gbē kè zīnnɔ gòà pì agbaa kpànɛ lɛ à táò, m̄ode Yesu ḡinɛ à bè: ³⁹ N̄ ɛara n̄ tá n̄ bɛ n̄ yā kè Ludaa k̄enn̄e ōnn̄e p̄ngi. Ben à tà à yā kè Yesu k̄earɛe kp̄aakpa kè wéte pì guu p̄ngi.

*Yairu né f̄ɛna gaan k̄nn̄ n̄gbē kè ɔ kè Yesu utaaò
(Mat 9:18-26, Maa 5:21-43)*

⁴⁰ Kè Yesu ɛara à sù, ben gbēnnɔ gb̄aake kp̄azi, zaake baade p̄ngi e à d̄aamɛ. ⁴¹ Ben ḡōgbē kè d̄e aduakekp̄e gb̄ensi ūu kè wè benɛ Yairu mò à d̄aɛ a puua Yesu gbá sae, à kúe k̄enn̄e lɛ à gá a bɛ, ⁴² kè à né m̄enn̄ do léle e gaa yānz̄i. N̄nn̄gbē pì kà wè kuri aw̄ɛɛplaa. Kè Yesu e gaa, ben par̄i e nak̄ɔrɛɛa.

⁴³ N̄nn̄gbē kee kú gwe, aru è b̄ɔɛa à kà wè kuri aw̄ɛɛplaa. Pɔ kè à v̄i p̄ngi à d̄e ɛz̄ɛdeenɔ kiia, m̄ode

gbēkee e f̃s à à kēk̃saro. ⁴⁴ Kè à s̃s Yesuzi kp̃e kpa, ben à ɔ kè à uta léa. Zaa gwe g̃ɔ à arub̃e na zè. ⁴⁵ Ben Yesu bè: Dé bé à ɔ kèmaa? Ben baade píngi bè á à yā d̃sro. Ben Pita bè: Danñeri, gb̃e ño liganzi ãɔe nak̃r̃emma. ⁴⁶ Ben Yesu bè: Gb̃e ke ɔ kèma, zaake má d̃s kè gb̃aaa bò ma mè guu. ⁴⁷ Kè ño gb̃e pì è wà a yā d̃s, ben à mò èe lugalugaa à dàe a puua à gbá sae, ben à yā kè tò à ɔ kèa ò baade píngi wáa k̃n dian à aafia è ño g̃ɔ. ⁴⁸ Yesu bè: Ño gb̃e, ma náane kè ñ kè bé à ñ kēk̃s̃a. Ñ tá be aafia.

⁴⁹ Kè Yesu kp̃e èe yā oo, wà bò aduakekp̃e gb̃ensi pì be, wà mò wà bè: Ñ né pì kè sai, ñton ìa da danñeria d̃sro. ⁵⁰ Yesu yā pì mà, ben à bè Yairune: Ñton tó sw̃e kēnguro. Ñ ma náane ke dé, eé kēk̃s̃a.

⁵¹ Kè à kà à be, èe we gb̃e ke g̃e aoro, sé Pita k̃n Yohanao k̃n Yemisio k̃n né pì de k̃n à dao. ⁵² Gb̃e kè ãɔ kú gweeño e ɔ d̃o ñ píngi ãɔe kp̃angeda kee. Ben Yesu bè: Àton ɔ d̃sro. Èe garo èe ii oome.

⁵³ Ben ãs à lalandi kè, zaake ãs d̃s kè né pì gà kò.

⁵⁴ Yesu à k̃n a ɔa, ben à p̃t̃a à bè: Ñe ñokpare, ñ f̃e! ⁵⁵ Ben à w̃endi s̃s, à f̃e g̃ɔ. Yesu bè wà p̃blee kp̃aa. ⁵⁶ Yā pì bò né pì de k̃n à dao sae, ben Yesu bè ñe ãs̃ton yā kè kè pì o gb̃e ke maro.

9

Yesu z̃ir̃iño z̃ĩna

(Mat 10:5-15, Maa 6:7-13)

¹ Yesu a ìba g̃ɔn kuri aw̃eplaaaño s̃siaz̃i, ben à ñ gbá gb̃aa k̃n ikoo ãs z̃ĩn bori píngi gõm̃ma, ãs gyāaño k̃e m̃ma. ² Ben à ñ z̃ĩ ãs kpata kè bò Luda kiia yā waazi ke, ãs gyāreeño kēk̃s̃a. ³ À bè ñe: Àton

póke sé à gáoro, gò ke b̀̀k̀̀logomma ke k̀̀s̀̀s̀̀e ke ̀̀ ̀̀ ke uta m̀̀n plaa. ⁴ Ua k̀̀e a pitan, àg̀̀ k̀̀ú gwe ai à gá b̀̀o wéte p̀̀i guu. ⁵ Wéte k̀̀e wée a sínlo, à b̀̀n à lutē gogo a gbán̄a n̄ tona k̀̀n Ludao sèeda ũ. ⁶ Ben ā dà zén, ā l̀̀ga wéte k̀̀n wéteo, ā baaru nnaa kpà́n̄e, ā gyāano k̀̀m̄ma baama p̀̀ngi.

Her̄du bídikena

(Mat 14:1-12, Maa 6:14-29)

⁷ K̀̀e k̀̀í Her̄du yā beeno mà p̀̀ngi, ben à bídi k̀̀e, zaake gbēkeno e be Yaaya Batisik̄eri bé à f̄e b̀̀na gaan. ⁸ Gbēkeno bè Ilia bé à b̀̀ à m̀̀n̄zi, gbēkeno bè d̀̀ annabi yāano doke bé à f̄e. ⁹ Her̄du bè: Ma Yaaya mì z̄. Dén gbē k̀̀e ma à baaru mà p̀̀i ũ s̄e? Ben èe wete à wé siale.

Yesu p̀̀blekpana ḡgbē ḡ̄on b̀̀ro s̄̄roon̄a

(Mat 14:13-21, Maa 6:30-44, Yoh 6:1-14)

¹⁰ K̀̀e z̄iri p̀̀ino s̀̀, ben ā yā k̀̀e āo k̀̀eno gb̄a Yesune. Ben à n̄ sé n̄t̄e à ḡānyo wéte k̀̀e wè be Betesaida. ¹¹ K̀̀e parii d̄, ben wà p̀̀ezi. À gb̄aake kpà́n̄zi, à kpata k̀̀e b̀̀ Luda kiia yā ò́n̄e, ben à gbē k̀̀e āo yezi wà n̄ k̀̀k̄̄ano k̀̀k̄̄a.

¹² K̀̀e ̀̀f̄ant̄e b̀̀sa, z̄iri ḡ̄on kuri aw̄eplaaano s̄̄zi ā bène: N̄ gbēno gbar̄e ā gá pitaki k̀̀n p̀̀bleeo wete lakutu k̀̀n buraa k̀̀e k̀̀ú k̄ino guu, zaake s̄̄te p̀̀rotun wá k̀̀n k̀̀e. ¹³ À bè́n̄e: Apino à p̀̀ kpá́m̄ma ā ble. Ben ā bè: Buredi m̀̀n s̄̄ro k̀̀n kpò m̀̀n plaaon wá v̄. Séde wà gá p̀̀blee lú gbē k̀̀en̄ne n̄ p̀̀ngi. ¹⁴ Ḡgbēno k̀̀ú gwe ḡ̄on b̀̀ro s̄̄roo taka. Ben à bè a ìban̄ne: À tó ā v̄̄ev̄̄e ḡ̄ali k̀̀n ḡ̄alio ḡ̄on baplaa akurikuri. ¹⁵ Ben āo k̀̀e l̄, ā n̄ v̄̄ev̄̄e n̄ p̀̀ngi. ¹⁶ Ben à buredi m̀̀n s̄̄ro k̀̀n kpò m̀̀n

plaaa pìnɔ sè à a wée sè musu à aubarika dàn. Ben à lìlikõre à kpà a ìbanɔa, aɔɔ kpàatete gbẽnɔne. ¹⁷ Aɔ pɔ blè wà kà ñ píngi, ben wà à kpaaa kè gònɔ sèe gbíi kuri awεεplaaa pà.

Yesu mesayake ona

(Mat 16:13-19, Maa 8:27-29)

¹⁸ Zĩkea kè Yesu e adua kεε ado, à ìbanɔ mò wà à lè, ben à ñ lá à bè: Dén gbẽnɔ è be má de à ũu? ¹⁹ Aɔ wèàla wà bè: Gbẽnɔ è be Yaaya Batisikεrimε, gbẽnɔ è be Ilia, gbẽnɔ è be dɔ annabi yãanɔ doke bé à fεε. ²⁰ Ben à ñ lá à bè: Apinɔ sɔ, dén eè be má de a ũu? Pita wèàla à bè: Luda gbẽ Mesayan n ũ.

Yesu a ga kɔn a fεnao yã'ona

(Mat 16:21-28, Maa 8:31-9:1)

²¹ Ben à gĩne aɔton yã pì o gbẽke maro. ²² Ben à bè dɔ: Sède Gbẽntee Né wétãmma e maamaa, gbẽnsinɔ kɔn sa'orikinɔ kɔn ludayãdannεrinɔ é gízi, weé à de, à guro aagɔdee zĩ eé fεε.

²³ Ben à bèrĩne ñ píngi: Tó gbẽ yezi à kε ma ìba ũ, séde à gí a zĩnda wèndizi, àgɔ a líkpangbãroo sεε lán guu e dɔɔ nà àgɔ téomazi. ²⁴ Gbẽ kè yezi àgɔ a wèndi kũna é korazi. Gbẽ kè gí a wèndizi ma yãnzɔ sɔ, adee égɔ wèndi vĩ. ²⁵ Tó gbẽ gò anduna vĩ píngi, tó à a zĩnda kpà à gεε ũ à kòra a wèndizi, bó àren à vĩi? ²⁶ Tó gbẽ mapi kɔn ma yáo wí dè, Gbẽntee Né é adee wí de guro kè eé su a gakuì guu kɔn a De gakuìo kɔn a malaikanɔ gakuìo. ²⁷ Yápuraan mée ooare, gbẽnɔ kú gura kè aɔé garo ai aɔ kí kè Ludaa kà e.

Yesu lina

(Mat 17:1-8, Maa 9:2-8)

28 Yā pì ona gbera à kà azuma do taka, ben à Pita kǝn Yohanao kǝn Yemisio sè à dìnyo kpìiia lɛ à adua kɛ. 29 Kè èe adua kɛɛ, à uu liɛ à pókāsāanɔ kè pú fénfen. 30 Kǝndo gǝɔn plaaanɔ kúo, Musa kǝn Ìliao, aǝɛ yā kǝn Yesuo. 31 Aǝ bò wà mǝnzi gakui guu, aǝɛ anduna kè eé tó zaa Yerusalemu yā ooo. 32 Ii Pita kǝn a gbɛnɔ sè. Kè aǝ vù, aǝ Yesu gakui è kǝn gǝɔn plaaa kè aǝ zɛna à saɛnɔ. 33 Kè gǝɔn plaaa pìnɔ e kɛɛ Yesua, Pita bèɛ: Dii, à maa kè wá kú kè. Wà kutaa dɔ mèn aagɔ, n pó mèn do, Musa pó mèn do, Ìlia pó mèn do. À dɔ yā kè ée ooro. 34 Kè èe oo lɛ, ludambɛ luguu pìta à dàńla. Kè aǝ kú à guu, vĩa n kǝ, 35 ben aǝ kòto mà à guu à bè: Ma Né kè ma à sèn yè. À à yā ma. 36 Kòto pì mana gbera aǝ è Yesu gǝ gwe ado. Aǝ n lé kǝ aǝɛ yā kè aǝ è o gbɛke ma gurɔ mǝaro.

*Négbɛ zĩnde kɛkɛana
(Mat 17:14-18, Maa 9:14-27)*

37 Kè guu dɔ, aǝ pìta kpìii pì musu, ben gbɛnɔ mò da Yesule pari. 38 Zà guu gǝgbɛ ke pùtā à bè: Danneri, n yā nna! N ma né gwa, zaake né mèn doo kè má vĩn gwe. 39 Zĩn è fɛɛa, ben è wii lé kǝndo. È à pǝɛ àgɔ petee boo àgɔ lóu futa bɔɛɛ, è ìa daa è goa kpakpaaro. 40 Ma wɛɛ kè n ìbanɔa aǝ pé zĩn pìà à bɔ, ben aǝ fùà. 41 Yesu bè: Tǝɔrigbɛ yakana ludanaanɛkɛrisaideenɔ! Mɛgɔ kúao ai bɔɛɛɛ? Mɛgɔ menaaao ai bɔɛɛɛ? N mɔ kǝn n né pìo kè. 42 Ai né pì gǝ gá sǝzi, ben zĩn pì à pǝɛ, èe petee boo. Ben Yesu gǝ zĩn pìnɛ à né pì kɛkɛa, ben à à kpà à dea. 43 Luda gbǝa bíta yā pì bò n saɛ n pínɡi.

Yesu ɛara à a ga yā'ona
(Mat 17:22-23, Maa 9:30-32)

Gbẽnɔ lé àɛ Yesu yākɛnaa píngi, ben à bè a ibanɔnɛ: ⁴⁴ Àgɔ yā kèkii kūna a nòsɛ guu. Weé Gbɛntee Né na gbẽnɔnɛ n ɔzĩ tia. ⁴⁵ Aɔɔe yā pì dɔrɔ dɔro, à mì utenańɛ, aɔ fùà, ben vĩa n kũ aɔ yā pì gbekaa.

Denlaa yā
(Mat 18:1-5, Maa 9:33-37)

⁴⁶ Ben aɔ fɛɛ kɔn lɛokpakɔao denlaa yā musu. ⁴⁷ Yesu laasuu kè kú n nòsɛ guu dɔ, ben à né fète sè à à zè a saɛ, ⁴⁸ à bèńɛ: Gbɛ kè né kè taka sì ma ìbakɛɛ yānzì, mámbe à ma sì. Gbɛ kè ma sì sɔ, adee gbɛ kè ma zĩ sìmɛ. Gbɛ kè a zĩnda diɛ kɛsāna a té bé à gbɛnsi ũ.

Gbɛ kè èe ìbɛɛ kpáaoroo a baakpɛɛmɛ
(Maa 9:38-40)

⁴⁹ Ben Yohana bè: Dii, wa gbɛke è, èe zĩnnɔa goorímma kɔn n tóo, ben wa gínɛ zaake wa gbɛnlo. ⁵⁰ Ben Yesu bè: Àton gínɛro, zaake gbɛ kè èe ìbɛɛ kpáaoroo né a baakpɛɛmɛ.

Samaria bùsu lakutu gina Yesuzi

⁵¹ Kè Yesu tana ludambɛ gurɔ kà kĩ, à mì pè Yerusalemua. ⁵² Ben à gbẽnɔ gbàɛ aɔ dɔare aɛ, ben aɔ gaa wà gɛ Samaria bùsu lakutu ke guu lɛ wà soru kɛnɛ. ⁵³ Ben lakutu pì deenɔ gí à sízi kè à mì pè Yerusalemua yānzì. ⁵⁴ Kè à ìba kenɔ Yemisi kɔn Yohanao è lɛ, aɔ bè: Dii, n yezi wà be té bɔ ludambɛ à mó à n kaaten yó? ⁵⁵ Ben Yesu liɛ à kpàkɛńzi. ⁵⁶ Ben aɔɔe gaa lakutu pāndea.

Tena Yesuzi
(Mat 8:19-22)

⁵⁷ Kè aǎo té zén, gǒgbě ke mò à bè Yesunè: Guu kè née gaan píngi, mégǒ ténzi. ⁵⁸ Yesu bèné: Gbēngboonon n̄ tò vī, bāanon n̄ sà vī, Gbēntee Né sǒ ãampakii vīro. ⁵⁹ Yesu bè gbě pāndenè: N̄ mó n̄ témazi. Ben gbě pì bè: Dii, n̄ tó aì ma de kpá guuzi gĩa. ⁶⁰ Yesu bèné: N̄ tó gèno n̄ gèno vīi. Mpi sǒ, n̄ gá kpata kè bò Luda kiia yā waazi ke. ⁶¹ Gbě pānde bè do: Mégǒ ténzi Dii, mode n̄ tó mà gá lé za ma bēdeenɔa gĩa. ⁶² Yesu bèné: Gbě kè swaaro na a ɔzĩ, tó èe kpɛ gwaa, adee e kǒ sí kǒn kpata kè bò Luda kiiaoro.

10

Gǒon baaagǒ akuri awɛɛplaaɔ zĩna
(Mat 11:20-27, 13:16-17)

¹ Beee gbɛra Dii gǒon baaagǒ akuri awɛɛplaa pāndenɔ diɛ, ben à n̄ zĩ gǒon plaplaa aǒ ɔbare aɛ wété kǒn guu kè á yezi à gánno píngi. ² À bèné: Pókɛkɛna bíta, mode à zĩkerino pari. À wée ke Buradeea, lɛ à zĩkerino gbarɛ aǒ a pókɛkɛ. ³ À da zén. Mée a zĩ lán sǎnɛ bǒrɔno bà lewannɔ tème! ⁴ Àton ɔɔɔo séro ke bǒkologomma ke kyateenɔ. Àton ze zén à ì kpá gběkearo. ⁵ Ua kè a gèn píngi à be gĩa Luda ua pì gba aafia. ⁶ Tó aafiadee kú gwe, a ì aafiadee é gǒnɛ. Tó à kú gwe sǒro, eé liara à suawamɛ. ⁷ Àgǒ kú ua pì guu, à pókè wà kpàawaa mi à ble, zaake zĩkeri kà à a asaia e. Àtongǒ pitakii lendee kpákpaaro. ⁸ Wété kè a gèn ben wà a sì, à pókè wà mòoaree ble. ⁹ À wété pì gyāreenɔ kǛkǛa, à o gbēnɔnɛ kpata kè bò

Luda kiia kànyo kīi. ¹⁰ Tó a gē wéte guu, tó wèe a si sōro, à bɔe gāale à be: ¹¹ Baa a wéte lutē kè kpà wa gbála, wa gògo a tona kōn Ludao sèeda ũ. Àgō dō sãnsãn kè kpata kè bò Luda kiia kà kīi. ¹² Mée ooare, yãkpaεεgurɔ zĩ wéetãmma kè Sɔɔmudeenɔ é ee égō sãɔ de wéte pì deenɔ póla.

¹³ Wáiyoo Kɔrazĩdeenɔ! Wáiyoo Betesaidadeenɔ! Tó ma dabuyã kè má kè a ténɔ kè Taya kōn Sidōo yã, le wéte pì deenɔ pókāsãnɔ dàdańla, aō vèe tubura à gì kè nòseliena sèeda ũ. ¹⁴ Yãkpaεεgurɔ zĩ a wéetãmma égō de Tayadeenɔ kōn Sidōdeenɔ póla. ¹⁵ A Kapenamudeenɔ sō é gbã à zō Ludaan yó? Weé ɔ sōazi ai gèwãan.

¹⁶ Ben Yesu bè a ìbanɔne: Gbē kè à a yã mà ma yã màme. Gbē kè gìazi gìmazime. Gbē kè gìmazi sō, adee gì gbē kè ma zĩzime.

¹⁷ Gōɔn baaagō akuri awεεplaa pìnɔ gàa, ben aō liara wà sù kōn pɔnnaao aō bè: Dii, baa zĩnnɔ mì siewe n tó yãnzì. ¹⁸ Yesu bènnɔ: Ma Setãn è à lèe bɔna ludambe lán loupina bà. ¹⁹ Ma a gba zé à táa o mlènnɔ kōn swínɔ kōn a ibεε gbãa pínɡinɔa, póke é a kènnaro. ²⁰ Baa kōn beeeo àton pɔnnaa ke kōn mì kè zĩnnɔ è siareeoro. À pɔnnaa ke kè a tó kú takadan ludambe yãnzì.

²¹ Zĩ beee Luda Nini Yesu pɔɔ kè nna maamaa à bè: Baa, musu kōn tɔɔteo Dii, ma n sáabu kè, kè n yã beeenɔ ùte yādōrinɔne kōn òndōrinɔ n bɔo kyódōrisainɔne. Leme, Baa, zaake n pɔyeziname. ²² Ma De pó pínɡi nàme ma ɔzĩ. Gbēkee Luda Né dōro, tó èe ke De Luda baasiro. Gbēkee De Luda dōro, tó èe ke à Né kōn gbē kè Né pì yezi à ɔɔańnenɔ baasiro.

23 Ben Yesu aε dɔ̀ a ìbanɔa ñtɛɛ, à bèhɛnɛ: Aubarikadeenɔn a ũ pɔ̀ kɛ́ ée ee wéεo yānzi. 24 Mɛε ooare, annabinɔ kɔ̀n kɛ́nanɔ kuu yā pari aɔ̀ yezi wà pɔ̀ kɛ́ ée eenɔ e, aɔ̀e ero, aɔ̀ yezi wà yā kɛ́ ée maanɔ ma, aɔ̀e maro.

Samaria bùsu gbɛ maaa

25 Dokadɔ̀ri ke fɛε lɛ à Yesu yɔ̀ à gwa à bè: Dannɛri, dian mé ke nà mà wɛ̀ndi kɛ́ è yāaroo ee?

26 Yesu bènɛ: Dian wà kɛ́ doka takadan nà? N kyó kɛ́ n dɔ̀rɔ dɔ̀ diamɛ? 27 Gbɛ pì wɛ̀àla à bè: Ngɔ̀ ye Dii n Ludazi kɔ̀n nɔ̀sɛo do kɔ̀n n niniiɔ pínɡi kɔ̀n n laasuo pínɡi n gbāa lén, beee gbɛra ngɔ̀ ye n gbɛdaaazi lán n zɛ́nda wɛ̀ndi bà. 28 Yesu bènɛ: N we maa. Ngae ke lɛ, néɡɔ̀ kuu. 29 Gbɛ pì yezi à yā nnaa kpá a zɛ́ndaa, ben à Yesu là à bè: Dén ma gbɛdaaa ũu?

30 Ben Yesu bènɛ: Gbɛke bé à bò Yerusalemu èe gaa Yɛriko, ben kpāi kàsarano zé zɔ̀nɛ. Aɔ̀ à pókāsāano sia aɔ̀ à gbɛ́ búgubugu ai à kà gana. Ben aɔ̀ à tòn aɔ̀ gɛ́ zéla. 31 À mò à lè sa'ori ke zé dɔ̀nkɔ̀ pì sè. Kɛ́ à à è, ben à pānɛ à gɛ́tɛ. 32 Lɛmɛ dɔ̀ kɛ́ Levi bori ke kà guu pìn à à è, ben à pānɛ à gɛ́tɛ. 33 Mɔ̀de Samaria bùsu gbɛ́kee té zé pìn. Kɛ́ à mò à à è, ben à kɛ́nɛ wɛ̀nda. 34 À sɔ̀zi à ɛ́zɛ màma guu kɛ́ kɛ́nnaano kɔ̀n nɔ̀sio kɔ̀n geepiwéεo, à pɔ̀ yìyia. Ben à à sè à dì a zaaki kpɛε à gāao nibonɔ pitakiia, gura kɛ́ à à gwàn. 35 Kɛ́ guu dɔ̀, ben à kondogi ɔ̀̀ bò mèn plaa à kpà pitakidee pìà à bè: Ñ à gwamɛ. Tó n ɔ̀̀ blè dɛ kɛ́la à musu, mé fɛ́a bonnɛ, tó ma su.

³⁶ Tò! Gɔ̀n aagɔ̀ pìnɔ̀ té dén nées daa gbẽ kè kpāinɔ̀ lèea pì gbẽdaaa ũu? ³⁷ Dokadɔ̀rì pì wèàla à bè: Gbẽ kè à à wènda dǝmɛ. Ben Yesu bènɛ: N̄ gá n̄ kɛ lɛ se.

Yesu kuuna Maata kɔ̀n Mariamao be

³⁸ Gurɔ̀ kè Yesu kɔ̀n a ìbanɔ̀ té zén, aɔ̀ kà wéte guu, ben nɔ̀gbẽ kè wè benɛ Maata Yesu sì a be. ³⁹ À dǎaro vī wè à sísi Mariama, à vèè Dii gbá sae èè à yǎ maa. ⁴⁰ Kĩi zĩi kè Maataa bíta, ben à mò Yesu kiia à bè: Dii, kè ma dǎaro ma to zĩila mado, èè kenne yáke ũroo? N̄ onɛ à ma ìan ká. ⁴¹ Ben Dii wèàla à bè: Maata, Maata, nées damu kɛɛ bíta, nées ìa daa n zĩndaa kɔ̀n yǎnɔ̀ pari. ⁴² Yǎ mèn doo bé à zé vī. Mariama baka maaa sè, weé síaro.

11

Aduakɛna

(Mat 6:9-13, 7:7-11)

¹ Zĩkea Yesu e adua kɛɛ gukea. Kè à yǎa, à ìba ke bènɛ: Dii, n̄ aduakɛna dadawe lán Yaaya dà a ìbanɔ̀nɛ nà. ² Ben à bènɛ: Tó ée adua kɛɛ, àgae be: Baa, n̄ tó wàgɔ̀ dǝ kè n tó adona.

N̄ tó kpata kè bò n kiia bɔ̀ gupuraa.

³ N̄ wa gba pó kè wé ble lán guu e dɔ̀ nà.

⁴ N̄ wa durunnɔ̀ kèwe, zaakɛ weè kè gbẽ kè aɔ̀ taari kèweenɔ̀nɛ n̄ pínɡi.

N̄ton tó wà fu yǎagwanaaro.

⁵ Ben à bènɛ: Wà be a gbẽke bé à gběnnna vī, ben à gàa à kiia lezǎndo à bènɛ: Ma mɔ̀ n kiiame, n̄ buredi sɛkámɛ mèn aagɔ̀. ⁶ Nibɔ̀ pítama tiamɛ, má póke vī mà kpáaro. ⁷ Ben à gběnnna pì wèàla zaa kpé guu à bè: N̄ton ìa damaro, ma zé tàta kò. Ma gẽ kpén

kõn ma nénɔ, mé fĩ mà fɛɛ mà pókɛ kpámmaro. ⁸ Mée ooare, baa tó èe fɛɛ à kpàa gbènnakɛ yānzirɔ, eé fɛɛ à pókɛ à yezi kpáa, kè à zèzi dāndān yānzɪ. ⁹ Mapi sɔ mée ooare, à wée kɛ, Luda é kpáawa. À wɛtɛ, é e. À gbà lé, Luda é wɛare. ¹⁰ Zaakɛ gbɛ kè wée kèn wè kpáa, gbɛ kè wɛtɛ sɔ è e, gbɛ kè gbà lèn, weé wɛnɛ. ¹¹ Amɔa kè á nénɔ vĩ, tó a né kpò wée kèawa, a dé bé eé mlè sé à kpáa? ¹² Ke tó à né konɛgbɛe wée kèawa, a dé bé eé swí sé à kpáa? ¹³ Baa kɔn a zaakɛɔ, á pókɛ maa kpāna a nénɔa dɔ. Weé a De kè kú musu Nini kpāna gbɛ kè aɔ wée kèanɔa pókɛ o dɔ?

Zĩngona gbènnɔa

(Mat 12:22-30, 43-45, Maa 3:20-27)

¹⁴ Yesu e zĩn swādo kpadugu goo gbɛa. Kè zĩn pì gò, swādo pì nà yá'ona, ben yá pì bò parii saɛ. ¹⁵ Ben aɔ gbɛkenɔ bè: È zĩn gómma kɔn zĩnnɔ kí Belezɛbubu gbāaaomɛ. ¹⁶ Ben gbɛ pāndenɔ à yò wà gwà, aɔ à gbèka à sèeda ke kɛnɛ kɔn Luda gbāaaɔ. ¹⁷ Kè Yesu n laasuu dɔ, ben à bènnɛ: Kpata kè à gbènnɔ íbetɛ kpà kɔo é kaatɛ. Ua kè à gbènnɔ íbetɛ kpà kɔo é gɔ bezĩ ũmɛ. ¹⁸ Tó Setān íbetɛ kpà kɔn a gbènnɔ, à kpata é gí kɛɔ? Má ò lɛ kè ée bee mɛè zĩn gómma kɔn Belezɛbubu gbāaaɔ yānzimɛ. ¹⁹ Tó Belezɛbubu gbāaan mɛè zĩnnɔ goómma, a gbènnɔ è gómma kɔn dé gbāaaomɛ? Lɛmɛ a zĩnda gbènnɔ a ɛgɛ bò lɛ. ²⁰ Tó ma zĩngommana né Luda ɔgbɛmɛ, àgɔ dɔ kè kí kè Ludaa kà mò à a len gwe. ²¹ Tó gɔsagbāaa gɔkɛbɔnɔ kũna èe a ua dākpaao, à auzikinɔ ègɔ aafiamɛ. ²² Mòde tó gbɛ kè à gbāaa dɛalaa mò à gèzi à gbāaa mɔnɛ, eé à gɔkɛbɔ kè à náanɛ kɛnanɔ

sée eé à auziki kpaateteíne. ²³ Gbē kè kúmaaroo bò ma kpεεμε. Gbē kè è pó kakōamaaroo è fāakōame.

²⁴ Tó wà zīn gò gbēa, ègō likōaa zōo gukorin àgō vēekii wετεε. Tó èe ero, ben è be: Mé liara mà tá ma be ziiame. ²⁵ Tó à kà gwe, è e à waana wásawasa zéazea, ²⁶ ben è gá zīn kè aō pāsī dealaano sée mèn swεeplaa à suńyo, aōè gē wà vēen. Lεμε adee gwena zāa zaaa ègō de à káakupōla.

Aubarikaya

²⁷ Kè Yesu e oo le, nōgbē ke pūtā zà guu à bè: Aubarikadeen nōgbē kè n i à yō kpàmmaa ũ. ²⁸ Ben Yesu bè: Auo! Aubarikadeen nōgbē kè aō Luda yā mà aō kūnāno ũ.

Sèeda gbekana Yesua

(Mat 12:38-42)

²⁹ Kè parii e kaara, ben Yesu bè: Tōorigbēnoo zaa. Aōè sèeda gbekama, mōde mé sèeda ke kēńero, sé Yona pó. ³⁰ Lán Yunusa de sèeda ũ Nīnevadeenōne nà, len Gbēntee Né ègō de sèeda ũ tōorigbēnoo le. ³¹ Yākpaεεgurōo zī sōomεte kpa nōgbē kína é fεε à yā da tōorigbēnōla, zaake à bò zaa anduna léa à mò Sulemanu ōndōyā ma, ben gbē kè de Sulemanulaa kú kè sa. ³² Yākpaεεgurōo zī Nīnevadeeno é fεε wà yā da tōorigbēnōla, zaake kè Nīnevadeeno Yunusa waazi mà, aō í nōse liε, ben gbē kè bíta de Yunusalaa kú kè sa.

Wéen mē fitia ũ

(Mat 5:15, 6:22-23)

³³ Wē fitia na wà diε gukpadozi ke wà gbaka kúεaro. Wē di dabu musume, le gbē kè aōe gēeno gupuraa e yānzī. ³⁴ N wéen n mē fitia ũ. Tó n wée aafia, n mē píngi ègō gupuraa ũ. Tó n wée gbāaro sō,

n mè píngi éǵǵ gusiaa ũ. ³⁵ Beee yānzi n̄ làakari ke le gupuraa kè néε daa n̄ v̄i tóngǵ de gusiaa ũro. ³⁶ Tó n mè píngi gupuraa v̄i à kee kú gusiaa guuro, eéǵǵ guu puu wásawasa lán fitia'i d̄ommaa bàme.

*Yesu luda yā dannerin̄ k̄n Farisin̄ b̄b̄na n̄ dàn
(Mat 23:1-36, Maa 12:38-40, Luk 20:45-47)*

³⁷ Kè Dii yā ò à yāa, ben Farisi ke à s̄isi à mó à gá pó bleao, ben à ḡè à v̄éε. ³⁸ Kè Farisi p̄i è èε ɔ da ín gbas̄a wà pó blero, à b̄ò à saε. ³⁹ Ben Dii bène: A Farisin̄ eè gbās̄i b̄o togoon̄o kp̄εε k̄n taan̄o, m̄ode wākū k̄n yā zaaao bé à a n̄òse p̄a. ⁴⁰ Yōnk̄on̄o! Luda kè pó kp̄εε kè bé à à guu kè seroo? ⁴¹ À pó kè kú a taan̄o guu dā wēndadeen̄oε, a taa p̄in̄o é ḡōare gbās̄i sai.

⁴² Wāiyoo a Farisin̄o! È tofeen̄o t̄ot̄edo k̄n kp̄èε'āao k̄n dò p̄on̄o píngi kuridee kpá Ludaa, ben eè p̄a kpá yāzεde k̄n yena Ludazio. Yā been̄o bé à de àǵǵ kūna pākpana à kpaaan̄ozi sai. ⁴³ Wāiyoo a Farisin̄o! Eéǵǵ yezi à v̄éε aduakekp̄ε v̄éεki maaan̄on̄, eéǵǵ yezi wàǵǵ ì kpákpaawa yàran̄o. ⁴⁴ Wāiyoo am̄an̄o! Á de lán mira kè wèǵǵ táa ooa a yādōna sai bàme.

⁴⁵ Ben dokad̄ori ke bène: Danneri, tó n̄ ò le, néε wa s̄ōs̄ōme se. ⁴⁶ Yesu bè: Wāiyoo a dokad̄orin̄o s̄ō! È gbēn̄o da asosena z̄i'ūun, ben eè ɔ dar̄ma k̄n à s̄enaoro, baa ɔnetee. Wāiyoo am̄an̄o! ⁴⁷ È pó bo annabi kè a dezin̄o n̄ déden̄o miran̄o d̄ongu yānzi. ⁴⁸ Leme á s̄i kè a ze k̄n a dezin̄o yākenan̄ome. Aō annabin̄o d̄ède, ben eè pó bo n̄ miran̄o. ⁴⁹ Beee yānzi Luda w̄éεz̄éε guu à bè, é annabin̄o k̄n z̄ir̄in̄o z̄iawa. É n̄ gbēken̄o deδε, é w̄éε tā n̄ gbēken̄o. ⁵⁰ Leme annabi kè wà n̄ deδε zaa anduna daεguro ai

gbààno yā wí t̄ōrigbēno musu le, ⁵¹ sēna za a Abila dēnaa ai à gāa pé Zakari kè wà à dè sa'oki kōn Luda kpéo daguraa. Eè, mée ooare, yā beeenō pīngi é wí t̄ōrigbēno musumē. ⁵² Wāiyoo a dokadōrinō! A dōna gbà mōnē wòto. Ée gē à guuro, ben a kpa gbē kè aō yezi wà gē à guunōnē. ⁵³ Kè Yesu bō gwe, ludayādannerinō kōn Farisinō nākōrea gbāngbān, aōe yā lalaaa pari, ⁵⁴ aōe à kpákpa le wà à kū yā kè èe oo guu.

12

Làakarikana Farisinō mōnafikizi

(Mat 10:26-27)

¹ Gurō beee a gbēno kākōazi, wà n lé dōro, ai aōe kēse pépēēēkōa, ben à yā ò a ibanōnē gĩa à bè: À làakari kē Farisinō burēdisēē'ēzēzi. Àmbe n mōnafiki ũ. ² Pōkee kuu utēna kè é bō gupuraaaro. Asiiyā kee kuu kè weé gí dōziro. ³ Lēmē dō yā kè á ò gusiaan weé ma gupuraa, asiiyā kè á ò kō swān kpétu weé à kpàakpa kē gāale.

Zēna kōn Yesuo gbēno aē

(Mat 10:19-20, 28-33, 12:32)

⁴ Ma gbēnnanō, mée ooare, gbē kè aōé mēbaa kaate à gbera aōé f̄ wà yāke kēare dōroonō, àton vĩa kēnēro. ⁵ Mé gbē kè dē à vĩa kēnē oare. À vĩa kē Ludanē kè gbāa vī à a zu té guu mēkaatēna gbera. Eè, mée ooare, à vĩa kēnē. ⁶ Wè sātē mēn sōoro yā kōbō plaaroo? Mōde aō ke yā è sā Ludanlo. ⁷ Baa a mikānō, à à lé dō. Àton vĩa kēro, a bēē dē sātē pariinōla.

⁸ Mée ooare, gbē kè zēmao gbēno aē, Gbēntee Né é zēo Luda malaikanō aē. ⁹ Gbē kè lé sēmazi gbēno aē

sõ, mé lé sézi Luda malaikanɔ aε. ¹⁰ Tó gbě Gběntee Né zaa bò, Luda é kēne. Mòde tó gbě Luda Nini tó zaaa sì, eé kēnero. ¹¹ Tó wèe gaaao yākpækekiia aduakεkpεn ke ḱinanɔ ḱon gbāadeenɔ aε, àton a zĩnda bɔna ke yā kè é o damu kero, ¹² zaake Luda Nini bé eé yā kè de à oo daare zĩ beee.

Yɔnkɔ ɔɔdee
(Mat 6:19-34)

¹³ Zà guu gběke bè Yesunε: Dannεri, n̄ o ma v̄ine à ma baka kpáma wa túbi guu. ¹⁴ Ben à wèàla à bè: Ma gbě, dé bé à ma diε a yākpækεri ke a yāgɔgɔri ũu? ¹⁵ Ben à bè gbēnɔnε: Ágɔ a zĩnda kũna dɔ. À làakari ke pó píngi aĩapāsĩkenazi, zaake auziki né gběntee wèndinlo, baa tó à f̄i àgɔ dikɔa dia.

¹⁶ Ben à yā lèkɔziĩnε à bè: ɔɔdee bé à kuu à buraa blεε kēne maamaa, ¹⁷ ben à laasuu lè à bè: Bón mé kεε? Má blεwεεkakii v̄iro. ¹⁸ Ben à bè: Pó kè mé kēen yè: Mé ma pókakεiĩnɔ gboro, mé à bítanɔ bo, mé ma blεwεε kán píngi ḱon ma auzikinɔ. ¹⁹ Mé be ma zĩndanε: Gbě, n̄ gĩake n̄ pó maaa v̄i bíta kè eé kányo wè ùgbangba? N̄ kámma bo n̄ pó ble n̄ í mi n̄ pɔnnaa kε. ²⁰ Ben Luda bènε: Yɔnkɔ, gwāav̄ia mé n̄ wèndi gbekamma. Soru kè n̄ kè é gɔ dé pó ũme? ²¹ Lεmε gbě kè auziki t̄òkɔazi, mòde à de ɔɔdee ũ Luda kiiaro yā de le.

Ludanaanεkena
(Mat 6:19-21, 25-34)

²² Ben à bè à ibanɔnε: Beee yānzi mée ooare, àton a wèndi kàhān ke à be bón wé blero, àton a mè kàhān ke à be bón wé daro. ²³ Wèndi de pobleela. Mè de pókāsāala. ²⁴ À gbáa kánkānanɔ gwa. Aɔè

pó t̃sro ãsè pó k̃ero, ãs̃o d̃s̃ ke gbà̃s̃o ṽĩro, baa k̃õn beeeo Luda è ñ gwa. Á b̃ẽe ṽĩ maamaa d̃e b̃ãañla fá! ²⁵ A té, dé bé eé f̃s̃ à a w̃è̃ndi gb̃ãa kaara, baa gur̃o do, a k̃ãh̃ãnk̃ena guuu? ²⁶ Tó é yā néngo k̃è f̃s̃ro, b̃óỹãnzi ée yā kpaaaño k̃ãh̃ãn k̃ẽẽzi? ²⁷ À lá vúdeeño gwa s̃èn lán ãs̃o d̃e nà. Ãs̃è z̃ĩi k̃ero ãs̃è buu t̃áro, m̃ode m̃é̃e ooare baa Sulemanu k̃õn a auzikio, èe uta da à maaa kà ãs̃ ke ũro. ²⁸ S̃è̃la k̃è kuu gb̃ãa eé té k̃ū zia, lán Luda è pó nazi l̃e nà, am̃õa ludanaañek̃ēs̃anadeeño, weé a pó o d̃õ? ²⁹ Àton tó pó k̃è é ble ke pó k̃è é mi yā d̃õare ãero. Àton à damu k̃ero. ³⁰ Pó p̃iño p̃ingi yā è d̃o anduna k̃è kifiñoñe ãe, a De s̃õ d̃s̃ k̃è pó p̃iño k̃s̃ s̃iao. ³¹ À tó kpata k̃è b̃ò à kiia yā d̃õare ãe, eé pó p̃iño kaaraare. ³² Ma kp̃asa néngo gb̃ē̃ño, àton ṽĩa k̃ero, zaake a De p̃oyezimẽ a a kpá kpata p̃iñ. ³³ À pó k̃è á ṽĩño yā à takaasideeño gba à õ. À õs̃o k̃è è zi k̃ūroo z̃s̃, ludamb̃e auziki k̃è è yāaro k̃ákii ũ, k̃è kp̃ai è s̃ōziro, k̃òk̃o s̃ō è à yakaro. ³⁴ Zaake guu k̃è a auziki k̃ún, gwen a làakari é̃g̃o k̃ún se.

*Z̃ik̃eri náañde làakaridee
(Mat 24:45-51)*

³⁵ À̃g̃o kú soru guu, à tó a fitia g̃s̃ nana. ³⁶ À̃g̃o d̃e lán gb̃ē̃ k̃è ãs̃o ñ dii suna d̃ā̃a à su k̃õn ñs̃e p̃onnak̃enao bà, l̃e gur̃o k̃è à mò à gbà l̃è, weé z̃é w̃ē̃ñe g̃s̃o. ³⁷ Aubarikadeeñoñ z̃ik̃eri k̃è ñ dii é ñ le b̃ē̃e a sugur̃õa p̃iño ũ. Yāpuraan m̃é̃e ooare, dii p̃i é a p̃oño keke à yi, eé ñ ṽē̃e, eé p̃óblee kak̃s̃ãñ̃e. ³⁸ Baa tó à mò lez̃ā̃ndo ke k̃ong̃o id̃e'id̃e, tó à ñ lé l̃e, aubarikadeeñoñ ñ ũ. ³⁹ À̃g̃o yā k̃èk̃ii d̃s̃. Tó b̃ẽdee gur̃o zaka k̃è kp̃ai é m̃õa d̃s̃ yā, l̃e eé tó à a kp̃é f̃s̃ro.

⁴⁰ Apinɔ sɔ̃, àgɔ́ kú soruo, zaake Gbēntee Né é su gurɔ́ zaka kè à wée dɔ́zirooame.

⁴¹ Pita bè: Dii, wa yānzin n yā pì lèkɔ́ziziɔ́, ke baade pínɡi yānzime? ⁴² Dii bè: Dén begwari náanede làakaridee kè à dii è a zīkerinɔ́ nanɛ a ɔ́zī lɛ à póblee kpámma à gurɔ́ɔa úu? ⁴³ Aubarikadeen zīkeri kè à dii à lè èe kɛɛ lɛɛ a sugurɔ́ɔa ũ. ⁴⁴ Yápuraan mée ooare, eé a auziki pínɡi nanɛ a ɔ́zīme. ⁴⁵ Mɔ́de tó zīkeri pì bè a nɔ́se guu a dii suna e gí kɛɛ sɔ̃, ben à nà a zīkeri daanɔ́ gbēgbēnaa, gɔ́gbēnɔ́ kɔ́n nɔ́gbēnɔ́, èe sánkara pó blee èe wédɛɛ kɛɛ, ⁴⁶ à dii é su gurɔ́ kè à wée dɔ́zirooame, gurɔ́ zaka kè à dɔ́rooa, eé à zɔ́zɔ́kɔ́re à à baka da kɔ́n kifinɔ́.

⁴⁷ Zīkeri kè à a dii pɔ́yezi dɔ́, ben èe soru ke à à pɔ́yeziyā kèro, weé à gbē búgubugu. ⁴⁸ Zīkeri kè à a dii pɔ́yezi dɔ́ro, ben à yā kè de wà à gbēzi kè sɔ̃, weé à gbē féteme. Gbē kè Luda à gbà bítan Luda é wetɛa bíta. Gbē kè Luda pó nanɛ a ɔ́zī bítan, eé gbekaa deńla.

Kēkēkōana Yesu yānzi
(Mat 10:34-36)

⁴⁹ Tén ma mɔ́ na andunaa, mée gizi té pì gɔ́ kūu se tiaro. ⁵⁰ Má wéetāmma vī kè mé gēn, má kú laasuu bíta guu ai à gá yāao. ⁵¹ Ée daa ma mɔ́ lɛ gbēnɔ́ gɔ́ nna kɔ́o anduna guun yó? Auo! Mée ooare, kēkēkōana yānzin ma mɔ́zi. ⁵² Zaa tia ua kè gɔ́on sɔ́oroonɔ́ kún, aɔ́é kɔ́ kpaatete. Gɔ́on aagɔ́onɔ́ é bɔ́ gɔ́on plaaanɔ́ kpɛɛ, gɔ́on plaaanɔ́ é bɔ́ gɔ́on aagɔ́onɔ́ kpɛɛ. ⁵³ De é bɔ́ a négɔ́gbē kpɛɛ, négɔ́gbē é bɔ́ a de kpɛɛ. Da é bɔ́ a nénɔ́gbē kpɛɛ, nénɔ́gbē é bɔ́ a da kpɛɛ. Zā da é bɔ́ nɔ́zāree kpɛɛ, nɔ́zāree é bɔ́ a zā da kpɛɛ.

*Gurɔɔ kɛki yáasi d̄sna**(Mat 16:2-3)*

⁵⁴ Yesu bè pariine: Tó á è lou e sisii ɔfántɛgɛkpen kpa, é be gɔɔ lou é ma, ben è ke le. ⁵⁵ Tó á è ãa e bɔɔ sɔɔmete kpa, é be guu é wã, bensɔ è wã. ⁵⁶ Mɔnafikideenɔ! Á tɔɔte kɔn ludambɛɛo wɛɛ d̄skɔzi, ben á gurɔɔ kɛki yáasi d̄s s̄oro né?

*Gaafaa wetena**(Mat 5:25-26)*

⁵⁷ Bóyānzin á yākɛna a zéa d̄s a zĩndaaroo? ⁵⁸ Tó n ibɛɛ e gaanyo yākpaɛkɛkiia, ñ aĩa ke le à gaafaa kenne zaa zén, le àton n gáɛ à gányo yākpaɛkeri kiiaro yānzi. Tó née ke lero, yākpaɛkeri pì é n kpá dogaria, dogari é n da kpésiaan. ⁵⁹ Mée oonne, né bɔ gwero ai ñ gá fĩa boo píngi. Baa kɔbɔ é gɔ ténziro.

13*N̄sɛliɛna ke gaa*

¹ Gurɔ beɛɛa gbɛkenɔ mò wà Galili gbɛ kè Pilati n dɛdɛ à n aru yākɔte kɔn n sa'obɔ aruonɔ yā ò Yesune. ² Ben Yesu bènnɛ: Kè Galili gbɛ pìnɔ gaa dɛ le, ée daa aɔ durun dɛ Galili gbɛ kpaaanɔ pólán yó? ³ Auo! Mée ooare, tó ée n̄sɛ liero, a píngi é ga lán n bàmɛ. ⁴ Gɔɔn baro plaasai kè Siloamu kpédidikɔana gbòro à sìmma aɔ gáganɔ s̄s, ée daa aɔ taari dɛ gbɛ kpaaa kè aɔɔ kú Yerusalemunɔ pólán yó? ⁵ Auo! Mée ooare, tó ée n̄sɛ liero, a píngi é ga lán n bàmɛ.

⁶ Ben à yā kèkii lèkɔziñnɛ à bè: Gbɛke bé à kākā lí bà a swadako guu, ben à gaa a bɛɛ wetɛ èe ero.

⁷ Ben à bè a zīkerine: Ñ gwa, à wɛ aagɔdeen yè, kè ma mɔ bɛɛ wetɛ kākā lí pìà mée ero. Ñ z̄s, wé tó à

guu sí pān yó? ⁸ Ben zĩkeri pì bène: Baa, ò tó ai zii ò. Mé guu bi mà ligazi mà taaki káne. ⁹ Eé gí né i ziiro. Tó è né iro sa, èndè ò zó ò ne.

Nɔgbɛ kɔ̀kɔ̀na kɛkɔ̀ana

¹⁰ Kámmabogurɔ zĩ Yesu e yā daańne aduakekpɛn. ¹¹ Nɔgbɛ kee kú gwe, zĩn à kɔ̀ kù à kà wè baro plaasai. Ègɔ kokoname è fɔ à a zĩnda poro baa fétero. ¹² Kè Yesu à è, ben à à sìsi à bè: Nɔgbɛ, n kɔ̀kɛ gòmma. ¹³ Ben à ɔ kèa. Zaa gwe gɔ̀ à pòro, ben à Luda sáabu kpà.

¹⁴ Ben aduakekpɛ gbɛnsi pɔ̀ fè kè Yesu à kèkɔ́a kámmabogurɔ zĩ yānzi, ben à fè à bè gbɛnne: Gurɔ swɛɛdoo bé à kuu kè wè zĩ ken. Àgae mó wà a kèkɔ́a gurɔ beenna, mɔ̀de kámmabogurɔ zĩ baasi. ¹⁵ Ben Dii wèàla à bè: Mɔ̀nafikideeno! Kámmabogurɔ zĩ a baade è a zù ke zaaki poro a bàɔkiia à gá í kpáaroo? ¹⁶ Ibraĩ bori nɔgbɛ kèkii sɔ, Setān à yì wè baro plaasime. À bà pì poronaa kámmabogurɔ zĩ zé vīroo? ¹⁷ Kè à ò le, ben wí à ibɛno kù ní píngi, mɔ̀de gbɛno pɔ̀ kè nna dabuyā kè èe kɛnoa píngi.

Yalekɔ̀zina kɔ̀n musadi wéɛo (Mat 13:31-32, Maa 4:30-32)

¹⁸ Ben Yesu bè: Bón kpata kè bò Luda kiia bòkɔ̀bao? Bón mé lékɔ̀zio? ¹⁹ À dɛ lán musadi wéɛ kè gbɛ sè à tɔ̀ a kara guu bà. Kè à bɔ̀e, à kè lí ũ, ben bāano mò wà zɔ̀zɔ̀ à gānoa.

Yalekɔ̀zina kɔ̀n burɛdisɛ'ɛzɛo (Mat 13:33)

²⁰ Ben à bè dɔ: Bón mé kpata kè bò Luda kiia lékɔzio? ²¹ À dɛ lán buredisɛɛ'ɛzɛ kè nɔgbɛ sè à kà flawa zaka lé aagɔ guu à yàkɔtɛ píngi bà.

Zéle kpaatoo

(Mat 7:13-14, 21-23)

²² Gurɔ kè Yesu e gaa Yerusalem, èe gɛɛ wétɛnɔ kɔn lakutunɔla èe yā daańɛ, ²³ ben gbɛke à là wà bè: Baa, gbɛ kè aɛé mɛsina e ziaa zĩnɔ pariroo? Ben Yesu bè gbɛnɔnɛ: ²⁴ À aĩa ke à gɛ zéle kpaatoo guu. Mée ooare, gbɛ parideenɔ é wɛtɛ wà gɛn, mɔde aɛé fɔro. ²⁵ Tó bɛdee fɛɛ à zé tàta, tó a gɔ bàazi, ben ée gbà lɛɛ ée bee: Baa, n zé wɛwe, eé beare á a dɔ gukearo. ²⁶ Beee gbɛra tó a bènɛ à pɔ blèao, à í miao, à yā dàńɛ a bɛ gāalɛ, ²⁷ eé beare á a dɔ gukearo. À guala a zaakerinɔ a píngi.

²⁸ Tó a Ibraĩ kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo kɔn annabinɔ è píngi kpata kè bò Luda kiia guu, ben wà a zu bàazi, gwen é ɔɔ dɔn à ɔ di a musu. ²⁹ Gbɛnɔ é bɔ ɔfántɛbɔɛ kpa kɔn ɔfántɛgɛkpɛn kpaaɔ kɔn gu'igbároo kpaaɔ kɔn sɔɔmɛtɛ kpaaɔ, aɛé mɔ pɔ ble kpata kè bò Luda kiia guu. ³⁰ Lɛn kpɛɛdeenɔ é gɔ gbɛ káakunɔ ũ lɛ, gbɛ káakunɔ é gɔ kpɛɛdeenɔ ũ.

Yerusalemuya

(Mat 23:37-39)

³¹ Gurɔ beee a gɔ Farisi kenɔ mò Yesu kiia aɔ bènɛ: N fɛɛ gura kè, zaake Herɔdu yezi à n demɛ. ³² Ben à bèńɛ: À gá o flɛngo pìnɛ, mée zĩnɔ goomɛma mée gyáreenɔ kɛkɔa gbàa kɔn ziaaɔ, à gurɔ aagɔdee zĩ sɔ mé ma zĩ papa. ³³ Baa kɔn beeeo séto mà gá aɛ gbàa kɔn ziaaɔ kɔn ziandoo, zaake èe kɔ sío annabi ga

gukearo, sé Yerusalemu. ³⁴ Yerusalemudeenɔ, Yerusalemudeenɔ! È annabinɔ dɛdɛ, è gbɛ kè Luda n zĩawaanɔ pápa gbèo à n dɛdɛ. Mèègɔ yezi mà a kakɔamazi gèn baaagɔ, lán koo è dɛbɛ kú a nénɔla nà, mɔde èè weziro. ³⁵ Luda é a kpé tóare bɛzĩ ũmɛ sa. Méè ooare, é ma e dɔro ai à be, aubarikadeen gbɛ kè èè mɔɔ Dii tóo ũ.

14

Yesu kuuna Farisi ke bɛ

¹ Kámmabogurɔɔ zĩkea Yesu gàa pɔ ble Farisinɔ gbɛnsi ke bɛ, ben gbɛ kè aɔɔ kú gweenɔ e à kpákpaá.

² Kakagyákɛri kee kú Yesu aɛ gwe. ³ Ben Yesu dokadɔrinɔ kɔn Farisinɔ là à bè: Wè gbɛ kɛkɔa kámmabogurɔɔ zĩɔ ke wè kɛkɔaro? ⁴ Ben aɔ gɔ yĩtɛna kítikiti. Ben Yesu gyáree pì kú à à kɛkɔa à à gbàrɛ. ⁵ Ben à n lá à bè: Tó a gbɛkee né ke zù vĩ à zù lògɔn kámmabogurɔɔ zĩ, eé à bɔ gɔɔroo? ⁶ Aɔɔe fɔ wà wèàlaro.

⁷ Yesu è dian gbɛ kè wà n sísinnɔ e vɛɛki maaa kúu nà, ben à yá lèkɔziínɛ à bè: ⁸ Tó wà n sisi nɔsɛ pɔbleea, nton vɛɛ vɛɛki maaa guuro. Tó wà gbɛ kè bèè vĩ denlaa sisi né! ⁹ Tó a sìsiri mò à bènnɛ: N fɛɛ n vɛɛki kpá gbɛ pìà, né fɛɛ n gá vɛɛ kpɛɛ kpa kɔn wíomɛ. ¹⁰ Tó wà n sisi, ngae vɛɛ kpɛɛ kpa, lɛ tó n sìsiri mò, eé benne: Ma gbɛnna, n fɛɛ n mɔ aɛ kè. Beee é n kɛ bèè vĩ gbɛ kè á kú lɛdoonɔ aɛ. ¹¹ Gbɛ kè è a zĩnda sé lezĩn Luda é à busa. Gbɛ kè è a zĩnda busa sɔ, Luda é à sé lezĩ.

¹² Ben Yesu bè a sìsiri pìnɛ: Tó nɛé gbɛnɔ sísi pɔble fãantɛ blenaa ke uusie pɔ, nton n gbɛnnanɔ sísiro ke n vlinɔ kɔn n dāaronɔ ke n danɛnɔ ke n ɔɔde daanɔ. Tó n kè lɛ, aɔé ɛara wà n sísime se aɔ fĩa

bonne. ¹³ Tó néé gbẽnɔ́ sísii póbleea, ò takaasideenɔ́ sísii kɔ́n gbě kòòkūnanɔ́ kɔ́n ɛɛnɔ́ kɔ́n v̄lanɔ́, ¹⁴ né gō aubarikadee ũ, zaake aō póke v̄i wà f̄ia boonn̄ero. Luda bé eé f̄ia bonn̄e gbě maaanɔ́ f̄eegurɔ́ zĩ.

Yalekōzina kɔ́n póble bítao
(Mat 22:1-10)

¹⁵ Kè gbě kè aō kú l̄edoonɔ́ doke yā pì mà, ben à bè Yesun̄e: Aubarikadeen gbě kè eé pó ble kɔ́n kpata kè bò Luda kiia gbẽnɔ́ ũ. ¹⁶ Yesu bèn̄e: Gběke bé à yezi à póblee ke, ben à gbẽnɔ́ sisi paripari. ¹⁷ Póblegurɔ́ zĩ à a zĩkeri zĩ à o gbě kè à ñ sísinn̄e aō mó, wà pó píngi soru kè wà yāa sa. ¹⁸ Ben aō baade e w̄et̄e wà ñ kē. Gbě káaku bèn̄e: Ma bú lù, mé gá gwa. N yā nna, ñ ma kē. ¹⁹ Gbě pānde bè: Ma zù zĩkeb̄n̄o lù mèn kuri, mé gá ñ gwa. N yā nna, ñ ma kē. ²⁰ Gbě pānde bè: Ma n̄o sè dufum̄e. Beee yānzi mé e mà móro. ²¹ Ben zĩkeri pì liara à tà à ñ l̄egbe ò a diin̄e. Ben b̄edee pì p̄o f̄e à bè a zĩkerin̄e: Ñ gá w̄et̄e guu kpakpaa ḡaal̄enɔ́ kɔ́n zédaanɔ́, ò takaasideenɔ́ kɔ́n gbě kòòkūnanɔ́ kɔ́n v̄lanɔ́ kɔ́n ɛɛnɔ́ kakōa ñ suñyo kè. ²² Beee gb̄era zĩkeri pì mò à bèn̄e: Dii, ma yā kè ñ ò kè, m̄ode v̄eeki kpé kuu. ²³ Ben dii pì bè zĩkeri pìn̄e: Ñ gá z̄enɔ́ guu kɔ́n zé w̄ew̄enɔ́ píngi, ñ gā na gb̄en̄o aō gē l̄e ma ua pa. ²⁴ M̄ée ooare, gbě kè ma ñ sisi pìn̄o ke é l̄é z̄o ma póblee p̄iaro.

Gōna Yesu ìba ũ
(Mat 10:37-38)

²⁵ Wà té z̄en kɔ́n Yesuo paripari, ben à liara à bèn̄e: ²⁶ Tó gbě mò ma kiia, ben à ye a dezi demala ke a da ke a naō ke a n̄en̄o ke a v̄lin̄o ke a d̄aaron̄o ke apì z̄inda, eé f̄o à ke ma ìba ũro. ²⁷ Gbě kè èe a

líkpangbāroo sé àgō téomaziŕo, adee é fĩ à kẹ ma ìba ũro. ²⁸ Tó a gbēkee yezi à kpédidikōana bo, eé v̄ēē gĩa à à ɔɔ dɔɔɔ à gwa, tó eé fĩ à zĩ pì keroo? ²⁹ Tó èe kẹ lero, ben à ēē kpàē, tó èe fĩ à à yàaro, gbē kè è pínɡi é à lalandi kẹ ³⁰ wà be: Gbē kèkii nà kpébonaa à fùà à à mì dẹ. ³¹ Ke tó kína yezi à gá zĩ ká kōn kína pāndeo, eé v̄ēē gĩa à a laasuu lé à gwa, tó a soza gālì kurinɔ é fĩ wà kù kpá soza gālì baroo kè aɔɔe suunɔaroo? ³² Tó à è é f̄ro, eé z̄irinɔ zĩ lẹ aɔ lɛdolekɛna zé wetea zaalɛ èe ká kīro. ³³ Lẹmẹ dɔ, tó a gbēkee e ɔ kpá pó kè à v̄inɔzi pínɡiro, eé fĩ à kẹ ma ìba ũro.

³⁴ Wisi né pó nnaamẹ, mɔde tó à í nnaa tà, dian weé kẹ nà à gō nna dɔɔ? ³⁵ À maa tɔɔte kesɔ zùgbōkaekiinero, wè kwéemẹ. Gbē kè swā vī à ma.

15

Pó kè sàsānɔ (Mat 18:12-14)

¹ Bẹ'ɔsirinɔ kōn durunkerinɔ e s̄ɔ Yesuzi lẹ wà à yā ma n̄ pínɡi. ² Ben Farisinɔ kōn ludayādannerinɔ e yāketẹ kaazi aɔ bè: Gbē kèkii è durunkerinɔ sí è se pó bleńyo lɛdo. ³ Ben Yesu yā kèkii lèkōzińne à bè: ⁴ Wà be a gbēkee s̄aa vī mèn basɔro, ben à doo sàsā, è à basɔro dosai tó sèn à p̄ēē s̄aa kè sàsā p̄izi ai à gá eroo? ⁵ Tó à b̄à, è à sé à da a ḡan kōn p̄onnao ⁶ à táo bẹ à a gbēnnanɔ kōn a fáandideenɔ sísi à beńne: À p̄onnaa kemao. Ma a s̄aa kè sàsā è. ⁷ Lẹmẹ dɔ m̄ēē ooare, weé p̄onnaa kẹ ludambe durunkeri mèn doo kè n̄sɛ liẹ yā musu dẹ gbē maa ḡɔn basɔro dosai kè aɔ n̄sɛliena nii v̄iroonla.

⁸ Nɔgbẽ kè kondogi ɔɔ vĩ mèn kuri sɔ né? Tó à mèn doo sàsã, è fitia na à kpé waa à wete busebuse ai à gá eroo? ⁹ Tó à bàa, è a gbɛnnanɔ kɔn a fáandideenɔ sísi à beñne: À pɔnnaa kɛmao. Ma kondogi ɔɔ kè sàsã pì è. ¹⁰ Lɛmɛ dɔ mée ooare, Luda malaikanɔ è pɔnnaa kɛ durunkerì mèn doo kè nɔse liɛ yã musu.

Négɔgbẽ kè sàsa

¹¹ Yesu bè dɔ: Gbẽke bé à kuu à négɔgbɛnɔ vĩ gɔɔn plaa. ¹² Ben Sabi bè a dene: Baa, n̄ ma asaia kè mégɔ vĩ túbi guu kpáma. Ben de pì a auziki kpàateteñne. ¹³ Èe kɛ gurɔ plaaro, ben Sabi a pónɔ nàkɔa píngi à tà bùsu pānden zāazā. Gwen à a auziki kàaten pāpākena guu. ¹⁴ Kè à pó kè à vīnɔ dè píngi, ben dekaa gbāaa kà bùsu pìn, ben à gɔ takaasio. ¹⁵ À gāa à nà bùsu pì gbẽkezi ayazĩkeri ũ, ben gbẽ pì à gbàre a bura à póblee kpá alɛdenɔa. ¹⁶ Ègɔ yezi à pó tɛɛ kè alɛdenɔ e blee ble à kã, mɔde wè póke kpáaro. ¹⁷ Kè à làakari sù à bè: Ma de ayazĩkerinɔ póblee vĩ dínzi, ben mée gaa kɔn nɔaa kè. ¹⁸ Mé fɛɛ mà tá ma de kiia, mé benɛ: Baa, ma durun kè Ludanɛ kɔn mpio se, ¹⁹ mée kɔ sío wà ma sísi n̄ né ũ dɔro. N̄ ma diɛ n̄ ayazĩkerinɔ doke ũ. ²⁰ Ben à fɛɛ èe taa a de kiia. Kè à té kãaa èe suu, à de pì à è, ben à kènɛ wɛnda. À bàa sì à gāa à kùsia, à lé pèa. ²¹ Ben né pì bène: Baa, ma durun kè Ludanɛ kɔn mpio, mée kɔ sío wà ma sísi n̄ né ũ dɔro. ²² Ben de pì bè a zĩkerinɔne: À gá kpakpaa, à utada maaa kè de à kpaaanɔla sé à mó à danɛ, à tãnga danɛ à kyatee kpáne. ²³ À zùswarenɛ bɔrɔ mèkpana kũ à de, wà só pɔnnakɛna

guu, ²⁴ zaake ma né pì gà à fèeme. À sàsāme, ben ma à è. Ben aĩ nà pɔnnakɛnaa.

²⁵ Woru sɔ kpé bura. Kè èe suu à kà kīi kɔn beeo, ben à bata ɔ mà dɔ kɔn kɔkɔ kīio. ²⁶ Ben à zīkerinɔ doke sīsì à à là bɔn wèe kee. ²⁷ Ben à wèàla à bè: N dāaro bé à sù, ben n de zùswarene bɔrɔ mèkpana dè, kè à à è aafia yānzi. ²⁸ Ben Woru pɔ fè, à gì gē ua guuzi. Kè à de bò à agbaa kpàne, ²⁹ ben Woru bè a denɛ: É'e, à kà wè ūgbangba kè mée zīi keenne, mée gí n yāzi zikiro, ben baa blèkofīi gina née kpáma mà pɔnnaa keo kɔn ma gbēnnanɔro. ³⁰ Kè n né kè à n auziki kàate kaaruanɔne pì sù, n zùswarene bɔrɔ mèkpana dène. ³¹ Ben à de bène: Ma né, í kúmao gurɔ pínɡi. Pó kè má vī pínɡi n pómɛ. ³² À kɔ sio wà pò ble kɔn pɔnnaaome, zaake n dāaro pì gà à fèeme. À sàsāme, ben wà à è.

16

Auziki náanesai

¹ Yesu bè a ibanɔne: Ɔɔde ke bé à kuu à begwari diɛ a zīkerinɔne. Ben wà mò wà kɔmɔtɔ kène wà bè, èe à auziki kaateɛ. ² Ben à à sīsì à bène: Yā kè má mà n musu de diamɛ? N yā kè née kee n begwana guu tɔkēme. Né fɔ ñgɔ de ma begwari ū dɔro. ³ Ben begwari pì ò a swè guu: Ma dii e ma bɔɔ zīi guu, mé ke diamɛ? Àe kè mé fɔ mà sè waro, ben baakɛna demɛ wíyā ū. ⁴ Má dɔ yā kè mé ke le gbēnɔ ma diɛ í bɛ, tó à ma bɔ zīin. ⁵ Ben à a dii fīadeenɔ sīsì doodo à gbē káaku là à bè: N ma dii fīa kūna ūgbame? ⁶ À bè: Nósi gaawa lé basɔro. Ben begwari pì bène: N fīa takadan yè. N vèe ñ kē baplaa akuri kpakpaa. ⁷ Ben à bè gbē pāndenɛ: Mpi sɔ, n fīa

ũgbame? Ben à bè: Ése sàki basɔɔro. Ben begwari pì bène: N fīa takadan yè, n kē basiigɔ. ⁸ Ben dii pì begwari náanesaidee pì sáabu kpà wéézē kè à kè yā musu. Zaake anduna kèki gbēno wée zēna de gupuradeenola n kō tē yākena guu.

⁹ Mapi sɔ, mēe ooare à gbēnnano wete kōn ɔ náanesaio, le gurɔ kè à yāaawa, Luda é a dié bee kè è yāaroono guu. ¹⁰ Gbē kè náane vī kōn à féteo égɔ náane vī kōn à bítaome se. Gbē kè náane vī kōn à féteoroog é gɔ náane vī kōn à bítao sero. ¹¹ Tó ée ke á náane vī kōn ɔ náanesaioro, Luda é a náane ke kōn à yāpuradeeoó? ¹² Tó ée ke á náane vī kōn gbē pānde pónoro, Luda é a zīnda pó kpáawaó? ¹³ Zīkeri è fɔ à dɔ dii mēn plaaaziro, zaake eé za gbē doon àgɔ ye gbē doozi, kesɔ eé na gbē dooa à kya ká gbē doon. É fɔ àgɔ dɔ Ludazi kōn ɔɔo ledoro.

¹⁴ Farisinɔ ye ɔɔzi. Kè aɔ yā pì mà píngi, ben aɔe lézúkii kee Yesua. ¹⁵ Yesu bèné: Èè yā nnaa kpá a zīndaa gbēnteenɔ kiiame, mode Ludaa a swè dɔ. Yā kè bíta gbēnteenonon Luda è kya kán.

ɔɔde kōn Lazaruo

(Mat 5:31-32, 11:12-13, Maa 10:11-12)

¹⁶ Musa doka kōn annabinɔ takadanɔ kuu ai Yaaya gurɔa. Zaa gurɔ beeean wée kpata kè bɔ Luda kiia baaru kpaa, ben gbē píngi e wete à gēn kōn gbāaao. ¹⁷ Ludambe kōn tɔɔteo gētena aaga de doka pì wēzā féte gogonala. ¹⁸ Gbē kè gí a naɔzi à nɔ pānde sè, adee zina kēmē. Gbē kè nɔ kè wà gízi sè sɔ zina kēn gwe.

¹⁹ Gōgbē ɔɔde kee kuu è pókāsā maa ɔɔdeenɔ da, ègɔ pɔnnaa kee nnamana guu gurɔ píngi. ²⁰ Baakeri kè wè bené Lazaru ègɔ daena à be gānu, bònɔ dɔɔ à

mèa. ²¹ Ègõ póblee kè è léε òdee pì teebu gĩĩ blena ni dεε. Gbēεno bé wègõ à bò pìno sāsāa. ²² Baakeri pì gà, ben malaikano à sè wà tào Ibraĩ kuu. Òdee pì gà se, ben wà à v̄i. ²³ Kuuna wéεtāmma guu gèwāan, kè à wéε sè musu, ben à Ibraĩ è kāaa, Lazaru kú à saε. ²⁴ Ben à lé zùzi à bè: Baa Ibraĩ, ñ ma wēnda gwa, ñ Lazaru zĩ à a ɔnetee z̄s ía, à mó à t̄mε ma nēna, zaake mēε wāwāa maa tévura kèkii guumε. ²⁵ Ben Ibraĩ bè: Ma né, ñ tó nnamana kè lìganzi n wèndiguro yā d̄ongu k̄on takaasi bíta kè Lazaru kèo. À làakari kpaena gura kè sa, ben ñ kú wāwāa guu. ²⁶ Beee gb̄era wèε zòoto kú wa dagura. Tó gb̄e yezi à b̄o kè à gá a kiia, eé f̄ro, gb̄eke é f̄s à b̄o gwe à mó wa kiia s̄ro. ²⁷ Ben òdee pì bè: N yā nna Baa, tó lemε, ñ à zĩ ma de bε, ²⁸ zaake má d̄āaron̄ v̄i ḡ̄on s̄̄ro. À gá lé dām̄ma, le āton mó gu wāwādee kè guuro. ²⁹ Ben Ibraĩ bè: Ās Musa k̄on annabino takadano v̄i, ās ñ yā ma. ³⁰ Ben òdee pì bè: Auo, Baa Ibraĩ! Tó gb̄eke b̄o gaan à gāa ñ kiia, āé ñ n̄sε liε. ³¹ Ben Ibraĩ bènε: Tó āsε Musa k̄on annabino yā maro, baa tó gb̄eke b̄o gaan, āé à yā síro.

17

Yesu yakeno

(Mat 18:6-7, 21-22, Maa 9:42)

¹ Yesu bè a iban̄nε: Yā kè è tó gb̄eno fuu ègõ sairo, m̄ode wāiyoo gb̄e kè è b̄o à kiia. ² Eégõ s̄̄o adeenε wà w̄isil̄gb̄e gb̄entē d̄o a waale wà à zu s̄̄bε guu dε à tó né k̄ekiino doke fula. ³ Àgõ kú k̄on làakario. Tó n gb̄endoo durun kè, ñ gá ñ à le. Tó à a n̄sε liε, ñ k̄ēnε. ⁴ Tó à durun k̄ēnnε guro do ḡēn swēεplaa, ben

à ɛara à bènnɛ gɛ̀n swɛɛplaa a nòsɛ liɛ, n̄ kɛ̀nɛ. ⁵ Dii ẓirinò bènnɛ: N̄ wa ludanaanɛkɛna kaarawe. ⁶ Dii bè: Tó á Luda náanɛ vī fɛ̀tɛ lán ɛ̀fɔ̀ wɛ́ɛ bà, é o sí lí kèkiinɛ à a ẓinda wo à gá pé sèbɛ guu, eé a yā ma.

⁷ Tó a gbɛ́kee zò vī èè sè waa ke èè s̄aanɔ̀ d̄aa, tó à sù buraaɔ̀, à dii é benɛ à mó à pó ble ḡɔ̀n yó? ⁸ Auo, eé benɛ à póblee kɛare, à a uta liɛ à móare póbleeo k̄n íminao, àpi é gbasa à pó ble à í mi. ⁹ Wè zò s̄áabu kpá kè à yā kè wà dànnɛ kè yānzin yó? ¹⁰ Lɛmɛ apinò s̄ɔ̀, tó a yā kè Ludaa dàaree kè píngi, à be: Z̄n̄n̄n̄n̄ wa ũ, wa z̄l̄in wá kè.

Kusu ḡɔ̀n kurinò k̄k̄ɔ̀ana

¹¹ Kè Yesu e gaa Yerusalemu, èè ligaa Samaria bùsu lézɛkiizi k̄n Galilio. ¹² Kè èè ḡɛ lakutu ken, ben ḡɔ̀gbɛ kusu ḡɔ̀n kurinò dààlɛ. Āɔ̀ zɛ k̄aaa, ¹³ āɔ̀ lé z̄uzi wà bè: Dii Yesu, n̄ wa wɛ̀nda gwa. ¹⁴ Kè à n̄ é, ben à bènnɛ: À gá à a z̄inda ɔ̀ɔ̀ba sa'orinɔ̀nɛ. Kè āɔ̀e gaa, ben āɔ̀ k̄k̄ɔ̀a. ¹⁵ Kè āɔ̀ gbɛ doo è a k̄k̄ɔ̀a, ben à liara à sù, èè Luda s̄áabu kpaa k̄n kòto gb̄aaao. ¹⁶ À dàɛ a puua Yesu aɛ à ì kp̄aa. Gbɛ pì né Samaria gb̄ɛmɛ. ¹⁷ Ben Yesu bè: Ḡɔ̀n kurinò bé wà k̄k̄ɔ̀aroo? Ḡɔ̀n k̄ẽndoonɔ̀ kú m̄ámɛ? ¹⁸ Āɔ̀ gbɛ́kee e liara à mò Luda s̄áabu kp̄áro, sé gbɛ z̄l̄tɔ̀ k̄é? ¹⁹ Ben Yesu bènnɛ: N̄ fɛɛ n̄ tá, ma náanɛ kè n̄ kè bé à n̄ k̄k̄ɔ̀a.

Gb̄ɛntee Né suna

(Mat 24:23-28, 37-41)

²⁰ Farisinɔ̀ Yesu là kpata kè bò Luda kiia b̄ona gupuraaazi, ben à wɛ̀nla à bè: Kpata kè bò Luda kiia è b̄o gupuraa wà e k̄n wɛ́ɛoro. ²¹ Weé be à kú kè ke à kú k̄áro. Kpata kè bò Luda kiia pì kú a té k̄ɛmɛ.

²² Ben à bè a ìbanɔnɛ: À gurɔ e mɔɔ kɛ é Gbɛntee Né sugurɔ pínɔ doke ena ni de, é ero. ²³ Weé beare à kú kãa ke à kú kɛ, mɔde àton gáro, àton téńziro. ²⁴ Lán loupina è guu pu ludambɛ lé gura kɛ kɔn à lé kãao nà, len eégɔ de le Gbɛntee Né sugurɔa. ²⁵ Séto à wéetãmma è maamaa gĩa, tɔɔrigbɛnɔ é gízi. ²⁶ Lán à de nà Nuu gurɔ, len eégɔ de le se Gbɛntee Né sugurɔ. ²⁷ Gbɛnɔ e pó blee wèe í mii, wèe nɔ sɛe wèe zã kɛe ai Nuu gàa à gè góro'ite guu, ben í dà andunala, wà gàga píngi. ²⁸ Lɛmɛ dɔ Lutu gurɔ, wèe pó blee wèe í mii, wèe pó luu wèe pó yaa, wèe pó tɔo wèe kpé boboo. ²⁹ Gurɔ kɛ Lutu bɔ Sɔdɔmu, té kɔn ɔfántɛgbɔo kwè bɔna ludambɛ, ben wà gàga píngi. ³⁰ Len eégɔ de le gurɔ kɛ Gbɛntee Né é bɔ gupuraa. ³¹ Gurɔ beee a gbɛ kɛ kú a kpé musu tón pita à gɛ kpé guu à pónɔ sɛe à bɔoro. Lɛmɛ dɔ gbɛ kɛ kpé buraa tón liara à pó sé bɛro. ³² À tó Lutu naɔ yã dɔagu. ³³ Gbɛ kɛ yezi àgɔ a wèndi kúna é korazi. Gbɛ kɛ gí a wèndizi sɔ, adee égɔ wèndi ví. ³⁴ Mɛe ooare, gwãaví beee a gɔn plaaanɔ égɔ daɛna kɔ sae, weé gbɛ doo sé wà gbɛ doo tón. ³⁵ Nɔgbɛ gɔn plaaanɔ égɔ pó lɔlɔ gu dɔnkɔn, weé gbɛ doo sé wà gbɛ doo tó. ³⁶ Gɔgbɛ gɔn plaaanɔ égɔ kú bura, Luda é gbɛ doo sé, eé gbɛ doo tó. ³⁷ Ben aɔ à là wà bè: Dii, má kpaa? À wèńla à bè: Guu kɛ gè kún, gwen yeberekunɔ é kɔ kakɔan.

18

Gyaanɔ kɛ zè yakpaɛkerila

¹ Yesu yã lèkɔzińne le à ɔɔańne aɔgɔ adua kɛe kɔsɔkɔsɔ aɔton kpasaro. ² À bè: Yakpaɛkeri ke bé

à kú wéte kea, à Luda vĩa vĩro è gbẽke yã daro. ³ Gyaano kee kú wéte pì guu, ègõ mɔɔ à kiia gèn baaagõ è be: Ñ zëmao ma ibeë yã musu. ⁴ Èe wero ai guro plaa. Beee gbëra à bè a zĩndanë: Baa tó má Luda vĩa vĩro, bensõ mèè gbẽke yã daro, ⁵ lán gyaano pì e ìa daama nà, mé zëo. Tó mée ke lero, à zemalana yãana sai é ma ã'ãmë.

⁶ Ben Dii bè: À yãkpaekeri zaaa yá'ona ma. ⁷ Luda é zë kñn gbẽ kè à ñ sé aõe wii lëea fãantë kñn gwãavĩnooro? Eé ke kòkòkò kñn weñlanaon yó? ⁸ Mée ooare, eé zënyome gõ. Baa kñn beëeo tó Gbëntee Né sù, eé a náanekeri e anduna guu?

Farisi kñn be'ɔsiri

⁹ Ben à èara à yã kèkii lèkõzi gbẽ kè aõè ñ zĩnda dië maa aõ kya kángunonë. ¹⁰ Gõn plaa kenɔ bé wà gàa adua ke Luda ua guu, gbẽ doo né Farisimë, gbẽ doo sõ be'ɔsiri. ¹¹ Farisi pì zëna èe adua këë. À bè a swè guu: Luda, ma n sáabu kè kè má dë lán gbẽ kpaaano bàro, dibidibikërinɔ, náanesaideenɔ, zinakerinɔ ke lán be'ɔsiri kè bà. ¹² Mèègõ lé yii guro plaplaa azuma kñn azumao. Pó kè má è píngi mèè à kuridee bonnë. ¹³ Be'ɔsiri pì sɔ zë kãaa, èe fĩ à wée sè à musu gwà sero. À kpāngeda kè à bè: Luda, ñ sùu kemao, durunkërin ma ù. ¹⁴ Mée ooare, gõgbẽ pì tà a be Luda yāsiona guumë, èe ke Farisi pínlo. Zaake gbẽ kè è a zĩnda sé lezĩ Luda é à busa. Gbẽ kè è a zĩnda busa sõ Luda é à sé lezĩ.

Aubarikadana nénɔn

(Mat 19:13-15, Maa 10:13-16)

¹⁵ Wèe mɔɔ Yesunë kñn ñ né fétenɔ lë à ɔ kemma. Kè à ìbanɔ è lë, ben aõ gínë. ¹⁶ Ben Yesu nénɔ sìsì

à bè: À tó nénɔ mɔ ma kiia, àton gínɔero, zaake aɔ takanɔ pɔn kpata kè bɔ Luda kiia ũ. ¹⁷ Yápuraan mée ooare, gbɛ kè eé kpata kè bɔ Luda kiia sí lán né fète bàroo é gënlo.

Auzikidee

(Mat 19:16-30, Maa 10:17-31)

¹⁸ Gbãade ke mò à Yesu là à bè: Danneri maa, dian mé ke mà wèndi kè è yáaroo ee? ¹⁹ Yesu bèɛ: À kè dia n bè má maaa? Gbɛkee maaro, sé Luda ado. ²⁰ N̄ dokanɔ dɔ: N̄ton zina kero, n̄ton gbɛ dero, n̄ton kpai oro, n̄ton yã di n gbɛdaaaaro, ngae bèɛ lí n de kɔn n daone. ²¹ Ben à bèɛ: Zaa ma néngo zĩn má yã beeenɔ kũna píngi. ²² Kè Yesu yã pì mà, à bèɛ: Yã mèn doo bé à gɔnnɛ. N̄ pɔ kè n̄ vĩno yá píngi n̄ à ɔ kpá takaasideenɔa, négɔ auziki vĩ ludambɛ. Beee gbɛra n̄ mɔ n̄ tɛmazi. ²³ Kè à yã pì mà, à n̄sɛ yàka, zaake auzikibitadeemɛ. ²⁴ Kè Yesu à gwà, ben à bè: À zĩ'ũ maamaa auzikideenɛ à gɛ kpata kè bɔ Luda kiia guu. ²⁵ Lakumi gɛna pɔɔyĩn aaga de auzikide gɛna kpata kè bɔ Luda kiia guula. ²⁶ Ben gbɛ kè aɔ yã pì mà n̄ bè: Dé bé eé fɔ à m̄sina ee? ²⁷ Yesu wèníla à bè: Yã kè gbɛntee fua à ke, Luda kiia è sí ke.

²⁸ Ben Pita bè: Wa baabɔ píngi tò wa tenzi. ²⁹ Ben Yesu bèɛnɛ: Yápuraan mée ooare, gbɛ kè à a bɛɛ tò ke a naɔ ke a vĩno ke a d̄aronɔ ke a de ke a da ke a nénɔ kpata kè bɔ Luda kiia yãzi, ³⁰ adee é ɛara à beee taka e de yãala paripari anduna kè guu, eé wèndi kè è yáaroo e anduna kè èe mɔɔ guu.

Yesu ɛara à a ga kɔn a fɛɛnao yã'ona

(Mat 20:17-19, Maa 10:32-34)

³¹ Yesu a gɔɔn kuri awɛɛplaaano kàkɔaazi, ben à bènnɛ: Wée gaa Yerusalemu. Gwen yã kè annabinɔ kè Luda yān Gbɛntee Né musu é papan píngi sa. ³² Weé à kpá bori pānde gbɛnɔa, aɔ́é à fabo, aɔ́é à sɔsɔ, aɔ́é lóu sua, aɔ́é à gbɛ fláo, aɔ́é à dɛ, ³³ à guro aagɔdee zĩ eé fɛɛ. ³⁴ Mɔde à ìba pìnɔ e à ke mì dɔro, zaake yã pì mì utenañɛ, aɔɔ dɔ yã kè èe ooro.

Via baakeri kɛkɔana

(Mat 20:29-34, Maa 10:46-52)

³⁵ Kè Yesu kà kīi kɔn Yɛrikoo, vĩa kee vɛɛna zé léa, èe baa kɛɛ. ³⁶ Kè à mà gbɛnɔ e gɛtɛɛ pari, ben à n lá à bè, bɔn wèe kɛɛ. ³⁷ Ben wà bènɛ, Yesu Nazareti bé èe gɛtɛɛ gwe. ³⁸ Ben à lé zùzi à bè: Yesu, Dauda bori, n ma wɛnda gwa. ³⁹ Gbɛ kè aɔɔ té aɛzĩnɔ gìnɛ wà bè à yĩtɛ, ben à lé gbãa zuna kàara èe bee: Dauda bori, n ma wɛnda gwa. ⁴⁰ Yesu zè à bè wà móo. Kè à mò, ben Yesu à là à bè: ⁴¹ Bɔn n yezi mà kennɛ? À wèàla à bè: Dii, má yezi ma wée guu emɛ. ⁴² Ben Yesu bènɛ: N guu e. Ma náanɛ kè n kè bé à n kɛkɔa. ⁴³ Zaa gwe gɔɔ à wée guu è, ben à tɛzi, èe Luda sáabu kpaa. Kè baade píngi è lɛ, ben wà Luda tó bò.

19

Zakeusi

¹ Kè Yesu kà Yɛriko, èe gɛtɛɛ à guu. ² Gbɛkee kú gwe à tɔn Zakeusi. Bɛ'ɔɔsirino gbɛnsimɛ, bensɔ auzikideemɛ. ³ Èe wɛtɛɛ à e gbɛ kè Yesu dɛ a ũ, mɔde gbɛ gbotoomɛ, èe fɔ à à èro parii yānzi. ⁴ Ben à bàa lè à gàa aɛ à dì síi lía lɛ à Yesu e, zaake eé bɔɛ gwe kpamɛ. ⁵ Kè Yesu kà gwe, ben à wée sè musu à bènɛ: Zakeusi, n pita kpakpaa. Séde mà

pita n be gbàa. ⁶ Ben Zakeusi pita kpakpaa à à sì kōn ponnaao. ⁷ Kè gbēnɔ è le, ben aɔwe wisɔ kaa wà bè: À gaa pita durunkeri be. ⁸ Ben Zakeusi fɛe à zè à bè Diine: Dii, mé ma auziki kpadoo kpaate takaasideenɔne. Tó ma gbēke takii kè sɔ, mé ɛara mà à gɛe kpáa leo siigɔme. ⁹ Ben Yesu bène: Ua kè deenɔ m̀sina è gbàa. Zaake gbē kèkii se né Ibraĩ boriime. ¹⁰ Gbēntee Né mò le à gbē kè sàsà wete à à mì síme.

ɔɔdakɛna zĩkerinɔne
(Mat 25:14-30)

¹¹ Gurɔ kè wèe à yā pì maa, ben à ɛara à yā kàaraíne dɔ. Lán à kà kī kōn Yerusalemuo nà, wèe daa kpata kè b̀ Luda kiia é b̀ gupuraa gɔme, ben à yā lèkɔziíne ¹² à bè: Kína bori ke bé èe gaa bùsu zàazān le wà à kpà kpatan, eé liara à su. ¹³ Ben à a zĩkerinɔ sìsi gɔn kuri, à kondogi ɔ kpà n baadea mèn basɔɔro, à bène: Àgɔ laa taao ai màgɔ gá su. ¹⁴ À bùsudeenɔ sɔ zàn, ben aɔ zĩrinɔ zĩ à kpɛe aɔ bè: Wé we gbē pì kí blewero. ¹⁵ Kè wà à kpà kpatan à sù, à bè wà zĩkeri kè a ɔ kpàmma pìnɔ sìsi, le à e à dɔ lán aɔ àre è nà. ¹⁶ Gbē káaku mò à bè: Dii, n ɔ pì àre kàaramɛ leo kuri. ¹⁷ Ben à bène: N kè, zĩkeri maa. Lán n náane ví kōn à féteo nà, négɔ iko ví wéte mèn kurinɔ. ¹⁸ Gbē plaadee mò à bè: Dii, n ɔ pì àre kè leo ɔɔro. ¹⁹ Ben à bène: Mmɔn sɔ, négɔ iko ví wéte mèn ɔɔroonɔ. ²⁰ Ben gbē pānde mò à bè: Dii, n ɔwe kè. Má ute kokona bisa kāsāa guu. ²¹ Má n vīa ví, zaake n yānɔ zĩ'ũ. Nèè pò kè nées diero sé, nèè pò kè nées t̃sro kē. ²² Ben à bène: Zĩkeri zaa, n lé bé à n kari kè. N dɔ kè ma yānɔ zĩ'ũ, mèè pò kè mée diero

sé, mɛɛ pɔ kɛ mɛɛ tɔro kɛ. ²³ Kɛ ń dɔ lɛ, bɔyānzin nɛɛ ɔɔdaa kɛɔ́nɛ, lɛ tó ma su, mà a pɔ sí kɔ́n à àreoro? ²⁴ Ben à bè gbɛ kɛ aɔ kú gweenɔnɛ: À à ɔ pì sía à kpá gbɛ kɛ àrɛ è lɛo kuria. ²⁵ Ben wà bènɛ: Dii, à àrɛ lɛo kuri kúna kò. ²⁶ Ben à wɛ́nla à bè: Mɛɛ ooare, gbɛ kɛ pɔ vīn Luda é kaaranɛ. Gbɛ kɛ vīroo sɔ, baa kɛ à vīi Luda é síamɛ. ²⁷ Ma ibɛɛ kɛ aɔ yezi mà kí bleńneroonɔ sɔ, à mɔ́nyo kɛ à ń dɛdɛ ma aɛ.

Gbaakɛkpana Yesuzi Yerusalemu

(Mat 21:1-11, Maa 11:1-11, Yoh 12:12-19)

²⁸ Kɛ Yesu yá pì ò à yáa, ben à dà zén, èe gaa Yerusalemu. ²⁹ Kɛ à kà kī kɔ́n Bɛtɛfageo kɔ́n Bɛtanio sìsī kɛ wè be Kùkpɛ gɛɛzi, ben à a ìba zī gɔ́n plaa ³⁰ à bè́nɛ: À gá lakutu kɛ kú a aɛ kèkàa guu. Tó a gɛ, é zaakinɛ bòrɔ e bàdɔna gwe, gbɛkee e dia zikiro. À poro à suo. ³¹ Tó wà a la wà be, à kɛ dia ée poroo, à be Dii bé à yezi. ³² Ben zīrinɔ gàa, aɔ è lán à ò́nɛ nà. ³³ Kɛ aɔe zaaki pì poroo, ben à diinɔ ń lá wà bè: À kɛ dia ée zaaki pì poroo? ³⁴ Aɔ wɛ́nla wà bè: Dii bé à yezi. ³⁵ Ben aɔ sù zaaki pìo Yesunɛ, aɔ ń utanɔ kpàɛa, ben aɔ Yesu dia. ³⁶ Lán èe gaa nà, gbɛnɔ e ń utanɔ kpaɛɛ zén.

³⁷ Kɛ à kà kī kɔ́n guu kɛ zé pì mì pè Kùkpɛ sìsī guzurɛao, ben pɔnnaa guu à ìba kɛ aɔ tézinɔ ń píngi nà Luda sáabukpanaa kɔ́n kòto gbāaaao dabuyā kɛ aɔ ènɔ musu píngi ³⁸ wà bè:

Aubarikadeen kína kɛ èe mɔɔ Dii tóo ũ.

Aafia kú ludambɛ, gakui kú musu.

³⁹ Farisi kɛ aɔ kú zà guu kenɔ bènɛ: Dannɛri, ń kpákɛ n ìbanɔzi. ⁴⁰ Ben à wɛ́nla à bè: Mɛɛ ooare, tó aɔ yīɛ, gbènnɔ bé weé wii pì lé.

Yesu ɔɔɔna Yerusalemudeenɔne

⁴¹ Kè à sɔ Yerusalemuzi, à gwà, ben à ɔɔ dɔ à musu
⁴² à bè: Tó n yā kè eé mɔnnɛ kɔn aafiao dɔ gbàa yā
 dé, lè à kɛ nna. Mɔde tia sa à utenannɛmɛ. ⁴³ À gurɔɔ
 é mɔ kè n ibɛɛnɔ é gbà lezĩnɔ dɔ wà liganzi wà n
 kagura kɛ ⁴⁴ aɔé n gboro aɔé n gbɛnɔ dúgu zɔ. Baa
 gbè ke aɔé tó didikɔaro, kè néɛ gurɔɔ kè Luda wéɛ
 kpàenzii dɔro yānzi.

Yesu kuuna Luda ua

(Mat 21:12-17, Maa 11:15-19, Yoh 2:13-22)

⁴⁵ Kè Yesu gɛ Luda ua guu, ben à pè laayarina.
⁴⁶ À bènnɛ: Wà kè Luda yān wà bè: Ma kpé égɔ dɛ
 aduakekpɛ ũmɛ, ben á kè gbɛblerinɔ tò ũ.

⁴⁷ Lán guu e dɔɔ nà Yesu ègɔ yā daańne Luda
 ua guu. Ben sa'orikinɔ kɔn ludaɔadannerinɔ kɔn
 gbɛnsinɔ e zé wetɛɛ wà à dɛ, ⁴⁸ mɔde aɔɔe à kena zé
 ero, kè baade píngi swā kpá wèe à yā maa yānzi.

20

Yesu gbekana a ikozi

(Mat 21:23-27, Maa 11:27-33)

¹ Zíkea Yesu e yā daa gbɛnɔne Luda ua guu,
 èe baaru nnaa kpaańne, ben sa'orikinɔ kɔn lu-
 dayadannerinɔ kɔn gbɛnsinɔ mɔ ² wà bènnɛ: Ñ owe,
 iko kpareen néɛ yā kènɔ kɛɛo? Dé bé à n gba iko
 pì? ³ Ben à wɛńla à bè: Mapi se mé yā gbekaawa.
 À ome, ⁴ Yaaya gbɛnɔ batisikɛna bò Luda kiiān yɔɔ,
 ke gbɛntee kiiāmɛ? ⁵ Ben aɔ yā gɔgɔ wà bè: Tó wa
 bè Luda kiiāmɛ, eé wa la, bóyānzín wéɛ Yaaya yā
 sírozi? ⁶ Tó wa bè gbɛntee kiiāmɛ sɔ, gbɛ píngi é wa
 pápa gbèò aɔ wa dɛdɛ, zaake aɔ Yaaya annabikɛɛ sì.

⁷ Ben aõ wèàla wà bè: Wá dõ tó mán à bònlo. ⁸ Ben Yesu bènnε: Ëndε mapì se mé iko kè mée yā kènɔ kεεo oarero.

Geepi líkpε ayakεrinɔ

(Mat 21:33-46, Maa 12:1-12)

⁹ Ben Yesu yā kèkii lèkõziínε à bè: Gbēke bé à geepi líkpε bà, ben à nà ayakεrinɔnε n̄ ɔzĩ à fεε táo à gurɔplaa kè gwe. ¹⁰ Kè geepizõgurɔɔ kà, ben à a zĩri zĩ ayakεri pìnɔa, lε aõ a geepi bεε pì kpáa, ben ayakεri pìnɔ à gbē, aõ à gbàre ɔkori. ¹¹ Ben à èara à zĩri pānde zĩ dɔ, ben aõ à gbē aõ wí dàa aõ à gbàre ɔkori. ¹² Ben à èara à gbē aagõdee zĩ dɔ, ben aõ à kènnna aõ pèa. ¹³ Ben buradee pì bè: Mé kε diamε saa? Mé ma négõgbē mèn do yenzidee zĩm̄ma. Ke aõé à yā da gwεε? ¹⁴ Kè ayakεri pìnɔ à è, aõ bèkõnε: Túbiblerin yè, wà à dε, à túbi é gõ wa pó ũ. ¹⁵ Ben aõ bòo buraa guu, aõ à dè.

Tò! Bón buradee pì é keńyo? ¹⁶ Eé mó à ayakεri pìnɔ dεdε à buraa pì na gbē pāndenɔnε n̄ ɔzĩ. Kè gbēnɔ yā pì mà aõ bè: Wàton ero! ¹⁷ Ben Yesu n̄ gwa tíii à bè: Yā kè wà kè Luda yān kèkii dε diamε?

Gbè kè kpéborinɔ pā kpàzi

bé à gõ kpé gooda gbè mīdee ũ.

¹⁸ Gbē kè lèε gbè pìà é wíwimε,
tó à lèε à sì gbēa s̄s, eé à ú lómε.

Be'ɔɔkpana Sizaa yā

(Mat 22:15-22, Maa 12:13-17)

¹⁹ Ludayādannεrinɔ k̄n sa'orikinɔɔ d̄s kè n̄ yānzin à yālek̄zina pì òzi, ben aõ zé wètε wà à kũ ḡsɔ, m̄de aõ vīa kè gbēnɔnε. ²⁰ Aõε à kpákpa, ben aõ zāmbadee kè aõε n̄ zĩnda diεε gbē maaa ũunɔ

zìà, lɛ wà e wà à kǔ a yǎ'ona guu, wà à kpá n̄ bǔsu gbáadeea à gbáaa mónɛ. ²¹ Ben zāmbadee pìno à là wà bè: Danneri, wá dɔ kè nèè yǎ o n̄ yǎ dañne a zéa. Nèè gbɛ wée gwaro, nèè Luda zé dañne kǒn yǎpuraao. ²² À zé vī wà be'ɔɔ kpá Sizaaó ke wàton kpáaro? ²³ Yesu n̄ mɔnafikikɛ dǒm̄ma, ben à bèñne: ²⁴ À ɔɔ pì doo ɔɔamɛ mà gwa. Dé mì wēzān yè kǒn à tóo? Aɔ wèà la wà bè: Siza pómɛ. ²⁵ Ben à bèñne: Tò, à pó kè dɛ Siza pó ũ kpá Sizaa, à pó kè dɛ Luda pó ũ kpá Ludaa. ²⁶ Ben aɔ fua wà à kǔ à yǎ'ona guu gbɛno wáa. À yāwenlana bò n̄ saɛ, ben aɔ n̄ lé yīɛ.

Gèno fɛna yá

(Mat 22:23-33, Maa 12:18-27)

²⁷ Ben Sadusi kè aɔè be gèno è fɛroono m̀ Yesu kiia, aɔ à gbèka ²⁸ wà bè: Danneri, Musa òwe a takada guu à bè: Tó gbɛ gà à a naɔ tò né'isai, à dǎaro gyaano pì sé, lɛ à né borii dato a vline. ²⁹ Lemɛ dedɔnkɔdeenɔ kuu gɔɔn swɛɛplaa. Woru noɔ sè, ben à gà né'isai. ³⁰ Ben Sabi noɔ pì sè dɔ. ³¹ Sabi gbera Bi sè dɔ. Aɔ kè lɛ n̄ gɔɔn swɛɛplaa n̄ píngi, aɔ gàga né'isai. ³² Aɔ píngi gberan noɔ pì gà se. ³³ Tò! Gèno fɛeguro zī aɔ dé bé eégɔ noɔ pì vīi? Zaake aɔ gɔɔn swɛɛplaa n̄ píngi aɔ à dǔ noɔ ũmɛ. ³⁴ Ben Yesu wènila à bè: Anduna kè gbɛno è noɔ sé aɔè zā kɛ, ³⁵ m̀dɛ gbɛ kè Ludaa diɛ kè aɔ kɔ sio wà bɔ gaan aɔ anduna dufu leeno é noɔ séro, aɔè zā kero. ³⁶ Weégɔ kuu lán malaikanɔ kuu nāmɛ, weé ga dɔro. Weégɔ dɛ Luda néno ũmɛ, gāafɛno ũ. ³⁷ Baa Musa à gèno fɛna yá pítiañne gura kè à gyanto yǎ òn à bè, Diin Ibraī kǒn Isaakuo kǒn Yakubuo Luda ũ. ³⁸ Dii è kɛ gèno Luda ũro, gbɛ bɛeno Ludamɛ, zaake gbɛ píngi

bɛɛ Ludanɛ. ³⁹ Ben ludayādannɛri kenɔ fɛɛ wà yā ò wà bè: Dannɛri, n yā maaa ò. ⁴⁰ Ben aɔɔɛ gà wà yāke làa dɔro.

Mɛsaya bori yā

(Mat 22:41-46, Maa 12:35-37)

⁴¹ Yesu n lá à bè: À kè dia wè be Dauda boriin Mɛsaya uu? ⁴² Zaakɛ Dauda bè Saamu takada guu: Dii bè ma diinɛ à vɛɛ a ɔplaazi

⁴³ ai àgɔ à ibɛɛnɔ kenɛ tinti ũ.

⁴⁴ Kè Dauda bènɛ Dii, à kè dia eégɔ dɛ à borii ũ dɔɔ?

Ludayādannɛrinɔ kɔn Farisinɔ mɔnafiki

(Mat 23:1-36, Maa 12:38-40)

⁴⁵ Kè baade píngi e à yā maa, ben à bè a ìbanɔnɛ:

⁴⁶ À làakari kɛ ludayādannɛrinɔzi. Aɔègɔ yezi wàgɔ tetenazi kɔn uta gbàanɔo dana, lɛ wàgɔ ì kpaarmma yàranɔa. Aɔègɔ yezi wà vɛɛ aduakɛkpɛ vɛɛki maaanɔn kɔn pɔnna pɔble vɛɛki maaanɔo.

⁴⁷ Aɔè adua gbàa kɛ lɛ gbɛnɔ n e yānzi, ben aɔè gyaanɔnɔ kpé símma. Aɔ wéetāmma égɔ pāsī dɛ gbɛ píngi pɔla.

21

Gyaanɔ takaaside ɔɔdana

(Maa 12:41-44)

¹ Kè Yesu wéɛ sè musu, ben à è ɔɔdeenɔɔ e n gbaanɔ daa ɔɔdakii guu. ² Ben à gyaanɔ takaaside ke è gwe, à kɔɔɔ plaaa dàn. ³ Ben à bè: Yāpuraan mée ooare, gyaanɔ takaasidee pì ɔɔ dàn dɛ gbɛ píngila. ⁴ Zaakɛ aɔ ɔɔ sà guun aɔ bòn wà kàn n píngi. Nɔgbɛ pì sɔ, à takaasikɛɛ guu pɔ kè à vī à pɔ bleon à dàn píngi.

*Yerusalemu kaatena kɔn andunaydagurɔ sèedano
(Mat 24:1-21, Maa 13:1-19)*

⁵ Gbɛkenɔ e Luda ua yā oo, aɔ bè wà à kpénɔ kèkɛ maa kɔn gbè maaanɔ kɔn pɔ kè wà Luda gbàno, ben Yesu bè: ⁶ Gurɔke é su kè pɔ kè á è kènɔ, baa gbè ke weé tó dikɔaro, weé gboro pínigime.

⁷ Ben aɔ à là wà bè: Dannɛri, bɔren yā kènɔ é kɛɛ? Bó bé eégɔ de à kɛgurɔ sèeda ũu? ⁸ Ben à wɛnla à bè: À làakari kɛ, àton tó wà a sāsāro, zaake weé mó pari kɔn ma tóo, aɔégɔ bee Mesayan n ũ, gurɔ pì sɔ kà kīi. Àton tɛnziro. ⁹ Tó a zínɔ baaru mà ke tó á mà wà fɛkɔzi yāno, àton tó vīa a kūro. Sé beeenɔ kɛ káaku gīa, mɔde anduna é yāa gɔro. ¹⁰ Ben à bènnɛ: Bori kɔn boriio é fɛkɔzi, lɛmɛ dɔ bɔsu kɔn bɔsuo. ¹¹ Tɔɔtɛ nigānigāna pāsīno kɔn nɔaao kɔn gagyāano éégɔ kú gukenɔa. Àisi zaa vīa yāno é bɔ ludambɛ.

¹² Lɛ yā pínɔ kpé à su pínig weé a kúkú wà wée tāawa. Weé a na aduakɛkpɛdeenɔnɛ n ɔzī, weé a ká kpésiaan, weé gáao kínano kɔn bɔsu gbɛnsinɔ aɛ ma tó yānzi, ¹³ éégɔ deñnɛ ma sèedadeenɔ ũ. ¹⁴ À a làakari kpáɛ, àton yā kè é o damu kɛ káakuro, ¹⁵ zaake māmbe mé yā daare a lén, mé a gba ɔndɔɔ, lɛ a ibɛɛ ke tón gí à yāzi ke à a ɛgɛ boro. ¹⁶ Baa a de kɔn a dao kɔn a vīinɔ kɔn a dāaronɔ kɔn a danɛnɔ kɔn a gbɛnnano é a kpámma, wà a gbɛkenɔ de. ¹⁷ Baade pínig é zaagu ma yānzi, ¹⁸ mɔde baa a mīkā wén doo é zīnnaro. ¹⁹ Zɛna gbāaa guu é wɛndi e.

²⁰ Tó á è zìkpɛenɔ liga Yerusalemuzi, àgɔ dɔ kè à kaatena zā dɔro. ²¹ Gbɛ kè aɔɔ kú Yudeano bàa sí wà mī pé kpīiinɔa, gbɛ kè aɔɔ kú Yerusalemuno fāakɔa. Lakutudeenɔ tón gɛ à guuro. ²² Zaake gurɔ pì né wéetāmmagurɔmɛ, lɛ yā kè wà kè Luda

yān papa píngi yānzi. ²³ Wāiyoo nòsindadeenɔ kɔn nédandeenɔ gurɔ beee, zaake bùsu pì nawēa égɔ bíta, Luda pɔfē é pita gbē pìnɔa. ²⁴ Weé n gbēkenɔ dɛdɛ fēɛdaao, weé n gbēkenɔ kùkù wà tányo bùsu píngi guu zìzɔnɔ ũ, bori pāndenɔ é kiti pá Yerusalemua ai aɔ gurɔ papa.

Gbēntee Né suna

(Mat 24:29-35, Maa 13:24-31)

²⁵ Sèedanɔ égɔ kú ɔfántēa kɔn mɔvurao kɔn sɔsɔnenɔ, bori píngi égɔ kú pɔsiaa guu tɔtɛ. Aɔégɔ kú bídi guu ísia kīi kɔn à zuzunao yānzi. ²⁶ Vīakena yā kè èe mɔɔ andunaa yānzi gídi é tó gbēnɔ gbāsī lé, zaake pó kè kú ludambɛenɔ é sāsā n kúkiia, ²⁷ weé gbasa wà Gbēntee Né suna e ludambɛ luguun kɔn gbāaao kɔn gakui bítao. ²⁸ Tó yā beeenɔ nà kenaa, à fɛɛ à zɛ à a mì sé musu, zaake a m̀sina bé à kà kīi.

²⁹ Yesu yā lèkōzínɛ à bè: À kākā lí gwa kɔn lí kpaaanɔ. ³⁰ Tó á è aɔ lá b̀rɔ pà, eè dɔ a zīnda kè guwāagurɔ kà kīi. ³¹ Lɛmɛ sɔ, tó á è yā pìnɔɔ e kɛɛ lɛ, àgɔ dɔ kè kina kè b̀ Luda kiia suna kà kīi. ³² Yāpuraan mɛɛ ooare, gurɔ kè gbēnɔ é gētero ai yā pìnɔ gá keo píngi. ³³ Musu kɔn tɔtɛo é gēte, mɔde ma yānɔ gētena vīro.

³⁴ À làakari kɛ. Àton tó m̀saiyā kɔn wēdekɛnao kɔn wēndi kàhānkɛnao a làakari síawaro, lɛ à sugurɔ tón a kù kando lán takutɛ b̀aro yānzi. ³⁵ Zaake eé kúe gbē kè aɔ kú tɔntenɔa baama píngi. ³⁶ À itē kɛ, àgɔ adua kɛɛ baabɔrɛ, lɛ à fɔ à piti yā kè èe mɔɔa píngi à zɛ Gbēntee Né aɛ.

³⁷ Lán guu e dɔɔ nà Yesu ègɔ yā daaínɛ Luda ua. Tó uusie kè, è bɔ à gá i Kùkpɛ s̀s̀igɛɛzi. ³⁸ Kɔngɔ ide'idɛn baade píngi è fɛɛ à gá à yā ma Luda ua guu.

22

Lékpakṣṣna Yesuzi

(Mat 26:1-5, Maa 14:1-2, Yoh 11:45-53)

¹ Bureḍi Sése'ēzēsai zībaa kè wè be Banlaa kà kīi.
² Sa'orikinṵ kōn ludayādannērinnṵ e zé wētēē wà Yesu dē, zaakē aḍṵe vīa kēē gbēnnē.

Yudasi bōna Yesu kpēē

(Mat 26:14-16, Maa 14:10-11)

³ Ben Setān gē Yudasi kè wè benē Isikarioti guu, gṣṣon kuri awēēplaaannṵ dokemē. ⁴ Ben Yudasi gāa à lé kpàkṣṣ kōn sa'orikinṵ kōn Luda ua dākpari gbēnsinnṵ dian é kē nà à Yesu kpámma. ⁵ Aḍ pṵṵ kè nna, ben aḍ lēdole kè wà ṵṵ kpāa. ⁶ À zèṵ, ben èē zé wētēē à Yesu kpámma parii mīkpēē.

Banla póbleyā kekēna

(Mat 26:17-25, Maa 14:12-21, Yoh 13:21-30)

⁷ Bureḍi Sése'ēzēsai zībaa gurṵṵ kà, gurṵṵ kè wè Banla sānē bōrṵ kòto kpá. ⁸ Ben Yesu Pita kōn Yohanao zī à bè: À gá Banla póbleyā kekēwe. ⁹ Ben aḍ à là wà bè: N yēzi wà kekē māmē? ¹⁰ Ben à wēnīla à bè: Tó a gaa wētē guu, gṣgbē ke é daalē à í sēna looo. À tézi ai ua kè eé gēn. ¹¹ À o ua pī bēdeenē, Dannēri bè mán pitakii kún, guu kè é Banla pób blen kōn a ìbanṵ? ¹² Eé kpé musu bíta kè wà kekē ṵṵbaare. À póbleyā kekē gwe. ¹³ Kè aḍ gāa, aḍ è lán Yesu ònnē nà, ben aḍ Banla póbleyā kekē gwe.

Dii póblee

(Mat 26:26-30, Maa 14:22-26, 1Kṵ 11:23-25)

¹⁴ Kè à gurṵṵ kà, Yesu mò à vēē gwe kōn a zīrinnṵ lēdo. ¹⁵ Ben à bènnē: Banla póblee kè blēnaao nii e

ma dεε maamaa ai màgõ gá nawēa kε, ¹⁶ zaake mée ooare, mé ble doro ai kpata kè bò Luda kiia gá bɔo gupuraa, gbasaa zĩbaa yāpura gá mó. ¹⁷ Kè à togoo sè, à Luda sáabu kpà, ben à bè: À sí à dɔdɔkõnε, ¹⁸ zaake mée ooare, mé geepi'i mi doro ai kpata kè bò Luda kiia gá bɔo gupuraa. ¹⁹ Kè à buredi sè, ben à aubarika dân à likõrε à kpàńma à bè: Ma mè kè má kpà a yānzin yè, àgaegõ beee kεε ma yā dɔnaagu yānzi. ²⁰ Kè aõ pó blè wà yāa, à togoo pì sè lε dɔ à bè: Ma aru kè eé bɔεareen yè, Luda bà kuuna kɔn gbẽnɔo dufu aru ũ. ²¹ Ma bɔnkpεεdee ɔ kúmao taagu, ²² zaake Gbẽntee Né é kpá guuzi lán Ludaa dienne nàmε. Wāiyoo gbẽ kè eé à kpàńma pì. ²³ Ben aõ nà kɔ lalanaa wà bè: Wa dé bé eé yā beee kεε?

Dɛnla yā

²⁴ Ben lεokpakõa fεε n̄ té, kè aõ yezi wà dɔ n̄ gbẽ kè dε a daala. ²⁵ Ben Yesu bèńnc: Bori pānde kınano è gbāaa ble n̄ gbẽnɔa, gbāadeenɔ sɔ è n̄ zĩnda sísi yāmaakerinɔ. ²⁶ Mɔde àton kε lero. Séde gbẽ kè bíta a té gɔ dε lán gbẽ kè kēsāazii bà. Séde a dɔn'aεdee gɔ dε lán gbẽ kè èe zĩi kεεaree bà. ²⁷ Póbleri kɔn zĩrio, aõ dé bé à bíta? Póblerinloo? Mapi sɔ má kú a té lán zĩri bàme. ²⁸ Gbẽ kè zèmao ma nawēakεna guunɔn a ũ. ²⁹ Lán ma De ma kpa kpatan nà, lεn mé a kpá kpatan lε se, ³⁰ é pó blemao ma kpatan, é vεε kiblekitan àgɔ yā gɔgɔ kɔn Isaraili bori mèn kuri awεεplaaanɔnε.

Yesu gĩake à dɔ yā ké Pita é kε

(Mat 26:31-35, Maa 14:27-31, Yoh 13:36-38)

³¹ Simɔ, Simɔ, n̄ ma. Setān zé wète à a fāfā lán wè pówεε fāfā nà. ³² Ben ma adua kènne lε ma náane

kè ní vîi tón kēsāmmaro. Tó n liara n suma, ñ n gbě̀nɔ gba gbāaa. ³³ Pita bè̀nɛ: Dii, má sì wà ma da kpésiaa mà ganyo. ³⁴ Yesu bè̀: Pita, mée oonne, ai koo gō gá lé zu gbāa, né lé sémazi gè̀n aagō.

³⁵ Ben à ní lá à bè̀: Kè ma a zĩ ɔɔɔ kōn b̀k̀logommao kōn kyateenɔ sai, ṕoke kēsāawaó? Ben aō bè̀: Auo. ³⁶ Ben à bè̀nɛ: Tia sa gbě̀ kè ɔɔɔ vī, à sé. Leme dɔ kōn b̀k̀logommao. Gbě̀ kè fēdaa vī sōro, à a uta yá à lú. ³⁷ Mée ooare, séto yā kè wà kè Luda yān ma musu papa kè wà bè̀: Wà à diè dōnkō kōn taarikerinɔ. Yā kè wà kè ma musu pì bé èe kē sa. ³⁸ Aō bè̀: Dii, fēda mèn plaan yè. Ben à bè̀nɛ: Beee mò.

*Yesu aduakena zaa Kùkpe sìsĩgēzi
(Mat 26:36-46, Maa 14:32-42)*

³⁹ Yesu b̀ à gāa Kùkpe sìsĩgēzi lán è ke nà. À ibanɔ tēzi. ⁴⁰ Kè à kà guu kè èe gaan, à bè̀nɛ: À adua ke le àton fu yāgwanaaro. ⁴¹ Ben à kḗnma à kà lán wè gbè zu à lē zaka bà. Ben à kùe à adua kè ⁴² à bè̀: Baa, tó ní yezi, ñ togo'i kè síma, m̀de èe ke ma poyeziyānlo, séde n ṕ. ⁴³ Ben malaika b̀ lu-dambe à m̀zi à à gbà gbāaa. ⁴⁴ Kuuna wētāmma guu èe adua kē kōn aīao. Ben à ísimma e tō tōtea lán arutōna bà. ⁴⁵ Kè à adua kè, à fē à liara à sù à a ibanɔ lè, aōe ii oo kōn p̀siaao. ⁴⁶ Ben à bè̀nɛ: À kè dia ée ii oo? À fē à adua ke le àton fu yāgwanaaro.

*Yesu kūna
(Mat 26:47-56, Maa 14:43-50, Yoh 18:3-11)*

⁴⁷ Kè à kpé èe yā oo, ben wà kà paripari. Gbě̀ kè wè bene Yudasi, à ìba gōn kuri awēplaaanɔ doke bé à dṓnɛ aē. Kè à sōzi le à lé péa, ⁴⁸ ben Yesu bè̀nɛ:

Yudasi, lépenaan né Gbēntee Né kpáorímaó? ⁴⁹ Kè gbē kè aó kú kǎn Yesuonɔ yá kè èe mɔɔ è aó bè: Dii, wà ní lélé kǎn fēdaaon yó? ⁵⁰ Ben aó gbē doo sa'oriki isi ziri lè à à swā ɔplakpapɔ gò. ⁵¹ Ben Yesu bè: À beee tó. Kè à ɔ kè à swāa, ben à kè a gbèn. ⁵² Ben à bè sa'orikinɔ kǎn Luda ua dākparinɔ kǎn gbēnsi kè aó mǔzinɔnɛ: A mǔmazi kǎn fēdaanɔ kǎn gònɔ lán kpāi wēdewen ma ũu bàó? ⁵³ Lán guu e doo nà mēgō kúao Luda ua, ben ée ɔ kemaro. Mòde gurɔɔ kè de a pó ũmɛ, gusia kíblena gurɔɔmɛ.

Pita lésena Yesuzi

(Mat 26:57-58, 69-75, Maa 14:53-54, 66-72, Yoh 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Kè aó Yesu kú wà sùo, aó gàao sa'oriki isi bɛ. Pita té ní kpɛɛ káaa. ⁵⁵ Kè wà té lè ua gura, wà kàɛ wà ligazi, ben Pita mò à sòto ní té. ⁵⁶ Zònkpare ke à è, ben à wée pèa à bè: Gbē kèkii kúo sǔ né. ⁵⁷ Ben à lé sèzi à bè: Nɔgbē, má à dǔro. ⁵⁸ Kè à kè saa fète gbē pānde à è, ben à bè: Mpi se, aó gbē doon n ũ. Ben Pita bè gōgbē pìnɛ: Mámbeero! ⁵⁹ Kè gurɔ zaka gètɛ lán awa doo bà, gbē pānde nàkǔrea à bè: Yápura gbē kèkii kúomɛ, zaake Galili gbēmɛ. ⁶⁰ Ben Pita bè: Má dǔ yá kè ní téaro. Zaa gwe gǔɔ kè èe yá oo, ben koo lé zù. ⁶¹ Dii liɛ à wée pè Pita, ben yá kè à ò dò Pitan kè à bè, ai koo gō gá lé zu gbàa, éé lé séazi gèn aagō. ⁶² Ben Pita bò bàazi à pǔsia ɔɔ dò.

Yesu fabona

(Mat 26:67-68, Maa 14:65)

⁶³ Gbē kè aóɛ Yesu dākpaanɔ à fabò aó à gbē. ⁶⁴ Aó pó yìnɛ a uua, ben aóɛ à lalaa wà bè: Ñ annabikɛyá

o, dé bé à n lɛɛ? ⁶⁵ Dɔkɛona guu aɔ yã pari pãndenɔ ònɛ dɔ.

Yuda gbẽnsinɔ yãkpaɛkɛna kɔn Yesuo
(*Mat 26:59-66, Maa 14:55-64, Yoh 18:19-24*)

⁶⁶ Kɛ guu dɔ, Yuda gbẽnsinɔ kɔ kàkɔa, sa'orikinɔ kɔn ludayãdannerinɔ n pínɡi, ben aɔ Yesu sɛ wà gàao n yãkpaɛkɛkɛiia. ⁶⁷ Ben aɔ à là wà bè: Mɛsayan n úʒ? N ɔwe. À wɛ̀nla à bè: Tó má òare, é síro. ⁶⁸ Tó ma yãke làawa sɔ, é wero. ⁶⁹ Zaa tia la Gbẽntee Né éɡɔ vɛɛna Luda Gbãade ɔplaazi. ⁷⁰ Ben baade pínɡi bè: Ase Luda Nén n úʒ? Ben à wɛ̀nla à bè: Lán á ò nà, mámbe à ũ. ⁷¹ Ben aɔ bè: Wa bà ũgba kɔn sèedadeo dɔɔ? Wá mà à lézĩ kò.

23

Pilati yãkpaɛkɛna kɔn Yesuo
(*Mat 27:1-2, 11-14, Maa 15:1-5, Yoh 18:28-38*)

¹ Ben aɔ fɛɛ n pínɡi aɔ gàao Pilati kiia. ² Aɔɔe yã diia wà bè: Wa gbɛ kɛ è èe gudɛɛ kɛɛ wa bùsun, è gínne wà be'ɔɔ kpá Sizaa, ben à a zĩnda dìe Mɛsaya ũ, kí ũ. ³ Ben Pilati à là à bè: Mbe Yudano kína úʒ? À wɛ̀la à bè: Lɛn n ò lɛ. ⁴ Ben Pilati bè sa'orikinɔ kɔn parii kɛ aɔ kú gweenɔnɛ: Mɛɛ taari e gɔgbɛ pìaro. ⁵ Ben aɔ nàkɔrɛa wà bè: Èɡɔ té kaa gbɛnɔn a yãdannenɛa guu Yudea bùsun pínɡi. À nàa Galilime ai à gàa à kàò kɛ sa.

⁶ Kɛ Pilati mà lɛ, ben à gbèka tó Galili gbɛn à ũ. ⁷ Kɛ à dɔ kɛ à bò Hɛrɔdu bùsumme, ben Hɛrɔdu pì sɔɔ kú Yerusalemu zĩ beeeɛ, ben à à gbàɛ à kiia. ⁸ Kɛ Hɛrɔdu Yesu è, ben à pɔɔ kɛ nna maamaa. À à baaru mà, ben à yezi n wɛɛ sikɔlɛ zaa gikɛna. À wɛɛ dɔzi à Yesu dabuyãkɛna e. ⁹ À yãno làlaa

pari, ben Yesu e à ke weàlaro. ¹⁰ Sa'orikinɔ kɔn lɔdayádannerinɔ zena gwe aɔɔe yá didiia pásĩpásĩ. ¹¹ Herɔdu kɔn a sozanɔ kya kà Yesun aɔ à fabò aɔ uta wéedee dàne, ben à èara à à gbàre Pilati kiia. ¹² Zĩ beeean Herɔdu kɔn Pilatio gɔ kɔ gbẽ ũ, zaake aɔ íbete kpà kɔome yá.

Yadana Yesula

(Mat 27:15-26, Maa 15:6-15, Yoh 18:39-19:16)

¹³ Pilati sa'orikinɔ kɔn gbãadeenɔ kɔn gbẽ kpaaanɔ kàkɔa ¹⁴ à bènnɛ: A mómɛ kɔn gɔgbẽ kè a bè guderimɛo. Ma à làla a wáa yá kè á dídianɔ musu, méɛ e à taari ke kèro. ¹⁵ Len Herɔdu e ero le se, zaake à èara à à gbàrewame. À gwa, èe yáke ke kè à kà wà à dero. ¹⁶⁻¹⁷ Mé tó wà mè ɔa, gbasa mà à gbarɛ. ¹⁸ Ben aɔ wii lè n pínɡi ledó wà bè: N gɔgbẽ pì de! N Baraba gbarɛwe! ¹⁹ Baraba pì sɔ wà à dà kpésiaan yá bɔna gbãadeenɔ kpɛɛ kɔn gbèdenao yānzime. ²⁰ Pilati yezi à Yesu gbarɛ, ben à gbẽnɔ làakari gáɛ à sùoawa. ²¹ Ben aɔ èara wà wii lè wà bè: N à pá lía! N à pá lía! ²² À gènn aagɔdeeo Pilati bènnɛ: Bó dàn à kè? Méɛ taari kè kà wà à deɛ earo. Mé tó wà mè ɔa, gbasa mà à gbarɛ. ²³ Ben aɔ zèzi aɔɔe gbekaaa kɔn wii gbãaaɔ à à pá lía. Ben aɔ zɔkakana tò aɔ yá blè. ²⁴ Ben Pilati diɛ kè wà ke lán aɔɔ gbèkaawa nà. ²⁵ Gɔgbẽ kè wà dà kpésiaan bɔna gbãadeenɔ kpɛɛ kɔn gbèdenao yānzi kè aɔɔ gbèka pìn à gbàrénnɛ, ben à Yesu kpà gaazi lán aɔɔ yezi nà.

Yesu pana lía

(Mat 27:32-44, Maa 15:21-32, Yoh 19:17-27)

26 Kè wèe gaao, ben Sirɛni gbɛ Simo e suu kɔn buraaɔ, ben wà à kù wà líkpangbāroo dìnɛ àgɔ téo Yesuzi. 27 Parii bò wà tézi kɔn nɔgbɛ kè aɔɔe ɔɔ doo aɔɔe sósobi kɛɛnɛnɔ. 28 Yesu liɛ à aɛ dòmɔma à bè: Yerusalemu nɔgbɛnɔ, àton ɔɔ do ma yānziro. À ɔɔ do a zīnda yānzi kɔn a nénɔ. 29 Zaake à gurɔɔ e mɔɔ kè weé be: Aubarikadeenɔn pāaa kè aɔɔe né iro, né e yɔ mirɔmaroonɔ ũ.

30 Gurɔ beeeaa weé be
kpíiɔnɔ lée à sirɔma,

sɔsɔnɔ lée à dańla.

31 Kè wèe yā kè taka kɛɛ kɔn lí búsuɔ, lí kori pɔ égɔ de diame?

32 Wèe gaa kɔn dàpāsíkɛri gɔɔn plaa kenɔ do, lɛ wà n dɛdɛ kɔn Yesuo lɛdo. 33 Kè aɔ kà guu kè wè be Miwatorokiia, ben aɔ à pà lía gwe kɔn dàpāsíkɛri pìnɔ, gbɛ doo à ɔplaazi, gbɛ doo à ɔzɛɛzi. 34 Ben Yesu bè: Baa, n n kɛ, zaake aɔɔ dɔ pɔ kè wèe kɛero. Ben aɔ kàbankpɛ kè wà à pókāsāanɔ kpàatɛtekɔnɛ.

35 Gbɛnɔ zɛna gwe wà wɛɛ kà wèe à gwaa, ben Yuda gbāadeenɔ e lézúkii kɛɛa wà bè: A gbɛ pāndenɔ mì sì. Tó Mesaya kè Ludaa diɛn à ũ, à a zīnda mì símɛɛ! 36 Sozanɔɔ e à faboo do. Ben aɔ sɔzi aɔ geepiwɛ kpàkpā dònɛ 37 aɔ bè: Tó Yudanɔ kɔnan n ũ, n n zīnda mì sí. 38 Sèeda kee na à mɔla wà kɛa:

Yudanɔ kɔnan yè!

39 Dàkɛri kè aɔɔ logona lía pìnɔ doke dɔkɛna yā ònɛ à bè: Mesayan n ũroo? N n zīnda mì sí kɔn wapinɔɔ lɛdo. 40 Ben à gbɛndoo kpàkɛzi à bè: Nɛɛ vīa kɛɛ Ludanɛroo? Yā dɔnkɔ bé à vɛɛwa. 41 Wapinɔ, wa pɔ kú a zéame. Pɔ kè wá tò bé à bɔɛwe, mɔde gɔgbɛ kè daa e yā zaa ke kero. 42 Ben à bè: Yesu, tó n

mɔ kpata ble, n̄ dɔ ma yān. ⁴³ Ben à wèàla à bè: Yāpuraan mée oonne, gbāa négɔ kúmao auzenna.

Yesu gana

(Mat 27:45-56, Maa 15:33-41, Yoh 19:28-30)

⁴⁴ Kè ɔfāntē kà m̀dangura, ben gusiaa dà bùsu p̀ila p̀ingi ai fāantē m̀ò aagɔ. ⁴⁵ Luda kpé lábure k̀èk̀ore plaa. ⁴⁶ Yesu wii gbāaa lè à bè: Baa, ma a wèndi n̄anne n̄ ɔɔĩ. Kè à ò le, ben à wèndi tà. ⁴⁷ Kè sozano gbēnsi yā kè kè p̀i è, à Luda sáabu kpà à bè: Yāpurame gbē maaan à ũ. ⁴⁸ Parii kè aɔ kàkɔa wà m̀ò guu gwaanɔ, kè aɔ yā kè kènɔ è, aɔ liara wà tà aɔɔe kpāngeda kee. ⁴⁹ Yesu gbē dōnanɔ k̄n̄ n̄ogbē kè aɔ tēzi b̄ona Galilinɔ p̀ingi zena k̄aaa aɔɔe guu gwaa.

Yesu v̄ina

(Mat 27:57-61, Maa 15:42-47, Yoh 19:38-42)

⁵⁰ Gɔgbē kee kuu à t̄ón Yusufu. Yuda gbāadeenɔ dokeme. Gbē maaame, bensɔ à bèe v̄i. ⁵¹ Èe lé da yā kè à gbēnɔ zè k̄n̄ a k̄enao p̀inlo. Yuda lakutu Arimatea gbēme, à wée dɔ kpata kè b̀ò Luda kiiazi. ⁵² À ḡaa Pilati kiia à Yesu gè gbèkaa. ⁵³ Ben à gè p̀i p̀ita à táaru bisa f̄if̄ià à dà gbèwee kè wà s̀ò mira ũu guu, wèe gbēke dan zikiro. ⁵⁴ Gurɔ p̀i né Azuma z̄ime, k̄ammabogurɔ e kaa. ⁵⁵ N̄ogbē kè aɔ tē Yesuzi b̄ona Galilinɔ tē Yusufu p̀i kp̄ee, aɔ mirawee p̀i è dian à Yesu gè dàe à guu n̄a. ⁵⁶ Ben aɔ tà wà ḡaa n̄osi ḡū nna k̄n̄ ēzē kè è t̄ó gè v̄aroo soru ke. K̄ammabogurɔ z̄i aɔ k̄amma b̀ò lán Ludaa dīe n̄a.

24

Yesu fɛɛ bɔna gaan

(Mat 28:1-10, Maa 16:1-8, Yoh 20:1-10)

¹ Azumanɛngo zĩ kɔngɔ idɛ'idɛ nɔgbɛ pìnɔ bò wà gàa mira pì kiia kɔn nɔsi gũ nnaa kɛ aɔ à soru kɛo.

² Aɔ lè wà gbɛ gò mira léa. ³ Kɛ aɔ gɛ, aɔɔe Dii Yesu gɛ ero. ⁴ Aɔ kú bídi guu, ben gɔgbɛ gɔɔn plaa kenɔ bò wà mɔ́nzi kɔn pókàsáa kɛ èe té kɛɛnɔo dana.

⁵ Vĩa n kũ aɔ n mì nàɛ, ben gɔgbɛ pìnɔ bènnɛ: À kɛ dia ée gbɛ bɛɛ wetɛɛ gɛnɔ téɛ? ⁶ À kú kɛro, à fɛɛ. À tó yá kɛ à òare gurɔ kɛ à kú Galili dɔagu ⁷ à bè, séde wà Gbɛntee Né kpá durunkɛrinɔa aɔ à pá lía, à gurɔ aagɔdee zĩ eé fɛɛ. ⁸ Ben à yá pì dɔ́ngu.

⁹ Bɔna mira kiia, aɔ gàa wà yá pì baaru kpà zĩri gɔɔn kuri awɛɛdoonɛ kɔn gbɛ kpaaanɔ. ¹⁰ Mariama Magadalení kɔn Yoanao kɔn Yemisi da Mariamao kɔn nɔgbɛ kpaaa kɛ aɔ kúnyonɔ bé wà yá pì ò zĩri pìnɔɛ. ¹¹ Ben nɔgbɛ pìnɔ yá pì kènnɛ lán fàadi yá bà, aɔɔe síro. ¹² Ben Pita fɛɛ à bàa sì à gàa mira pì kiia. Kɛ à wɛɛ kpàɛ mira pìn, èe póke ero, sé táaru bisanɔ, ben à liara à tà laasuu guu, yá pì à kũ gbãa.

Zaa Emausi zén

(Maa 16:12-13)

¹³ Gurɔ dɔ́nkɔ pì zĩ Yesu ìba gɔɔn plaa kenɔ e gaa lakutu kɛ wè be Emausi. À zà kɔn Yerusalemuo lán kiloo kuri awɛɛdoo bà. ¹⁴ Aɔɔe yá kɛ kè pínɡi fàadi bookɔnɛ, ¹⁵ ben gurɔ kɛ aɔɔe à fàadi boo aɔɔe à laasuu lɛɛ, Yesu n lé zén, ben aɔɔe táa oo lɛdo. ¹⁶ Ben n wɛɛ sìsi aɔɔe à dɔro. ¹⁷ Ben à n lá à bè: Bó yán á té ée oo kɔo? Ben aɔ zè uuo sisina. ¹⁸ Aɔ gbɛ doo kɛ wè benɛ Keleopa wèàla à bè: Mmɔn nibɔn n ũ

ndo Yerusalemu gwεε, kè néε yā kè kè gurɔplaa kèa dōroo? ¹⁹ Ben à n̄ lá à bè: Yā kparemε? Aō wèàla wà bè: Yesu Nazareti yāmε. Annabi ìsimε. Baade p̄ngi dō kè à yākena kōn à yā'onaο bō Luda kiiamε. ²⁰ Ben sa'orikinɔ kōn wa gbāadeenɔ daa kpàmm̄a, lε wà yā daàla yānzi, ben wà à pà lía wà à dè. ²¹ Wapinɔ sō, daan wée daa eé Isarailinɔ mì sí. Beee gb̄era yā pì kena gurɔ aagōdeen gbāa. ²² Ben yā kè wa nɔgb̄e kenɔ ò bō wa saε. Kè aō gāa à mira kiia kɔngɔa ide'ide, ²³ aōε à gè ero. Aō sù aō bè malaikanɔ bō wà m̄n̄zi aō bènnε à kú wèndio. ²⁴ Ben wa gb̄ekenɔ gāa wà mira pì gwà, aō è lán nɔgb̄e p̄inɔ ònnε nà, à kú gwero. ²⁵ Ben Yesu bènnε: Laasuusaideenɔ, eé yā kè annabinɔ ò sí kpakpaaro. ²⁶ Luda e die Mesaya wétāmma e lán kè bà gbasa à gē a gakui guuroo? ²⁷ Naana zaa Musa takadaa ai à gāa pé annabinɔ póa p̄ngi, Yesu yā kè kēna Luda yān a musu b̄okōténnε p̄ngi.

²⁸ Kè aō kà kīi kōn lakutu kè aōε gaan-o, Yesu kè lán é gē zélaa bà. ²⁹ Ben aō à kùkū aō bè: N̄ gōwao kè. Uusiε kè, guu e mɔɔ si. Ben à gē ua guu à gōh̄yo. ³⁰ Gurɔ kè èe p̄óbleen̄yo, ben à buredi sè à aubarika dàn, ben à likōre à kpàmm̄a. ³¹ Ben aō wée kè aō à dō sa, ben aō à wètε wà kòrazi. ³² Ben aō bèkōnε: Kè èe yā oowe zén èe Luda yā b̄okōtéewe, wa n̄sε guu e puuroo? ³³ Ben aō f̄εε gwe gōɔ aō liara wà gāa Yerusalemu. Aō à z̄iri gōon kuri awεedoonɔ è kakōana gwe kōn gb̄e kè aō n̄ann̄manɔ ³⁴ aōε bee: Dii f̄εε yāpuramε, à bō à mò Simɔzi. ³⁵ Ben gōon plaaa p̄inɔ zé guu yā t̄okēnnε kōn dian aō à dō nà buredi likōrena guuo.

*Yesu bɔ̀ à mɔ̀na a ìbanɔ̀zi
(Mat 28:16-20, Maa 16:14-18, Yoh 20:19-23, Zĩr 1:6-8)*

³⁶ Kè aɔ̀we yā pì oo lɛ, kāndo aɔ̀ à è zena n̄ té, ben à bènnɛ: Àgɔ̀ kú aafiao! ³⁷ Ben swè kèngu aɔ̀ kè g̃iri, aɔ̀we daa gèwāadeen wà è. ³⁸ Ben à bènnɛ: À kè dia a n̄sɛ fɛɛɛ? À kè dia á kú k̄n n̄sɛplaaao? ³⁹ À ma ɔ̀nɔ k̄n ma gbáno gwa, kè mámbee! À ɔ̀ kema à gwa. Gèwāadee ègɔ̀ m̄ k̄n wáo v̄i lán á è má v̄i n̄aro. ⁴⁰ Kè à ò lɛ, ben à a ɔ̀nɔ k̄n a gbáno òdɔ́ańɛ. ⁴¹ Pɔ̀nnaa guu aɔ̀we à yā síro, kè à b̄o n̄ saɛ yānz̄i. Ben à n̄ lá à bè: Póble kee kuuó? ⁴² Ben aɔ̀ kp̄ò kpátɛa k̄o kp̄aa, ⁴³ ben à sì à sò n̄ wáa.

⁴⁴ Ben à bènnɛ: Yā kè má òare gurɔ̀ kè má kúao bé à kè. Ma bè séde yā kè wà ò ma musu Musa doka takadan k̄n annabino takadao k̄n Saamu takadao papa píngi. ⁴⁵ Ben à n̄ n̄sɛ wènnɛ lɛ aɔ̀ yā kè kú takada p̄ino guu d̄oro d̄o. ⁴⁶ À bènnɛ: Wà kè Luda yān wà bè Mesaya é wétāmma e, à gurɔ̀ aaḡodee z̄i eé fɛɛ b̄ona gaan, ⁴⁷ weé waazi kɛ bori píngine k̄n à t̄o naana zaa Yerusalem, lɛ aɔ̀ n̄sɛ liɛ aɔ̀ durunno k̄m̄ma. ⁴⁸ Ámbe yā pì sèedadeeno ũ. ⁴⁹ Mapi s̄o, mé gbaa kè ma De à lé gbè kp̄as̄aare. Àgɔ̀ kú wétɛ guu kè ai gbāaa b̄o ludambe à daala.

*Yesu tana ludambe
(Maa 16:19-20, Zĩr 1:9-11)*

⁵⁰ Kè Yesu b̄ońyo wétɛ kp̄ɛɛ ai Bɛtani saɛ, ben à a ɔ̀nɔ sè lez̄i à aubarika d̄ańgu. ⁵¹ Kè èe aubarika daańgu lɛ, ben à k̄m̄ma, Luda à sè à t̄ao a kiia. ⁵² Ben aɔ̀ d̄onzi k̄nɛ aɔ̀ liara wà tà Yerusalem k̄n p̄onna bítao. ⁵³ Aɔ̀ègɔ̀ kú Luda ua guu gurɔ̀ píngi aɔ̀gɔ̀ Luda s̄aabu kp̄aa.

Luda yá takada kǝn Bokobaru yáo
The New Testament and portions of the Old Testament
in the Bokobaru language of Nigeria

copyright © 2005 SIM International

Language: Bokobaru

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

c31548a1-5316-53c2-be42-674e0e4c5ae5